

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő

Szépirodalmi főmunkatárs

Dr. PAP ZOLTÁN

EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM.

Szerkesztőség 788.

Kiadóhivatal 708.

Nyugtalan napok.

Budapest, december 1.

Igazán szomorú körülmények közt fogja holnap agg királyunk uralkodásának hatvanadik évfordulóját ünnepelhetni, mert mint hatvan év előtt fegyverben állt egész birodalma, ma is távolról már a háboru zaját halljuk s éppen neki, ki ambícióját helyezte a béke fenntartásába, élete alkonyán véres háborut kell viselnie, egy semmiért, egy fikcióért, Hekubáért, Bosznia és Hercegovina tényleges uralmán felül a szuverénitása czafrangjéért. A mitől eddig rettegtünk, bekövetkezett, a háboru küszöbön van és úgy lehet, néhány nap múlva már az ágyuk fognak beszélni a diplomaták helyett. Sőt Kassán állítólag maguk a katonatisztek beszélték, hogy egy szerb banda négy kassai katonát, ki őrzőjaton volt, agyonlőtt s Pozsonyban is egy Hercegovinából érkezett magántávirat alapján egy káplárnak és két közlegénynek haláláról beszéltek, a kiket állítólag montenegrói guerillák lőtték agyon. Ezek a véres és szomorú hírek megerősítésre szorulnak ugyan még s reméljük, hogy a czáfolat meg fog jelenni, de maga az a körülmény, hogy már ilyen hírek komoly formában keringhetnek, mutatja azt az izgalmat, amely a nemzetet e pillanatban fogva tartja.

S ma már nem is igen használna semmit, ha a hivatalos körök egyszerűen csak a tagadás álláspontjára helyezkednének, mert a jelen nehéz per-

czekben, mikor a monarchia nemzetétől és népeitől rengeteg vér- és pénzáldozatot kérnek, meg lehet követelni, hogy a valóság nekik őszintén tudomásukra is hozassék. Holnap a magyar képviselőházban interpellációt fognak intézni a kormányhoz a háboru kérdésében s bizunk abban, hogy a miniszterelnök nyíltan és őszintén fel fogja tárnai a helyzetet, annál is inkább, mert az előző hetekben közzétett czáfolatok dacára mind több és több oldalról érkezik hír, hogy a csapatokat hadilétszámra emelik és egymásután küldik le az anektált tartományokba s a szerb határra és úgy látszik, ezek a csapatmozgósítások ezentúl még fokozottabb mértékben fognak megtörténni.

Ezek nagyon komoly jelenségek. Mert igaz ugyan, hogy a mozgósítás és a fegyverkezés nem jelenti még a háborut, sőt talán a si vis pacem, para bellum igazsága ezuttal is beválik és a nagy katonai erő éppen a béke biztosítója lesz, de annyi tény, hogy egyelőre csak az izgalmat fokozzák, s hogy az egész polgári társadalom retteg egy háboru bekövetkezésétől s már a mozgósításban, a tartalékosok és póttartalékosok behívásában olyan csapást lát, amelyet nem szívesen hoz meg Boszniáért és Hercegovináért. Az igaz, hogy az annexió ellen annak idején, mikor azt a király a delegációknak bejelentette, nem igen merültek fel komolyan tiltakozó hangok, de tévedés volna ezt

félremagyarázni s a dolgot úgy feltüntetni, mintha az annexió a monarchia nemzetének és népeinek olyan elemmentáris akaratából folyt volna, hogy a kormányok tulajdonképen csak ennek tettek eleget, mikor a királyt rábeszélték, hogy szuverénitását az okkupált tartományokra kiterjessze. De nem tiltakoztak azért, mert joggal tételezhatték fel, hogy a külügyminiszter, aki a királynak első sorban volt tanácsadója ebben a kérdésben, nem fogja az agg uralkodót és a monarchiát olyan kalandos vállalkozásba dönteni, amelyből csak vesztesen kerülhetünk ki. Mert a Bosznia és Hercegovina feletti tényleges uralmon kívül egyebet még egy győzelmes háboru sem szerezhet meg nekünk, ez pedig megvolt már az annexió nélkül is; de az a veszedelem fenyeget, hogy rengeteg vért és pénzt kell áldoznunk s monarchiánkat ennek dacára nagy megalázások érik. Éppen az idén volt az okkupáció harminczadik évfordulója, amikor újra felelevenedtek azok a szomorú emlékek, amelyeket az okkupáció okozott. Pedig akkor csak egy szervezetlen néppel álltunk szemben s mégis nem egyszer véres fejjel kellett visszavonulnunk. Most Szerbia, Montenegró, Törökország, Oroszország, Anglia, sőt szövetséges társunk, Olaszország is ellenünk van, szóval, olyan szövetség ellen kell küzdenünk, amely egész katonai erőnköt és egész anyagi képességünket a végsőig fogja igénybe venni s még

I. Ferencz József.

Irta: Mezei Ernő.

(Utónyomás tisz.)

Egy valóban rendkívüli élet — rendkívüli tettek és méretek nélkül. Ez az első gondolat, ami I. Ferencz József 60 éves uralkodói jubileumánál a figyelő elme elé tolu. Maga a világtörténelemnek nagy folyása az, ami óriási tartalmat adott ez uralkodói pályának és biboros hajnalától mostani felhősen beboruló alkonyul-táig szinte szakadatlanul roppant feladatok elé állította. Nem a lélek passzivitását jelenti, mert a sors folytonos kihívásai nagy lelki erő próbáivá váltak, nagy tehetségeket edzetek aczé-lóssá.

Hatvanéves uralom magában is az emberi és fejedelmi sorsnak legrikkább jelensége. Véletlenül a mi nemzedékünk látott rá még egy példát Viktória angol királynő uralmában. De milyen különbség! Az angol alkotmányos hatalom egy nyugodt, mindenfelől jól védett öböl, amelyben a legóriásibb forgalom biztosan bonyolítható le. Ez a vegyes osztrák-magyar dinasztikus uralom ellenben egy messze előre-nyúló hegyfok, amelyet örökkön viharos tengeráradat csapkod és minden hajó csak veszedelmek között közelíthet meg.

Ezen a hegyfokon látjuk I. Ferencz Józsefet örökös őrszolgálatban, ahogy hatvan év után is, csakugy, mint az első napon, vizsgálja a dagály és apály szünetlen váltakozásait. Kémléli a szeieknek oly megbízhatlan járását, mely a hajók veszedelmére előbb nem ismert zátonyokat hordhat össze

Ákár uralkodói hivatásában, akár tisztán emberi részében nézzék ezt a fejedelmi sorsot, bizonyára a leghidegebb történetírói érzéket is a komoly megilletődésnek kell megkapnia. A nagy tragikumnak lehelle árad ki minden részéből, tisztán emberi vonatkozásaiból még meghatóbban, mint uralkodói pályautásából. Mindaz, ami benső családi életében mint apát, férjet, testvért, érte, egy Shakespeare teremtő erejének gazdag anyagot nyújtana; a megrendítő fátumok és kegyetlen megpróbáltatások egész sorának költői megalkotására.

De tisztán uralkodói nyilvánulásában is kevés életképet ismer a történelem, amely oly egységesen komor benyomást tehetne. Milyen válságokon és változásokon kellett átvezetnie az örökségül rá maradt országokat, a kornak küzdelmei és meghasonlása hányzor rohanták meg lelkét és ragadták bele tajtékzó örvénylésükbe, mennyi vihart és vereséget kellett elszennvednie, mennyi keserű csalódást és fájó tanulságot kellett befogadnia, mennyi lelkéhez nőtt régi előítéletet kellett feláldoznia és mennyi a vajudó idők méhéből született új erővel megalkudnia. Ha mindezt elgondoljuk, szinte úgy tűnik fel, mintha az emberiség felsőbb gondviselése őt választotta volna ki arra, hogy benne minden időkre a fejedelmi rendeltetésnek és nevelésnek tragikus példáját állítsa fel. Az ő alakját valóban sok munkával és kemény vésővel faragta az idő kereke. Késő agkorára úgy áll a kortársak előtt, hogy mindezt a reá mért végzetet belsőleg legyőzte és egy kivételesen hosszú pályá jubiláris dicsőségébe foglalhatja össze. Ez a bezáró keret az egész képnek valami bá-natosan szép összhangot kölcsönöz. A komor és

sötét vonások felhőzetén át, mely egy zavaros és zivataros kornak reávetődött árnyékaiból szövődött, látnuk világolni egyéniségének egységét és következetességét. És ebből a változatok között egységes képből fog leszürodni a történelem számára az ő nagyságának külön mértéke.

Képzeliük el, micsoda szándékokkal lehetett eltelve abban a virágzó kamaszkorban, amikor egy fondorlatos kabinetpolitika a trónöröklés természetes rendjének feldöntésével a császári hatalom örökségéhez juttatta? Minden tájékról a forradalom hirtelen viharai zúgtak új trónja felé, irtózatos földrengések reszkettették meg alapjaiban az ősi Habsburg-monarchiát. És a halálra rémült régi udvari hatalmak őt, a különösen tehetségesnek elhíresztelt főherceget jelölték ki annak a Szt. György lovagnak, akinek a pokolból támadt sárkány nyakára kell hágnia. Nem vélte-e ezt önmaga is, amikor az orosz pribékség a magyar népet megkötözte és aléltan odadobta lábaihoz és a győzelmes reakció Európa más államaiban is a kegyetlen verboszu orgiáit ülte? Ugy is kezdte meg uralmát, hogy a Habsburg-ösöknek szent abszolutizmusát teljesebb erőben, nagyobb fényvel kívánta föltámasztani. „Viribus unitis” volt a fiata! fejedelem jelszava, úgy érte, hogy Magyarországnak végkép el kellett vesztenie a maga nemzeti jellegét is és az egységes osztrák császárságnak a klerikális hagyományokkal telített abszolutizmus bevehetlen fellegvárát kellett jelentenie az egész világ előtt. A fiatal szívek, még ha az udvari nevelés és a trón kényszerű fegyelme összezsugorítja is, mindig van hű álma és vérmes képzelődése. Amikor Schwarzenberg Felix hercege az alávaló fö-

mindig kétséges, hogy ilyen áron is nem fogunk-e Boszniában és Hercegovinában a háboru után kevesebb jogokat gyakorolhatni, mint aminő jogaink az okkupáció pusztá tényével megvoltak.

S nem lehetetlen, hogy mint a sanstefanói békekötés daczára összeült a berlini konferencia, mely minden orosz diadalt illuzoriussá tett a Balkánon, győzelmes háborunk után is a hatalmak egy konferencia elé kényszerítik a monarchiát, a melyen már nem mi fogjuk a feltételeket szabni, hanem a hatalmak fognak dönteni egész Balkán-pozíciónk fölött. S ha egy véres és rengeteg költségekbe kerülő győzelmes háboru után is végre oda fognak kényszeríteni bennünket a hatalmak, ahova harmincz évvel ezelőtt Oroszországot kényszerítették, ez sokkal megalázóbb lesz a monarchiára, mint volna most, ha a monarchia a megszállások és vérontások elkerülésével, békeszeretetének adná tanujelét. Mert ahogy Bismarck egyszer mondta, hogy az egész Balkánért nem áldozná fel egy pomerániai granátos csontjait, a monarchia nemzeteinek és népeinek sem éri meg Bosznia és Hercegovina egy infanteristának csontjait s lelkesedés nélkül, áldozatkészség nélkül mennének bele ebbe a háboruba s gyűlölettel gondolkodnának mindenkire, aki a monarchiát könnyelműen, meggondolás nélkül ilyen szociális és gazdasági krízisbe kényszerítette.

S hiába kapott Aehrenthal nagykeresztet és hiába kapna akár grófi vagy hercegi rangot, drága ár volna az a sok köny, a mivel ezeket a kitünteléseket Aehrenthal a maga számára megvásárolta. S ma már akár lesz háboru, akár nem lesz, Aehrenthal megmutatta, hogy nincs benne sem komolyság, sem képesség arra, hogy monarchiánk nemzetközi pozíciója felett őrködjék. Az anyák nem azért születték gyermekeiket,

s munkás kezek nem azért kuporgatták össze filléreiket, hogy azok Aehrenthal meggondolatlanságának és könnyelműségének legyenek áldozatai.

A politika világából.

Budapest, december 1.

A néppárt harcban.

A parlamenti körökben ma nyugalom volt. A képviselők ma már nem igen foglalkoztak a néppárt fölhívásával. A folyosó egész délelőtt és délután is teljesen csöndes volt s úgy tünt föl a dolog, mintha csakugyan már ma napirendre tértek volna fölötte. Okunk van azonban hinni, hogy a mai nyugalom csupán szélső, vagy fegyverszünet volt s a kormány, talán a koalíciós pártok is már legközelebb komolyan foglalkoznak a néppárti fölhívással, bárha más oldalról azt igyekeznek elfogadtatni, hogy amilyen nagy lendülettel indult meg tegnap a képviselőház folyosóján a vitakozás afölött, hogy a néppártnak a Koczurek-esetben igaza volt-e, vagy sem, épp oly rohamosan vesztette el ma az érdeklődést a néppártiak ismertett felhívása. A néppárti tüntetés, ha politikai sakkhúzásnak indult, meg kell vallani, hogy csütörtököt mondott: mert egy napi szenzációnál maradandóbb feltűnést nem tudott kelteni.

A mai ülés elején Wekerle Sándor miniszterelnök a folyosón találkozott Szmercsányi György néppárti képviselével, akinek ma is igen élénk szemrehányásokat tett a néppárt frondörködése miatt, délben pedig gróf Andrássy Gyula belügyminiszter több mint félóra hosszat beszélgetett Rakovszky Istvánal a dologról s kétségtelen, hogy Andrássy sincs elragadtatva a legújabb néppárti akciótól.

A délután folyamán a gyöngén látogatott házban néhány liberálisan gondolkodó függetlenségi és alkotmánypárti képviselő azt hangoztatta, hogy a néppárt nem maradhat tovább a koalícióban, sőt azt is kívánták, hogy gróf Zichy Aladár király személye körüli miniszter,

aki nem írta ugyan alá a fölhívást, de a néppárt elnöke, — vonja le a konzekvenciákat és mondjon le állásáról. A meglehetősen üres folyosón azonban ez az állásfoglalás nem keltett nagyobb viszhangot, csak a néppártiak és közöttük első sorban Rakovszky István, voltak hangosak. Nagy büszkeséggel hirdették, hogy akciójuk, amelyet a legnagyobb energiával fognak folytatni, a siker minden reményével kecsesget.

— Mi nagyon jól tudjuk, hogy mit akarunk elérni, — mondta Rakovszky István egy újságírókból álló nagyobb csoport előtt, — nekünk meg van a magunk czélja. Ennek eléréseért küzdünk, ha nem tetszik, dobjanak ki bennünket a koalícióból. Ha mernek!

— És mi a czélja a néppártnak? — kérdezte most valaki.

— Mondja meg, mit gondol, ha eltalálja, megmondom, — felelte Rakovszky.

— Én azt hiszem kegyelmes uram, — volt a válasz, — hogy a néppárt a katolikus autonómia számára megakarja szerezni a vallásalapítványok millióit.

És Rakovszky István erre továbbment.

Az ülés vége felé az ülésteremben Wekerle Sándor miniszterelnök hosszasan és igen behatóan tanácskozott gróf Andrássy Gyula belügyminiszterrel és Széll Kálmánnal, az alkotmánypárt elnökével. Ezeknek a tanácskozásoknak kapcsán hire járt, hogy a kormány az ügy békés elsimitására törekszik, s ezért holnap az e tárgyban elhangzó interpellációkra nem válaszol. Simonyi-Semadam Sándor néppárti interpellációján kívül ugyanis a balpárt részéről Eötvös Károly is készül interpellálni. Az interpellációk elég érdekesek lesznek, de a Ház határozatát nem fogják provokálni, mert válasz nélkül maradnak.

Thallóczy az annexiós-bizottságban.

Thaly Kálmán, az annexiós-bizottság elnöke meghívta Thallóczy Lajos közös

rangu kéjencz és Bach Sándor, az utczai demagógból átvedlett udvaronc sugallatiák neki a régi és megújult abszolutizmus erőszakos terveit, népek letiprását, hazaiak kivégzését, a bürokrácia papiros önkényességeit: az ifjú uralkodó bizonyosan kéjelgett újító hivatásának önteltségében és még bizalommal nézhetett a jövőbe. Olyanok, akik az udvari élet apróbb mozzanatait is közelről figyelhették, följegyezték, hogy az ifjú Ferencz József az első években, házassága előtt és után is vidám kedélyű volt és a bálokon fesztelen tánczos kedvével hódította meg a sziveket.

Nemsokára jött azonban a nehéz tapasztalatok kiábrándító hatása. A szolferinói csatamezőn, a vörösiinges garibaldisták csodás hódításaiban, a Habsburgok olasz szekundogenitúráinak csúfos elűzésében a kornak és a világnak egész más képe emelkedett fel, mint amelyik a világi sikon a császár lábaihoz hanyatlott. Uralkodók megítélésében lényeges szempont az, hogyan tudják felfogni és értékesíteni a pályájukat váratlanul keresztező jó és rossz tapasztalásokat. A történelemnek sokszor kellett megállapítani azt, hogy olyan uralkodók, kiket százados családi hagyomány és az őseiktől örökölt hit az isten kegyelméből való uralom képzelgésébe pólyáztak bele, rendesen képtelenek egy új kornak követelményeit megérteni. Hogy nem tanultak és nem felejtettek semmit, ezért kellett trónjukat és hazájukat elveszteniök a Stuartoknak, a Bourbonoknak, a Braganzáknak. Nagy kérdés lehetett, miképp fog az időnek újra megkondult vészharangja hatni annak az uralkodónak lelkiületére, akinek már egyszer szembe kellett néznie a forradalmi szellem rémével és úgy indult első útjára, hogy élet-halál-

harcot vívjon az abszolutizmus szent örökségéért? És ettől fogva tünt ki mindjobbban Ferencz József egyéniségének uralkodó vonása. Az ifjú képzeltgés szétfoslása után látjuk a lassu, de folytonos fogékonyságot az idők változásai iránt, a küzdelmes előhatolást az értelmes tapasztaláshoz. Azt lehet mondani, ez a vonás választja el a valódi lángelméktől, amelyek egyszerre megsejtik a derengő igazságokat és a jövő új útjait, de ez teszi is őt népek és fejedelmek előtt hivatása elismert mesterévé. Nagyban és egészben megértette a harangintést, mikor kell új erővel számolnia, új eszméket méltányolnia. Amióta rátért az alkotmányosság útjára, szinte sziszifusi munkával kell újra és újra feltörekednie és kivált odaát Ausztriában örökös tapogatózás, véget nem érő kísérletezés az ő életének igazán súlyos terhe. Így jutott el a februári összbiradalmi alkotmánytól a 67-es közösígyes rendig és így jutott ma az általános szavazathoz, amelynek roppant kohója a monarchia mindkét államát új politikai és társadalmi formákba olvaszthatja át. Bizonyára sok rendkívüli élettapasztalás kijegezedése az, mit tegnap az osztrák képviselőház üdvözlő kiüldöttségének mondott, hogy daczára a sok viaszás jelenségnek, erősen van meggyőződve az alkotmányos intézmények jótékony hatásáról.

Ebben az alkotmányos uralkodói szerepében a történetirók számára mindenkép érdekes pszichológiai tanulmányul fog szolgálni. Am a mi korunk a fejedelmek életét is a józan bírálat szemlivel nézi és meglehet állapítani, hogy az a mód iránt, ahogy I. Ferencz József az ő alkotmányos hatalmát gyakorolja, bizonyos bámulat szűrődött le a közgondolkodásban. Viktor Emanuel, az első olasz király mondotta azt tré-

fiásan, hogy alkotmányos királynak lennie az ő mestersége. Ferencz Józsefről el kellene ismerni azt, hogy ezt a mesterséget olykor a művészetig fokozza. Mert nem oly egyszerű elemekből van ez a mesterség nála összealkotva, mint uralkodótársainál, akiknek csak kormánynyal és egy parlamenttel kell boldogulniok. Itt persze az alkalmi jellemzés szempontjából félretesszük a politikai álláspontok mértékét, hogy egyedül az egyéniséget és az ő belső indítékait nézzük. Az igazság ebben az, hogy ő, aki őseitől az abszolutizmus óriási szervezetét és századokon át összetömörült intézményeit vette át, az alkotmányosságra nézve nemcsak új utat nem láthatott maga előtt, hanem amikor az alkotmányos uralom lehetőségeit kellett megállapítania, használható példát, helyes analógiát másutt sem lehetett találni. Mint alkotmányos uralkodónak, önmagában két fejedelmet kell képviselnie, két, államjogilag és történelmileg egymástól teljesen eltérő alkotmányossággal. Maga ez a helyzet a 67-es közjogi kapcsolatban a koronák érdekeinek folytonos surlódásait és összeütközéseit hozza létre. De még amott Ausztriában a különböző nemzetek meg nem szűnő fenekedése, a tartományok elkcsereedett versengése minden pillanatban teljes szétrobbanással fenyegeti a közös alkotmányos gépezetet. Ily körülmények között az uralkodóra vajmi sokszor hárul az ellentétek összeegyeztetésének vagy a támadt hézagok pótlásának kényszerüése, hogy szinte lehetetlen reá az egyszerű alkotmányos sablont alkalmazni. „A király csak uralkodik, de nem kormányoz”, — ez a jelszó itt be nem válik. Ausztriának ma méltán ünnepe ez a császári uralom, amely a legridegebb abszolutizmussal köszöntött. Ausz-

pénzügyminiszteri osztályfőnököt a bizottság ülésére, hogy fölvilágosításokat adjon. Thalynak ez az intézkedése nincs kedvére a Ház több tagjának, kivált pedig a függetlenségieknek, akik úgy vélekednek, hogy közös miniszteri tisztviselő nem vehet részt a magyar parlament bizottsági tárgyalásán. Rá akariák venni Thaly Kálmánt, hogy Thallóczy meghívását vonja vissza. Ha ez meg nem történne, interpellálni fognak a dolgról.

Lueger kegyelmes ur.

Lueger Károly, Bécsváros hírhedt polgármestere — kegyelmes ur lett, v. b. t. t., ő felsége valóságos és belső titkos tanácsosa. A császárijubileum alkalmából az ő neve is ott pompázik a kitüntetett osztrák méltóságok listájában. A bécsiek kedvence ezzel elérte a legmagasabb polcot, amit polgári szülők gyermeke elérhet, bárha mi — az előjelek után ítélve — sokkal kevésbé diszes és kevésbé tiszteletreméltó véget jósoltunk élete alkonyára. Szomoru előjelek elmebeteg tanyák és alkoholisták számára fölállított szanatóriumok irányában mutatták a mi derék bécsi barátunk előtt az utat. A sors és az udvari kegy azonban sietett közbeavatkozni és magasra emelte Luegert, mielőtt a szomoru vég megalázta volna, amiből nem következik az, hogy a szomoru vég most már respektálni fogja a felséges jóakaratot s az előjelek rossz irányba mutatták az utat. Sőt ellenkezőleg. A bécsi polgármester minden újabb megnyilatkozásában is annyi gyanus temperamentum s felnövekedett férfiaknál szokatlan éretlenség nyilatkozik meg, hogy ez minden rossz sejtelmet indokol s a Burgban, ha meg is adták a bécsi nép hősének az impozáns négybetűs czímet, bizonyára tisztában vannak vele, annyira, hogy a valóságban aligha fogják kikérni belsőt és titkosan az ő nagyérdemű tanácsait.

A jubiláris kitüntetések.

Az osztrák császár hatvanéves jubileumát ünnepli holnap, s ma ebből az alkalomból a bé-

triának nemcsak hogy saját szántából adományozta az alkotmányosságát, de jóformán egymagára tartja is fenn. Teremtény, amelyet folyton újra kell megteremteni. Ez a meg nem szakadó iniciatori munka az alkotmányos hivatásban a jubileumi ünnep legüdébb koszorúja az agg császár beesett halántékai körül.

Alkotmányos művészetének legfőbb eleme azonban az a rutin, ahogy az alkotmányos miniszteriumokat berendezik. Nemcsak alkotja, hanem a leglényegesebb tekintetekben irányozza és vezeti is ezeket. Még a leghatározottabb parlamentáris országaiban sincs ma uralkodó, ki annyi színezetű és oly ellentétes pártállású miniszterrel bírt volna, mint Ferencz József. De külön kormányzati módszere abban áll, hogy látszólag személyeket, pártokat, sőt rendszereket is változtatva, politikájának alapjellegét ugyanaz marad. Nyilván szereti a parlamentáris váltogazdaság rendszerét oly alkalmazással, hogy lejárt személyek helyébe új népszerűségeket bocsásson szolgálatába. Kétségtelenül csodálatos elfogulatlanságot tanúsít a parlamentáriszmus személyi dolgaiban, noha emberi temperamentuma most is hevülő, sőt határozottan hajlik az indulatosságra is, szimpáthiának és antipathiának az ő választásaiban nincs szemellátható részük. Ha van is benne autokratia hajlam, ezt teljesen összegegyeztetni az önmaga felett való uralommal. Szinte azt gondolhatnók, hogy ebbe a rendkívüli objektivitásba, amely a tapasztalásokban gazdag életnek, legérettebb gyümölcse, a kitünő emberismeret mellett belejár az egy kis titkos dévajság is. Hogyan jutottunk el Tiszától és Khuentől, a legorthodoxabb hatvanhetesektől Kossuth Ferenczig, a függetlenségi párt vezéréig és az inkom-

csi hivatalos lap négyezerhusz kitüntetéséről ad hírt.

Titkos tanácsos lett	16	személy
Báró lett	6	"
Lovag lett	4	"
Nemes lett	18	"
A Szent István-rend nagykeresztjét kapta	2	"
A Lipót-rend nagykeresztjét kapta	2	"
A Lipót-rend első osztályát	1	"
A Ferencz József-rend nagykeresztjét	8	"
A Szent István-rend középkeresztjét	1	"
A Lipót-rend középkeresztjét kapta	3	"
A vaskorona-rend második osztályát	5	"
A Ferencz József-rend középkeresztjéhez a csillagot kapta	11	"
A Ferencz József-rend középkeresztjéhez a csillaggal kapta	31	"
A Lipót-rend lovagkeresztjét kapta	32	"
A Ferencz József-rend középkeresztjét	67	"
A Ferencz József-rend tisztikeresztjét	40	"
harmadosztályú vaskoronarendet kapta	412	"
Ferencz József-rend lovagkeresztjét	950	"
másodosztályú Erzsébet-rendet kapta	58	"
udvari tanácsosi czímet nyert	10	"
osztálytanácsosi czímet nyert	1	"
kormánytanácsosi czímet nyert	97	"
főépítési tanácsosi czímet nyert	12	"
főbányatanácsosi czímet nyert	4	"
számítanácsosi czímet nyert	1	"
pénztári főigazgatói czímet nyert	1	"
miniszteri tanácsosi czímet nyert	1	"
iskolaiügyi tanácsosi czímet nyert	37	"
építészeti tanácsosi czímet nyert	17	"
bányatanácsosi czímet nyert	4	"
mértékhitelítési felügyelő lett	3	"
császári tanácsosi czímet nyert	260	"
tanári czímet nyert	5	"
koronás arany érdemkeresztet kapta	753	"
arany érdemkeresztet kapta	373	"
Erzsébet-érdeméremet kapta	17	"
koronás ezüst érdemkeresztet kapta	442	"
ezüst érdemkeresztet kapta	301	"

Összesen: 4020 személy.

Igazán nem helyezünk súlyt az ilyen kitüntetésekre, s valóban nem tartjuk föltétlenül szükségesnek a polgári érdemek legfelsőbb elismerését. A polgártársak tisztelete és szeretete legalább is helyettesíti ezt az ugynevezett leg-

patibilitást hirdető örök emigráns fiáig, ez a nagy személyes fordulat a dolgok változása nélkül, méltó ok lehet minden pszichológus fejtevése.

Kétségtelenül a jubileum ünnepe a nagy győzelem színiátéka és az ünnepelet uralkodó a feléje áramló hódolatnyilvánításokat méltán tekintheti diadalmi troféáknak is. Ha visszagondol arra, hogy egy minden sarkaiból kiesett birodalmat vett át és hatvan éven át sikeresen tudott megküzdenni a bomlás folyton föltámadó erőivel, a nagy elégtétel érzése is töltheti el szívét.

De az ünneplést mindvégig kíséri a tragikus harsonák hangja. Ha elgyöngült és lehunyni készülő szemét ez a császár és király a jövő ködébe mereszi, nem aggasztja-e a gondolat, hogy az a bonyolult probléma, amelynek élete örök fáradságát, elméje szünetlen leleményét szentelte, nincsen megoldva és gyötrőbb rejtély, mint valaha! Azokat a ritka személyes tulajdonságokat, amelyek őt arra képesítették, hogy a napról-napra előálló nehézségeket és bonyodalmakat egyenként lebirja, utódjára kész örökségül hagyja nem lehet. De ha lehetne is, fejlődelmeknek pusztá személyes ereje és kormányzati ügyessége ezt a problémát meg nem oldhatja.

Nem végtelen titáni birkózás a lehetetlenséggel ez az uralkodói pályafutás? Nem Anteus örökös fölülkerekedése a földdel való új és új érintkezése által, amelynek mégis fenn a levegőben bukással és elmulással kell végződnie.

felsőbb elismerést, s ha most néhány szót vesztegetünk az ilyen gomblyuk-ügyekre, csak azért teszszük, mert osztrákról van szó. Az osztrák császár jubilál és ezért valamelyik galicziai városkában a polgármester császári tanácsos lesz, vagy koronás arany érdemkeresztet kap. Ez jellemzi az osztrák császár gondoskodását, s ez az, amiről a magyar király mindig megfélemledik. Mert azzal igazán nem törődik senki, hogy Ausztriában minden második embernek vagy valami titulusa van, vagy pedig színes szalag díszíti a gomblyukát, de egyéb vonatkozásaiban már sokkal szomorubb az összehasonlítás. Hiszen amint megtörténik az, hogy a magyar kormány előterjesztést tesz egy munkában, becsületben és tiszteletben eltöltött élet után, talán ötven esztendei munka elismerésére, és az előterjesztés hónapokig hever a kabinetirodában, hogy végül is elintézetlenül küldessék vissza — ugy minden magyar ügy megreked a magyar király előszobájában. Tovább csak az osztrákok jutnak . . .

Budapest, december 1.

A képviselőház holnap, szerdán, délelőtt tíz órakor ülést tart, melyen folytatja az 1909. évi költségvetés tárgyalását.

A horvát bán Budapesten. Zágrábból táviratozák, hogy báró Rauch Pál horvát bán szerdán a horvát kormány tagjaival Budapestre utazik.

Metianu metropolita a román nemzeti konferenciáról. Egy román lap tudósítója előtt Metianu nagyszabeni metropolita a következőleg nyilatkozott a tervbevetett román nemzeti konferenciáról: 1848-ban a főpapok voltak a román nép természetes vezetői és ekkor a kormány csakis olyan feltétel alatti engedélyezte a balázsfalvi gyűlést, hogy azt a román főpapok, Saguna és Leményi, vezessék. A későbbi években a román nemzeti politika vezetését egy nemzeti komité vette át, melynek most illésfalvi Papp György az elnöke. Azóta mi, román főpapok, nem foglalkozunk politikával. De ha a komité engedélyt nyer a kormánytól a nagygyűlés megtartására és a román nép kívánja a konferenciát, úgy, ha egészségem engedi, részt fogok venni a nagygyűlésen.

Küldöttség Darányinál. Gát beregmezei község urbéres közönségének küldöttsége tisztelgette ma délelőtt a képviselőházban Darányi Ignác földművelésügyi miniszternél, akinek előadták, hogy a község urbéres közönsége birtokot vett, de a birtokvétele az alispán nem hagyta jóvá, noha ez a dolog égetően sürgős volt. Kérték a földművelésügyi minisztert, hogy felelősségüket intézze el kedvezően. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter igen szívesen fogadta a küldöttséget. Kijelentette, hogy alaposan tanulmányozni fogja az ügyet. Bármennyire is szíven fekszik, hogy az urbéres közönség legelőket szerezzen, mégis megfontolandónak tartja, hogy mértéken túli vásárlásokba ne bocsátkozzék.

A pozsony-bécsi villamos-vasút. A képviselőház mai ülésének végén beterjesztette Hoitsy Pál és Kubik Gyula a pénzügyi, illetve a közlekedési bizottság jelentését a pozsony-bécsi villamos-vasút dolgában. A pénzügyi bizottság és a közlekedésügyi bizottság elfogadásra ajánlja Sziklay Ottó javaslatát a képviselőháznak az indokolásával egyetemben. A közlekedésügyi bizottság az engedélyokiratba bevenni kívánja, hogy a vasút magyar területén lévő részének kiépítését csak akkor kezdhetik meg, ha az osztrák területen lévő részt már tényleg építik. Azt a további tervet, hogy a pozsony-bécsi villamos-vasút folytatásaképpen pozsony-budapesti villamos-vasutat építsenek, az állam jelenlegi pénzügyi helyzete miatt most nem tartja a bizottság kivihetőnek.

Zanella Richárd utja. Zanella Richárd, Fiume országgyűlési képviselője egy héttel ezelőtt Vio Ferencz polgármesterrel Rómába utazott, hogy a szentszéknél közbenjárjon annak érdekében, hogy a drenovai emlékezetes afférből kifolyólag Fiumét a zengyi horvát egyháztól függetlenítsék. Zanella Richárd ma tért vissza Budapestre, a polgármester pedig holnap érkezik meg. A pápa nem fogadta őket.

A t. Házból.

I. Komoly tárgyalás.

A folyosói beszélgetések azzal kezdődnek, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök nem akar gróf lenni. A kis emberek erősen csodálkoznak. Mi ez? Puritánság csupán, avagy valamely nagyobb jelentőségű politika? Esetleg tán pénzügyi taktika, mivelhogy ő ingyen kapná a rangot, ne keletkezhessék az a nézet, hogy így is hozzá lehet jutni hasonló kitüntetésekhez.

— Ingyen? — kapták fel a szót a függetlenségi oldalon. — Hát talán mások fizettek érte? Tán nem ingyen jutottak nagyok részére kiváló kitüntetések és fognak jutni a következő napokban?

— Nem. A miniszterelnök azt mondja, hogy ha folyton vannak, akiket meg kell jutalmazni, az igazságos dolog. Ő azonban nem tartozik az aképpen kezelendő államférfiak közé. Amazok az új politikai helyzetben részint alkalmazkodtak a megváltozott viszonyokhoz, részint pedig felette többet dolgoztak, mint amennyi munkát általában más körülmények közt elvállaltak volna, de Wekerlének nem kellett megváltoznia. Ő államférfi ügyességével csak úgy politizált, takarékosított és kormányzott, mint hogyha sakktábla mellett szórakozna, vagyis mintha ez neki mulatság lenne. Ő nem alkalmazkodott az emberekhez, hanem engedte, hogy azok alkalmazkodjanak egymáshoz. Tehát úgy vélte, hogy ebben nincs megjutalmazni való. Ami pedig a sok munkára vonatkozik, Wekerlének semmi sem sok. Ha ő vállalkozott, hát tudja, hogy mennyi dolog jár vele, különben nem akceptálta volna. A helyzet tehát az, hogy inkább szivességnak tekintik az iránta való bizalmat, meg azt, hogy alkalmat adnak neki munkaereje felhasználására. Megtérül ebből bőven a Wekerle jutalma is. Hisz Wekerlének most már világhire van. Zseniáltságát tengeren innen és tengeren túl úgy emlegetik, mint csodát, a világ minden részén lévő államférfiak. Mert az államférfiak is a maguk „szakmájában” csak olyanok, mint akár az írók, a kiváló művészek, zenevirtuózok, karmesterek, avagy mondjuk a remekbe dolgozó szabók. Az államférfiak is épúgy érdeklődnek egymás iránt és épúgy tudakozódnak a feltűnő egyéniségekről, mint akár a színészek, írók, muzsikások, karmesterek, szabók. Eképpen aztán szájról-szájra járnak náluk a jellemzések és eképpen ki mit hall egyikről, elmondja a másiknak. Így érkezett el Wekerle hosszú politikai pályáján oda, hogy az egész világon a jelenkor legnagyobb és legzseniálisabb államférfiai sorában emlegetik. Már most aztán nincs szüksége rá, hogy a neve mellett ott legyen a gróf.

— Miért? Talán herczeg akarna lenni?

— Se gróf. De még herczeg se. Mert Wekerle herczeg igazán nem lehet. De ha herczeg volna, azáltal se lenne nagyobb, mint most, ellenben kisebbednék a neve. Mert Wekerle államférfi gyanánt a legelső sorban áll, de mint herczeg, nem kerülhetne az első közé. Feltéve, ha mód lenne rá (azonban abszolúte lehetetlen) és Wekerlét herczegi rangra emelnék, a legutolsó kis lump princzcel se vehetné fel a versenyt, mert az ő világukban nem számít a tudás és a képesség, sem az államok ügyeiben való munkálkodás, hanem csak a származás és legfeljebb a vagyon. Igen torz alak lenne ott, ahol régi barbár ősök öldökléssel szereztek utódaik részére is pozíciót, egy dr. Wekerle, aki pénzügyi fogalmazóból lett első emberré.

— És gróf Wekerle?

— Százsorta súlyosabb értékcsökkentés volna. Ami másokat, köznapi embereket öröm-

mel töltene el, az Wekerlének kellemetlen volna. Mert a nagy ősi és dus vagyonu grófok nem akceptálnák magukkal egyenrangunak, hanem csak egyenlő címűnek. Ellenben hozzádörgölőznének, mint új kollégához, azok a grófok, akikre most ő, mint egyszerű Wekerle nagy fensőbbiséggel néz le. Wekerle tehát inkább marad elsőrangú Wekerlének, mint harmadrangú grófnak. Azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy Wekerle a grófsággal még csak nagyobb titulust sem kapna. Mert mi most Wekerle? Kegyelmes ur. És ha gróf lenne, akkor is kegyelmes urnak szólítanák. Mert ugy-e bár az világos és félreérthetetlen guny volna, ha Wekerlét valaki azután nem kegyelmes urnak címézné, hanem azt mondaná neki: „gróf ur.”

A hallgatók mit tettek volna; hallgattak. Am egy-egy helyeslés hallatszott olyanok részéről, akik nemcsak grófságra, de még szerényebb báróságra se számíthatnak.

A beszélgetők a téma ezen fordulatát tulajdonságos komolynak találták.

— Menjünk a terembe — javasolták. — Hátha ott mulatságosabbat találunk.

Csalódás. A teremben a kereskedelemügyi tárcza költségvetését tárgyalják és éppen most Sztérényi József államtitkár beszél, mint akit Kossuth Ferencz bizott meg, hogy tárczáját képviselje. A tárgyalás nagy mértékben komoly. Sztérényi az egész vita anyagát feldolgozta. Az is igaz, hogy eddigelé a kereskedelmi tárcza vitája volt a legértelmesebb. Az államtitkár sorba vette a szónokok által érintett kérdéseket és azokhoz kapcsolta rendkívül érdekes és még fontosabb fejtegetéseit. Több mint két órányi időig beszélt Sztérényi József és úgy tetszett, mintha igen nagy szüksége volna felvilágosításaira az országnak. A nagy problémák, melyek az egész lakosság életérdekébe vágnak, pontról-pontra megvilágították és sok súlyos aggodalmat eloszlatott Sztérényi József azok közül a gondok közül, amelyek az országot különösen a közlekedési ügyek terén nyugtalanítják. Egészen részletes program volt ez a beszéd, a panaszok orvoslásának s a hiányok pótlásának, a bajok megszüntetésének programja.

Komoly dolog volt ez. Komolyabb sok hangzatos és szenzációs eseménynél. Aki figyelemmel kísérte a nyilatkozatokat és aki megismerkedett a tervekkel, teljes méltánálással és hálával adózhatik Kossuth Ferencznek és zseniális munkatársának, Sztérényi Józsefnek. Biztató reménység mutatkozik arra, hogy helyreállítják a közlekedés rendjét, a kereskedelem élénkségét és folytatják a magyar ipar terén is a megkezdett akciót, melynek gyümölcseit már az ország egy-egy vidékén élvezni is a munkaszerető nép.

A folyosók néptelenek voltak, amíg Sztérényi József beszélt.

A képviselők mind bennt ültek a teremben a komoly tárgyalás alatt és tanultak.

Többnyire rájuk is fért. Estére aztán be is fejezték a kereskedelmi tárcza tárgyalását, zajos éljenzések közt megszüntették és hozzáfogtak a földművelésügyi budgethez, amelyik szintén komoly tárgyalással kezdődik.

* * *

II. Önkénytelen verseny.

Hadik János gróf belügyi államtitkár megérkezett Berlinből s megint elfoglalta helyét hivatalában. Újra világosak a belügyminisztérium államtitkári hivatalának ablakai késő estig, s aki arra jár, mindenki tudja a csendes várban, hogy ott Hadik gróf foglalatokodik országos ügyekkel és megnyugvással gondol rá, hogy

nagyfontosságú pozícióban ily rengeteg módon munkabíró és lelkiismeretes „egész ember” foglal helyet.

Nevezetesen majdnem közmondásossá vált a Hadik János gróf szorgalma. A legbonyolultabb és különösen a mostani viszonyok közt igen fontos és kényes ügyeket gyorsan és precízzen intézi el, és ennek dacára nem akar egy napról a másikra se restanciát hagyni. Emiatt van, hogy Hadik gróf kora reggeltől estig dolgozik s kilencz óraker jut oda, hogy a hivatalból elmenjen.

Ilyenkor távozásban utja a pénzügyminisztérium mellett viszi el. Ott is van egy államtitkár, hasonló munkaerejű és szorgalmu: Popovics Sándor. Ő is késő estig munkálkodik hivatalában.

Hadik János grófnak jó estéje van, ha azt látja, hogy amikor ott elmegy, már a Popovics ablakai sötétek, ami azt jelenti, hogy ezen a napon Popovics kevesebb ideig volt elfoglalva, mint ő. Ellenben, ha az ablakok világosak, Hadik gróf így szól:

— Diem perdidí! (Ezt a napot elvesztetem.)

Most persze egy pár napig előnyben lesz Hadik János gróf, amíg a távolléte alatt összegyűlt aktákat feldolgozza.

Ha csak esetleg Popovics „csak azért is” éppen most hozzá nem fog valami új törvényalkotáshoz.

Sztérényi beszéde.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, december 1.

A kereskedelmi tárcza körül kifejtett általános vitának ma Sztérényi József államtitkár beszéde volt a befejező csattanója. Előbb még egynéhány felszólalás és kritika hangzott el. Hódy Gyula a magyar-horvát tengerpart kereskedelmi viszonyait taglalta nagyon érdekesen. Thorotzkay Viktor báró ellenzéki szempontból bírálta a tárcza költségvetését, Teleki Arvéd gróf pedig a szövetségtereket védelmezte meg Kelemen Samu tegnapi szigorú kritikája ellenében. Amit Teleki kezdett, azt Giesswein Sándor folytatta, amivel be is végződött az általános vita; következhetett Sztérényi József nagyhatású s a kereskedelemügyi politika minden ágát felölelő beszéde. Elismerte azt, hogy az államvasutak üzemében bajok vannak, de mindjárt egész programját is adta azoknak a reformoknak, amelyekkel a felszerelés és az adminisztráció hiányait orvosolni lehet. Megvédelmezte a személyzetet az ellen a vád ellen, hogy ő lenne az oka a gyakran előforduló vasuti baleseteknek. Fejtegette ezután a folyamhajózás és a tengerhajózás viszonyait. A szociális kérdést fejtegetve, hivatkozott az ipartörvénytervezetre, melyben az ő elvei vannak lefektetve. Ez a tervezet megszabja, hogy a fölmondási idő előtt sem kizárni, sem sztrájkolni nem szabad. A munkásbiztosító pénztár bajait átmenetieknek tartja. Kilátásba helyezte a vasuti tarifák mérsékelt emelését s annak a véleményének adott kifejezést, hogy csak a mezőgazdaság és az iparfejlesztési akció közt teremtendő szerves kapcsolat készítheti elő a gazdaságilag független Magyarország megteremtését.

Sztérényi világos, szakszerű és alapos fejtegetése, melyből mindenki meggyőződhetett arról, hogy kereskedelemügyi politikánk hivatott kezébe van letéve, nagy hatást tett a hallgatókra. S ennek a beszédnek a benyomása alatt a Ház általánosságban sietett elfogadni a költségvetést. Délután következett a részletes vita,

melynek során Kelemen Samu, Lorkovics Iván és mások felszólalása után tételenként is végeztek a kereskedelemügyi budgetvel.

Következett a földmivelésügyi tárca. Ehhez ma Maniu Gyula, Lorkovics Iván, Csóti Géza szoltak hozzá. Polónyi Gézára félnyolc felé került a sor, ezért kérte, hogy beszédét holnapra halaszthassa.

A Ház megadta neki az engedelmet, amivel befejeződött a nap krónikája.

Részletes tudósításunk a következő:

A képviselőház ülése.

Délelőtt.

— Kezdődött 10 órakor. —

Elnök: Justh Gyula.

Jegyzők: Hammersberg László és Szmeccsányi György.

Az elnök: Megnyitja az ülést.

Következett a kereskedelmi tárca költségvetésének általános tárgyalása.

A kereskedelemügyi költségvetés.

Hödy Gyula: A tengerparti iparfejlesztéséről szól. A tengerparti lakosság nem írthat azokhoz a jogos igényekhez, amelyek politikai és közgazdasági szempontból igen nagyfontosságúak. Kéri a kormányt, ennek a kérdésnek mielőbb való megoldására, mert ez közgazdasági, de nemzeti szempontból is nagyon fontos kérdés. Egy egyszerű átlós ut megvalósítását nem tudja a kormány keresztülvinni, mert ilyenkor az apró horvát községek ellenállnak és a kereskedelmi kormány nem tud érvényt szerezni akaratának. Ezeket óhajtja a kormány figyelmébe ajánlani. Majd a magyar iparpártolásra tér át. Példákat hoz fel, hogy a magyar állami ipartelepek nem hogy támogatják a magyar iparvállalatokat, de sértő módon utasítják vissza ajánlkozásukat. (Igaz! Ugy van!) Utasítsa a kereskedelmi kormány az állami ipartelepeket, hogy hazai forrásból szerezzék be szükségleteiket. Reméli, hogy ezeket a panaszokat a kormány figyelembe fogja venni, bizik a kormányban, ezért a költségvetést elfogadja.

Báró Thoroczkay Viktor: Nem barátja a nagy iparvállalatok állami szubvencionálásának, mert ezek a nagy összegek idegenek zsebébe vándorolnak. Inkább a kisipart támogassuk ezen a pénzen. Nagy súlyt kíván fektetni az iparostanoncz-iskolákra. Internátust szeretne a számukra, így legalább a jobb családok is bátran küldenek oda fiaikat. A sok vasuti baleset okát a rossz szervezethez látja. A telefondíjak drágaságát kifogásolja, hisz a külföldön mindenütt olcsóbb. Mindaddig, míg az önálló berendezés meg nem lesz, a költségvetést nem fogadja el.

Gróf Teleki Arvéd: Elfogadja a költségvetést.

Giesswein Sándor: Pártolja a szövetségi eszmét, az újrakeresztet persze nem helyesli.

Fried Lajos: Az a fő, hogy ne sikaszszanak!

Giesswein Sándor: Ez igaz, de azért, mert visszaélések is történnek, nem lehet a közhasznú szövetségek ellen állást foglalni. Ez éppen olyan, mint ha valaki a kereskedelmet itélné el, azért, mert hamis bukások fordulnak elő.

Szmeccsányi György: Mindenből felekezeti kérdést csinálnak!

Giesswein Sándor: Példákat hoz föl a szövetségek működéséből s a költségvetést elfogadja. (Helyeslés.)

Szterényi József beszéde.

Szterényi József államtitkár: T képviselőház! A betegsége miatt megjelenésben akadályozott kereskedelmi miniszter ur megbízásából reflektálok a vita anyagára. A vita anyaga, t. Ház, különösen négy csoportban jutott kifejezésre.

Az a négy csoport, amely dominálta a vitát, az államvasutak helyzete és viszonyai, a hajózás és az az kapcsolatos tengerészet, a szociális politika és ennek keretében, különösen a munkásbiztosítás és végül az iparpolitikának egyik ága, az iparfejlesztés.

Az államvasutak helyzete.

Első sorban a vasuti kérdéstről szölok. (Halljuk! Halljuk!) Ez foglalta le — az államvasutak helyzete, viszonyai, a felmerült bajok — az egész vita legnagyobb részét, ahol eltekintve az előadó urtól, aki a pénzügyi bizottság határozatából a tarifa-emelés szükségességének kérdését érintette, — felhívta arra a miniszter ur figyelmét — Szász József képviselő ur egy nagy, tanulmányzerű beszédet mondott az államvasutak szervezetéről, a vagonhiány és a balesetek okairól, amely szervezeti kérdésekhez kapcsolódott hozzá Thoroczkay Viktor ur felszólalása is. Somogyi Aladár képviselő ur pedig belemélyedt a vasuti kérdések legnehezebbjébe, a tarifa-kérdésnek tömkelegébe, ahol t. Ház, két kérdést érintett különösen, amelyekkel foglalkoznom kell. Az egyik,

amelyre helyes, okos, bölcs dolog volt ráterelni a Kormány figyelmét, az osztrák vasutak államosítási politikájának és a másik, amit a t. képviselő ur nagyon erősen kifogásolt, az államvasutak „póthatár-idő-rendszere”, amint ő maga kifejezte, hogy ez t. i. immár rendszerré vált.

Batthyány Tivadar t. barátom bírálta az államvasut berendezéseit és konkrét sérelmeket hozott föl. Ezen konkrét sérelmek egyik csoportjára nézve, t. i. a fizetésrendezésnél az átmeneti intézkedésekből folyó visszásságokra nézve már ma abban a helyzetben vagyok, hogy beszédem erre a részére nézve kijelenthessem, hogy tökéletesen igaz van, sérelem történt, amelyet az illető tisztviselők helyzetének megjavításával korrigálni köteleességünk leend, mert önhibájukon kívül, a törvény folyományaképpen jutottak volna abba a kellemetlen helyzetbe, amelyre a t. képviselő ur rámutatott.

Mielőtt azonban magára az államvasutra áttérnék, foglalkoznom kell még három dologgal s köztük egy olyan kérdéssel, amelyet Polónyi Géza t. képviselőtársam érintett — sajnálom, hogy nincs jelen — t. i. a vicinális vasuti törvény tervezetének kérdésével. Ez a tervezet még nem is a miniszter ur tervezete. A miniszter ur a minisztérium minden törvényjavaslatát először tervezet alakjában bocsátja ki, módot adva a legszélesebbkörű érdekeltségnek a hozzászólásra és csak, midőn minden vélemény megnyilatkozott, foglalja mellé az állást. Ez a felfogás, azt hiszem, a leghelyesebb, a legliberálisabb (Élénk helyeslés.), mert nem korlátozza a kritikát a maga szabadságában azáltal, hogy előzetesen elfoglalt álláspontját azután tekintélyével kívánja fedezni.

Nem tudom, a t. képviselő ur miért hozta ide ezt a kérdést; de ha már idehozta, akkor felelnem kell rá annyiban, hogy az a törvényjavaslat a minisztérium egyik kitünő tisztviselőjének a tervezete, amelylyel szemben a minisztérium nem foglalt állást, amelylyel szemben a fővárosnak, a közmunkatanácsnak épp úgy, mint az ország összes törvényhatóságainak és összes érdekeltségének alkalom adatott a nyilatkozására. (Ugy van!) Biztosíthatom a t. Házat, hogy azok a sérelmek, amelyeket a t. képviselő ur felhozott, amelyeket tulozva adott elő, a miniszter ur által annak idején rendje és módja szerint a legmesszebbmenő figyelembe és amennyiben tényleg fenforognak, orvoslásban is fognak részesülni. (Helyeslés.)

A Máv. szervezete.

Ezek után rátérhetek az államvasutak szervezeti kérdésére, amelyek tárgyalása során Szász József t. képviselő ur bevezetés gyanánt a minisztérium vasuti szakosztályával és az államvasutak személyzeti ügyeivel foglalkozott. És itt, őszinte sajnálatomra, a t. képviselő ur különben igen komoly, ismétlem, tanulmányzerű beszédében egy oly tere kalandozott el — bocsánat a kifejezésért — amelyre vonatkozólag ismét kérnem kell a tisztelt Házat, egyrészt alkotmányjogi szempontból, de másrészt ama tisztikar tekintélye és szolgálati viszonyai szempontjából is (Élénk helyeslés.), amely a miniszterek rendelkezése alatt áll, hogy méltóztatassanak tartózkodni a tisztviselők szolgálati ügyeinek a Ház elé hozatalától (Helyeslés.), mert alkotmányjogi szempontból egységyedül a miniszter felel a törvényhozásnak (Élénk helyeslés.), a tisztviselő pedig egységyedül a miniszterrel szemben áll felelősség alatt. (Élénk helyeslés.)

És amidőn ezt konstatálni kénytelen vagyok, méltóztatassék megengedni, hogy azzal a megtámadatással szemben, amelynek a minisztérium vasuti osztálya és az államvasutak igazgatósága részben ki volt téve, elégtételt szolgáltatassanak ennek a tisztikarnak azal, hogy a Ház és az ország színe előtt teljes meggyőződésből és kötelességből folyólag kijelentem, hogy a kereskedelemügyi minisztérium vasuti szakosztályának személyzete szinte kivétel nélkül áll olyan magas színvonalon, mint bármely állam vasuti szolgálatának központja. (Élénk helyeslés.) Ez a tisztikar az éjelt nappallá téve teljesíti a maga kötelességét (Általános helyeslés.), ez a tisztikar, mint a kereskedelemügyi minisztérium tisztikara általában, teljesíti híven, odaadóan a haza és a köz iránt tartozó kötelességét, ez iránt elismeréssel tartozunk.

Tisztelt Ház! Azok a szervezeti bajok, amelyek az államvasutak támogatása tekintetében tényleg fennállanak. A való helyzet szépitése volna szemet hunyni afelett, hogy az államvasutak szervezetében igenis bajok vannak, amely bajokat orvosolni kell s melyeket a miniszter ur orvosolni is akar. Az a szervezés, amely 1866-ból datálódik, egy aránylag kis hálózatra készült; ma 17.000 kilométert meghaladó hálózattal bírnak. Ez a szervezet ma már tulajdonoson centralisztikus, ezt a szervezetet tehát ebben az irányban reformálni kell. (Ugy van!)

Ma, t. Ház, az igazgatóság 1884 munkaeöböl áll és egy-egy üzletvezetésig is 165—291-ből. Ennek a tulságos kiterjedésnek a folyománya azután az az osztálybeosztás, hogy hat főosztály mellett husz szakosztály és ötvenhét ügyosztály az a tömkeleg, amely az igazgatóság adminisztrációját tényleg lassabbá teszi. És ha még hozzáveszem ebben az üzlet-

vezetőség beosztását, úgy azt a lehetetlen helyzetet találjuk, hogy míg a budapest-jobbparti, legkisebb üzletvezetőségünk 1253 kilométernyi hálózatot igazgat, addig van olyan is, — szegedi — amely 2925 kilométert kénytelen igazgatni. Ilyen kiterjedés mellett lehetetlen, hogy a közvetlenség, amely nélkül pedig vasutat jól igazgatni nem lehet, (Élénk helyeslés.) kellően érvényesüljön.

Az igazgatóság nem vezeti az egész vasutat, hanem az üzletvezetőségi hatáskörbe tartozó ügyekkel is foglalkozik, holott a helyes adminisztráció követelménye, a legmesszebbmenő decentralizáció volna, az, hogy kiadjuk a miniszteri hatáskörből mindazt, ami nem tartozik a vasutak kormányzatának körébe. (Élénk helyeslés.)

Egy hang (balról): Miért nem teszik?

Polónyi Géza: Külön vasuti minisztérium kellene!

Radikális reformok.

Szterényi József kereskedelemügyi államtitkár: Azt hiszem, három év óta olyan munkát végeztünk, hogy azzal szemben ez a szemrehányás minket nem érhet. (Élénk helyeslés.) A miniszter ur tehát radikális reformra gondol és azt a legrövidebb idő alatt meg is fogja valósítani. Terve az, hogy a minisztériumból, t. i. a központból, tekintettel arra, hogy Budapesten egy nagy igazgatóság van, az államvasuti ügyeket teljesen az államvasut elintézésére fogja utalni, olyképpen, hogy feleslegessé válik az államvasutak előterjesztéseinek a minisztériumban újabb való felülbírlása, hanem azokban az ügyekben is, amelyek a miniszter hatáskörébe tartoznak, közvetlenül az államvasutak igazgatósága fogja a maga előterjesztéseit miniszterialiter megtenni, amint az a vasműveknél a pénzügyminisztériumban már megvan, úgy, hogy ezzel egy szerv ki fog kapcsolódni. (Élénk helyeslés.)

A másik feladat az, hogy az egyéni felelősség elvére kell helyezni az adminisztrációt, még pedig úgy, hogy az, aki megbizatik egy hatáskörrel, teljes felelősséggel viselje annak a súlyát és ne igyekezzék azt a felelősséget áttolni a felsőbbre, mert ebből származik a legtöbb baj. (Élénk helyeslés.) Már most a felelősség ezen elvvel nem egyeztethető össze, ami ma az államvasutaknál van.

Ami a legtöbb bajt okozza az adminisztrációban, az a tulságos irásbeliség, szintén meg fog szünni, illetve korlátozottni fog. Behozzuk a Poroszországban és a bajor vasutaknál annyira bevált nyomtatvány-rendszert és csak a fontosabb ügyek kerülnek a felsőbbre. Így sokkal gyorsabb lesz az adminisztráció. Végre szaporítani kell az üzletvezetőségeket, abból a szempontból, hogy maximum 1200 kilométer legyen az a vonalhossz, amelyet egy üzletvezetőségnek alárendelünk, hogy módjában legyen közvetlenül érintkezni a maga személyzetével, sőt az üzletvezetőség gazdasági körével is és viszont a hatáskör a miniszter felé szervezeti és szavatossan körülírassék, amelyet aztán feltétlenül be kell tartani, nehogy, amit az egyik miniszter alkot, azt a másik miniszter könnyedén megváltoztathassa. A miniszter ur a minisztertanács jóváhagyása alá terjeszti a szervezetet, hogy aztán, aki azon változtatni akar, legalább minisztertanács összeségének a hozzájárulásával tehesse meg csupán. (Helyeslés.)

Ezekben voltam bátor vázolni azon keretet, amelyben egy minisztérium az államvasutak adminisztrációját vezeti.

A vagonhiány.

Attérek már most a vita anyagának egy másik részére, a vagonhiányra.

A jelenlegi kormányt okolják, mintha t. Ház, elég volna azt a 3—400 milliót csak megszavazni és időre nem volna szükségünk, míg azt a 300 milliót meghaladó összeget beépítjük az államvasutakba.

Már most az államvasutak forgalmában a bajok eredete ott van, hogy mi 1890-ben ráterünk egy, az egész világot meglepő rendszerre, az u. n. zóna-rendszerre, anélkül, hogy ennek konzekvenciáit a beruházások terén is levontuk volna.

Mert méltóztatik látni, t. Ház, hogy míg 1890-ben az utasok száma 16 millió volt, addig 1907-ben, tehát tizenhét év alatt 80 millióra emelkedett, vagyis az emelkedés 400 százalékot meghalad, anélkül, hogy ezt csak megközelítő arányban is növeltük volna az államvasut berendezését. Tehát évenkénti 24 százalékos emelkedéssel állunk szemben az országos személyforgalomnál. Így vagyunk az áruforgalommal is.

És minthogy a budapesti pályaudvarokról is esett szó a vita folyamán, lehetetlen nem konstataálni azt, hogy tényleg itt vannak a legnagyobb bajok az országban. Mindaddig gyökeresen megjavulni a helyzet nem fog, míg a pályaudvar-kérdés véglegesen nem fog rendeztetni.

Azok a panaszok, amelyeket a vagonhiány címen oly gyakran hallunk, feltétlenül tulzottak, el is tekintve attól, hogy egészen megszűnni a mi mai egydalú gazdasági rendszerünk mellett nem fognak. Nem is szünhetnek meg, mert amint volt szerencsém egy ízben arra utalni, teljes lehetetlenség nálunk oly nagyszámu vagonról gondoskodni, amelyek a nagy forgalom négy-öt hónapja alatt a forgalmat lebonyolítani képesek legyenek.

A legnagyobb kocsihány ez évben november 19-én volt: 13.940. És ha ezt összehasonlítom az előző két évvel, akkor azt látom, hogy 1907-el szemben 8627 kocsival kevesebb a hiány és 1906-tal szemben 7180 kocsival kisebb a hiány. Joggal mondhatni tehát, hogy felényivel kisebb már a vagonhiány, mint volt eddig.

Egy baj van, tisztelt Ház, amely erősebben érzeti hatását a vagonhiánynál. (Halljuk!) Az államvasut állomásainak vágányzatának szűk volta miatt lassabb a forgalom lebonyolítása, mint az különben lehetséges volna. Mozdonyszükségletünk nincs teljesen kielégítve, mert bár a tisztelt miniszterelnök ur az államvasutak mozdonygyártási üzemágát a legnagyobb mértékben kifejlesztette, e kifejlesztés hatása nem érezhető az első-második évben olyannyira, hogy az egész szükségletet fedezni legyen képes. Azt a szomorú állapotot találta a miniszterelnök ur ott, hogy évek hosszú során át megrendelés hiánya folytán redukálódott az üzem és a legjobb munkásokat el kellett bocsátani.

Az elnök az ülést öt percre felfüggeszti.
Szünet után
az elnök: Az ülést újból megnyitja.

A vasúti balesetek.

Szterényi József: Következik a vitának a közönséget leginkább nyugtalanító részlete, illetőleg azok az események, melyek erre a vitára okot adtak. Érttem a baleseteket. Mindenekelőtt konstatálnom kell azt, amire gróf Batthyány Tivadar képviselőtársam utalt tegnapi beszédében, hogy a balesetek száma 1908-ban tényleg kisebb, mint volt 1907-ben.

A sajnós csak az, hogy a balesetek okainál a helyzetre nézve nem olyan kedvező már a kép, mert a balesetek nagyrészenek, sőt fájdalom, tulnyomó részének oka nem a berendezések hiányosságában fekszik, hanem — és itt ne az egész személyzetet méltóztassék okolni, csak azokat, akiket illet, akik a mulasztásokat elkövetik, — sajnós, a legtöbb balesetnek oka szolgálati mulasztásokból ered; tilosra vannak állítva a szemaforok és a mozdonyvezető annak dacára tovább indítja a vonatot. Még blokkrendszer mellett is hibás váltóállítások folytán súlyos balesetek fordultak elő és nap-nap után látjuk, hogy a hibás váltóállításnak, tehát az illető közeg kötelességéről való megelégedésének emberéletnek esnek áldozatul és súlyos sérülések fordulnak elő. A balesetek összámbában tényleg minden évben körülbelül 50-nel kisebb a szám, mint az előző évben. Sajnos azonban, hogy az a pusztító hatás, amelyet az anyagi terén és a sérülések tekintetében végez a baleset, ijesztő mérvben növekedik.

Amíg az egyik oldalon a vagonok és a mozdonyok beszerzése nagy állami anyagi áldozatokat kíván, addig a másik oldalon tulnyomólag közegek mulasztása folytán a vagonok és berendezések nagy mennyisége esik áldozatul annak a könnyelműségnek, amelylyel gyakran a szolgálatot kezelik.

Ez a legsúlyosabb helyzet indította a kereskedelmi miniszter urat arra, hogy a legszigorubb rendelkezéseket tegye a balesetek tekintetében, amiért — azt hiszem — a miniszter urat szemrehányás nem illetheti. Elvárjuk és ama áldozatokkal szemben amelyeket a törvényhozás a vasúti személyzet érdekében hozott (Igaz! Ugy van a baloldalon.) azon kötelességtudásból folyólag, amely személyzetünket jellemzi, de a becsületes, hazafias érületnél fogva is, amelylyel minden magyar vasutas bir és birnia kell, joggal elvárhatjuk, hogy ebben a tekintetben a személyzet megtegye a maga kötelességét, elvárhatjuk, hogy ami tőle telik, eltekintve azoktól az esélyektől, amelyekre a vasutas befolyást nem gyakorolhat, azt ezen a téren kötelességszerűleg meg is fogja tenni. (Helyeslés.)

A tarifa.

Foglalkoznom kell most még a tarifaemelés kérdésével, amely a pénzügyi bizottság határozatából az előadó ur által bevezetett részben már ismeretes is a Ház előtt és amely kérdés állandóan foglalkoztatja közgazdasági közönségünket. Ebbe a kérdésbe egy kis világszágot bevinni, az úgynek talán érdekében áll. (Halljuk! Halljuk!)

A törvényhozás bőkezűsége az illetményrendezés során a személyzet illetményeit 18,607,000 koronával javította. Ez a kiadás már az 1909. évben 22 millióra emelkedett. A munkabérek emelkedése ezen három év alatt 4,360,000 korona és az 1909-ik évben ez ismét emelkedni fog kerekén 6 millióra.

Az anyagdrágulás, amely az államvasutaknál tudvalevőleg nagy tényező, 13,070,000 korona összegzet mutat az 1908. évi költségvetésben; a talpák 53, a sínok 12, a kavics 15, a szén 33, a műhelyi fém- és vasanyagok 17 és a nyomtatványok 30 százalékkal emelkedtek. Ilyen emelkedés mellett nem csoda, ha az államvasutak pénzügyei megrömlenek és a bevételük, a forgalom természetes növekedésétől eltekintve, ugyanazok maradnak, ellenben a kiadások rohamosan emelkednek.

Voltam bátor a forgalom lassabb lebonyolításánál említeni, hogy szinte 1 százalékkal kisebb a forgalmi képessége egy és ugyanazon kocsinak, mert a meddő teljesítmények a mozdonyoknál olyan óriási összegre rugnak, hogy 3,700,000 koronát meghalad a szén-

többletfogyasztás csak annak következtében, hogy a forgalmat nem képesek olyan gyorsan lebonyolítani, mint normális viszonyok között.

A D. G. H. T. ügye.

Rátérek már most a vita anyagának második csoportjára, amely sokkal rövidebb lesz a hajózás kérdésre, amelylyel különösen Polónyi Géza t. barátom kötötte le tegnapi beszédében a Ház figyelmét, oly kérdésre terelve a figyelmet, amely az imént említett osztrák államosításokkal kapcsolatban a legmesszebbmenő figyelmét igényli, s a kormány legnagyobb éberségét követeli. A t. képviselő ur behatóan foglalkozott a Dunagőzhajózási Társaság ügyével. Ez a társaság, amint méltóztatik tudni, sajnós, osztrák társaság. Elmulasztott a régi időkben az alkalom kétszer is, midőn ezen társaságot magyar társasággá lehetett volna változtatni. Ma, t. Ház, ez már alig lehetséges.

A Dunagőzhajózási Társaság, ha osztrák társaság is, az itteni forgalom igazgatása oly magyar kézben van, amelyet kifogásolni okunk nincsen, aki évek hosszú során át a m. kir. államvasutaknak elsőrangú kitünő tisztviselője volt.

Polónyi Géza: Elismertem!
Szterényi József: . . . s aki teljes megbízhatóságánál és azon viszonyánál fogva is meg tudja a magyar forgalmi érdekeket védeni.

Ami pedig az osztrák kormánnyal kötendő szerződést illeti, én, t. Ház, nem hiszem, — ez az én egyéni véleményem, — hogy a szerződés létrejött. Az a szubvenció, amelyet a t. képviselő ur említett, nem áll arányban azzal a követelménnyel, amelyet a szerződés ellenében felállított: a teljes tarifális lekötéssel. Már pedig, hogy mit jelent ilyen nagy vállalatra nézve a tarifa jogának lekötése, azt legfeljebb olyan kamatgaranciával lehetne kiegyenlíteni, amelyre a másik fél nem hajlandó.

Teljesen elismerem azt a veszedelmet, amelyet egy ilyen szerződés reánk nézve képezne. Legyen szabad a tisztelt Házat megnyugtatom, hogy hónapok óta folynak eziránt a miniszterelnök ur és a kereskedelemügyi miniszter között mélyreható nagy reformokat tervező tárgyalások, amelyek az állam anyagi erejét is igénybe fogják venni. (Helyeslés.) Legyen szabad utalnom a miniszterelnök ur ama beszédére, amelylyel a költségvetést a Ház elé terjesztette, amikor utalt beszédében arra, hogy a víziutak tekintetében a kereskedelemügyi miniszter ur külön javaslatokkal fog a Ház elé lépni. Biztosíthatom a tisztelt Házat, hogy a kereskedelemügyi miniszter ur és a kormány teljesíteni fogja kötelességét és javaslatot terjeszt a Ház elé. (Élénk helyeslés.)

A nyugdíjak tekintetében eddigelé még oly súlyos mulasztásokat, amelyeneket Polónyi képviselő ur említett, nem tapasztaltunk. Legyen meggyőződve a t. képviselőház, hogy tudni fogjuk kötelességünket arra az esetre, ha a Dunagőzhajózási Társaság egy lépést is fogna tenni Magyarország gazdasági érdeke ellen. (Helyeslés.)

A t. képviselő ur egy igen érdekes kérdést érintett, az ó-budai sziget kérdését. A t. képviselő ur nem mondotta, hogy a visszaváltási jog akkor illeti meg a kormányt, ha a társaság a hajógyárat nem tartaná fenn. (Zaj.) Ez az eset most nem fenyeget. Jelzem különben, hogy a kereskedelemügyi miniszter ur másfél hónappal ezelőtt az arra illetékes földmívelésügyi miniszter ural megindította a tárgyalásokat.

Ha szükség lesz a visszaváltásra, nem mulasztjuk el az alkalmat. (Helyeslés.) A személyzet jogviszonyainak és illetményének rendezésére is gondja lesz.

A tengeri halászat.

A tengeri halászat kérdésében most folynak a tárgyalások az igazságügyi miniszter ural. A mi meggyőződésünk, hogy jogot kiadni a kezünkben a közös kormány rovására nem lehet és nem szabad. (Élénk helyeslés.)

A sztrájk-jog.

Oly törvényalkotásról szól, amelynél a legellenetesebb érdekek összeütközése elkerülhetetlen, amelynél a nagyipar a kisiparral, a nagyipar a munkásokkal, a kereskedelem az alkalmazottakkal, a gyárak stb. mind egymás között okvetlen összeütközésbe kerülnek.

A szerződés szentségét a tervezet teljes mértékben alapul veszi és a sztrájkjogot ahhoz köti, hogy a munkaadó nem zárhat ki munkást, míg vele szemben elvállalt kötelességét nem teljesítette, a munkás nem hagyhatja ott sztrájk, összebeszélés alapján a munkát, míg szerződéses kötelességét nem végezte. Méltóztatik tehát látni, hogy nagy különbség t. barátom és köztem a tekintetben nincs.

Ami pedig a kollektív szerződést illeti, fakultatíve azon az alapon áll, hogy el kell ismerni a törvény előtt a kollektív szerződést, akár kötötte a munkaadó saját munkásaival, akár kötötte két szervezet, munkaadó- és munkásszervezet egymással. A törvénynek egymás megértését, a munkaadók és

munkások közötti viszonynak szabályozását kell előmozdítania.

A munkásbiztosítás.

Mik a bajai a munkásbiztosításnak? A nagyipar panaszkodik, hogy a törvényhozás azzal a kedvezményekkel két százalékban biztosította, deficitet idéz elő a pénztárban. Előrebocsátom, hogy bár nagyon tiszteletreméltó és a legkomolyabb oldalról hangzik fel ez az állítás, meggyőződésem az, hogy az elmondandó reform alapján a deficit kizártnak tekinthető. A kisiparosok panaszkodnak a komplikált adminisztráció felett, követelik, hogy a két százalékos kedvezmény kiterjesszessék az öt alkalmazottnál felül is, panaszkodnak a nagy megterheltségért, panaszkodnak a baleset-terhekért és végül panaszkodnak, hogy a paritás nem érvényesül és hogy a szociálisták túlsúlyban vannak. A munkások panaszkodnak, hogy az autonómia nem érvényesül, sőt az állami munkásbiztosítási hivatal túlságosan beleavatkozik az autonómiába.

Azt hiszem, hogy a kisiparosok tekintetében óriási túlzással állunk szemben, amely túlzást a maga kellő értékére leszállítani okvetlenül szükséges. (Igaz! Ugy van!) Itt van tisztelt képviselőház az a másik panasz, hogy az adminisztráció komplikált. (Igaz! Ugy van!) Teljesen igaz van a panaszunk, itt gyors orvoslást kell nyújtani. Túlúlságosan megterheltek az iparosok a bejelentési és kijelentési kötelezettséggel, e tekintetben tehát a módosítás szükségére előtt állunk. (Helyeslés.)

A legsúlyosabb kérdések egyike tisztelt Ház, a paritás kérdése. (Halljuk! Halljuk!) E tekintetben fájdalommal kell tapasztalunk, hogy a törvényben kontemplált ideális paritás, ideális viszony nem vált be és magam konstatálom legelsőnek ezt, amennyiben a munkaadók közönnnyel viseltetnek az intézmény iránt, míg a munkások elfoglalják a maguk helyét. Ennélfogva tisztelt Ház, a paritás úgy, amint a törvény tervezte, nem érvényesült, e tekintetben tehát módosításra van szükség. (Helyeslés.)

Ami a szociálistákat illeti, nem az a baj, hogy a pénztárnál mit csinál az a tisztviselő, hanem az, hogy akinek pártok felett kellene állania, szabad idejét arra használja fel, hogy sztrájkokat rendez, bojkottokat csinál.

Pető Sándor: Hol marad a lelkiismereti szabadság? Hol marad a politikai véleményszabadság? (Zaj.)

Az elnök (csenget): Csendet kérek!

Szemere Huba: Magyarországot e lelkiismereti szabadsággal tönkre szabad tenni?

A házilipar.

Szterényi József államtitkár: A lelkiismereti szabadság abban nyilvánul meg, amit rögtön leszek bátor prezentálni a t. Ház előtt. (Halljuk! Halljuk!) Nem akartam hangulatot kelteni, nem szokásom; én tényeket szegezek le. Vajon abban áll a lelkiismereti szabadság, amit itt leszek bátor prezentálni, amit a beteggyógyító pénztárak egyik vezető tisztviselője vidékre irt levél alakjában kiadott a kezéből, amely így szól (Olvasza):

A kisiparosok szervező-bizottságának Kolozsvárt! Nagy örömmel értesült a nemzetközi szociáldemokrata párt központi vezetősége, hogy önök szívvel-lellyel mellettnk vannak és a mi elveinket vallják. Meg tudjuk érteni az önök felfogását, ha meggondoljuk, hogy önök tulajdonképpen nem iparosok, hanem munkások, akiknek első és főfeladatuk küzdeni a tőke ellen. Ha sikerülni fog a választás, a központ önöket szervezni fogja és majd megmutatjuk az iparosoknak, hogy vagy pusztulnak, vagy a követeléseket megadják. Eppen azért tartanak ki, hogy céljainkat megvalósítva, a nemzetközi szociáldemokrata diadalát az iparosok és a tőkés romjai felett megülhessük. (Nagy zaj a jobb és baloldalon.)

Ugron Gábor: Alávalóság! (Zaj. Elnök csenget.)
Lázár Pál: Rablóbanda! (Folytontartó zaj. Elnök csenget.)

Az elnök: Csendet kérek!

Szterényi József államtitkár: Nos, ha ez a lelkiismereti szabadság Magyarországon, én nem hiszem, hogy a képviselő ur a munkások iránti kiváló szeretete mellett, a lelkiismereti szabadságot úgy értelmezi, hogy szavazati joggal ruháztassanak fel egynek, akik az ipart és a tőkét tőkréteni akarják és azoknak a romjain akarják a munkásokat diadalra vinni. Ezen lelkiismereti szabadság ellen nekünk teljes erőnkkel tiltakozunk kell (Helyeslés a jobb és baloldalon.), tiltakozunk azért, mert egy egészséges közgazdasági életet akarunk felépíteni, amelyben a munkaadó és a munkás megtalálja a maga helyét és boldogulását. (Élénk helyeslés a jobb és baloldalon.)

Az országos pénztárnál már voltak súlyos bajok, de ezek megszűntek s az alkalmazottak semmiféle munkaadó- vagy munkásszervezetnek tagjai nem lehetnek.

A helyzet javítása.

Legyen szabad már most érintenem ebben a kérdésben a miniszter ur álláspontját, hogy miben ke-

reszi ő a helyzet javításának módozatát. (Halljuk! Halljuk!)

Keresi mindenekelőtt abban, hogy a személyzet összeférhetlenségét törvény által kívánja biztosítani: a személyzet kvalifikációját és összeférhetlenségét annyiban, hogy a pénztáraknak semmiféle alkalmazottja nem lehet tagja semmiféle munkaadó- vagy munkásszervezetnek, semmiféle czimen nem vehet részt semmiféle olyan munkaadó- vagy munkásszervezetben, amely a két tényező egyetértését megzavarhatná és a paritás teljes érvényesítésével és az igazgatásoknak tökéletes kiküszöbölésével, de a törvényben lefektetett autonómiának sérelme nélkül, úgy, hogy a személyzet állam alkalmazotti jelleggel bírjon és ebben garanciát nyújtson arra nézve, hogy ez az intézmény tényleg politikai intézmény ne legyen és semmiféle hatalmi szférába ne vonassék. (Helyeslés.) Ennél messzebb menni azonban, t. Ház, óvnam a t. képviselő urakat azért, mert az egész intézménynek államotitása — ami felmerült (Zaj. Halljuk! Halljuk!) — azt hiszem, nem is kívántatik ily értelemben, mert ez súlyos konzekvenciákkal járhatna pénzügyileg is.

Az iparfejlesztés.

Befejezésül csak az iparpolitikára vonatkozólag, méltóztassék megengedni néhány észrevételt. Ami a rotációs papírgyártást illeti, méltóztassék ilyen papírgyártást alapítani, akár a hazai papírgyárakkal együttesen, akár sajtószövetkezés útján és én biztosíthatom a képviselő urakat arról, hogy a kereskedelemügyi miniszter ur a legmesszebbmenő támogatásban fogja részesíteni vállalkozásukat.

Ami pedig a nagyipar és a kisipar támogatását illeti, a miniszter ur gondoskodik arról, hogy a nagyipar mellett a kisipar is támogatásban részesüljön.

Még Tütsék képviselő urnak a háziiparra vonatkozó észrevételére kell kitérnem és figyelmeztetnem kell őt arra a hazafias, nagyszabású akcióra, amelyet Magyarország egyik legelső asszonya, gróf Bathányi Lajosné indított meg a háziipar országos szervezésére; legyenek meggyőződve, t. Ház, hogy ezek az áldozatok, amelyeket a szegény népek különösen téli munkálkodására méltóztatik fordítani, kamatozni fognak a nemzeti jövedelem gyarapításával és lakosságunk erkölcsi színvonalának emelésével.

Erős iparfejlesztés a legmesszebbmenő agrárpolitikában — érve ez utóbbi alatt a mezőgazdaság istápolását — képezheti csak azt a szilárd alapot, amelyen önálló gazdasági berendezésünket elérhetjük. Annak az agrárpolitikának, amelyet követni kell, a legerősebb eszköze, a leghatásosabb előmozdítója az erős iparfejlesztés. A helyes agrárpolitikának sarkköve kell, hogy legyen belső fogyasztásunknak olymértvű növelése, hogy az ország mezőgazdasági termelésének túlnyomó részét itthon fogyaszthassuk el. (Helyeslés.) Erre törekszünk, így készíti elő a kereskedelmi miniszter ur, a pénzügyminiszter ur legmesszebbmenő támogatásával, a magyar ipari politikát, ily módon képviseli az önálló gazdasági berendezkedést és mert ez a programja, mert ezt teszi, ajánlom a költségvetést elfogadásra. (Hosszas élénk helyeslés és éljenzés. A szónokot számosan üdvözlék.)

Az előadó beszéde.

Nagy Emil Pető Sándorral polemizál. Tiltakozik az ellen, hogy az agrárkérdéssel foglalkozó képviselőket az iparosság ellenségének állítsák oda. A közel jövő be fogja bizonyítani, hogy az iparosok érdekeit éppen az agrárius képviselők fogják megvédeni. (Igaz! Ugy van!) Meg van győződve, hogy az ország iparosközönsége nem ül föl Pető állításainak, amikor az iparosok érdekét a mezőgazdasági érdekek szembeállítja. (Ugy van!) Pető ama vádjára is felel, hogy ő pálczát tört a munkásbiztosító pénztár fölött, még mielőtt bevárta volna, hogy a pénztár az idők folyamán mivé alakul. Ez a vád teljesen alaptalan, mert ő a pénztárnak nem olyan baját említtette, mit holmi apró reformmal meg lehetne gyógyítani. Eredendő bűne van a pénztárnak, amelyen csak operáció segít. (Igaz! Ugy van!) A munkást szívesen látja az állam, biztosítja a maga szerepkörét, de ne méltóztassék a munkást a nemzetközi szociáldemokráciával összetéveszteni. (Ugy van! Ugy van! Éljenzés.) Hosszasabban foglalkozik a szociálisták kérdésével s arra a meggyőződésre jut, hogy a szociálisták ma már mindent rombol anélkül, hogy alkotni tudna. Tulságos engedékenységkel ez ellen nem lehet védekezni. Nem helyes politika az, hogy a szociálista igazgatónak tárt kaput nyitunk nagyfontosságú intézménybe, mert ezzel csak előmozdítjuk romboló munkáját. (Helyeslés.) Reméli, hogy az a bizottság, amelynek előadója, az a párt, amelyhez tartozik, nem fogja eltűrni, hogy nemzetközi szociáldemokraták közhatalmi tevékenységét fejthessék ki. (Éljenzés és taps.)

Az elnök két óraker az ülést délután négy óráig felfüggeszté.

Délután.

— Kezdődött negyed öt óraker. —

Elnök: Návay Lajos.

Jegyzők: Vertán Endre, Hammersberg László.

Folytatják a

kereskedelemügyi tárcza

részletes tárgyalását.

Vizy Ferenc az iparoktatás tételéhez szól hozzá. Azt bizonyítja, hogy felületes állítás az, hogy a magyar ember nem szereti az ipart. Kedve, képessége van hozzá. Sajnálja, hogy az ipari oktatás nem áll azon a fokon, mint a kereskedelmi. Minél szélesebb téren óhajtja az ország ipari jövőjét előkészíteni.

A tételt megszavazták.

A kereskedelmi muzeum tételénél

Kelemen Samu Nagy Emil délelőtti beszédének a városi képviselőkre vonatkozó részével polemizál. Az elnök figyelmezteti, hogy ez nem tartozik a tárgyhöz.

Kelemen Samu a szövetkezetekről beszél.

Az elnök úrra figyelmezteti, hogy maradjon a tárgynál.

Kelemen Samu: Délelőtti szemrehányás ér... Polónyi Géza: Minek szavazta meg a költségvetést?

Kelemen Samu: Félbeszakítja beszédét és leül. Sziklai Ottó szóvá teszi azt, hogy a külföld számára nevelünk szakembereket.

A tételt elfogadják.

Az államvasutak tételénél Lorkovics Iván beszélt horvátul. Somogyi Aladár a szállítási határidők szabályozásáról beszél. A tételt elfogadják.

A ház a tételt megszavazta.

A statisztikai hivatal tételénél

Maniu Gyula kifogásolja, hogy a statisztikai hivatal kiadványai oláh népről és nem „román” népről tesznek említést.

A tételt elfogadják.

Több tétel megszavazása után

Az elnök: A képviselőház ezzel a kereskedelemügyi tárczát részleteiben is elfogadta. (Éljenzés.) Következik

a földmivelésügyi tárcza

részletes tárgyalása.

Hammersberg László előadó rövid beszéd kíséretében elfogadásra ajánlja a költségvetést.

Maniu Gyula: Pártja nevében kifogásolja a földmivelésügyi kormány irányzatát. A kormány minden átmenet nélkül rá oktroálja a gazdaközönségre a belterjes gazdálkodást. A székelyföld példája bizonyítja, hogy ez káros a mezőgazdasági érdekekre. Közös legelő mellett a szegény nép bajosan tűzhet intenzív gazdálkodást. Kifogásolja a telepítési és székely akcióit is, melyekben nemzetiségellenes tendenciát lát. Tiltakozik az ellen, hogy a telepítési akció alapját évi tíz millió koronával akarják emelni. A miniszter politikáját nem helyeslik az erdélyi magyarok sem, mert a telepések az ő szájukból is kiveszik a kenyereket. Miért nem parcellázzák a magyar hitbizományokat, ha telepíteni akarják a magyar parasztságot, miért indítanak akciókat a román parasztság ellen? (Zaj.) Ez a telepítési politika másolata annak, amit a porosz kormány indított a lengyelek ellen. De a német faj aránytalanul nagyobb túlsúlyban van a lengyelek fölött, mint a magyar faj a nemzetiségek fölött és még sem ér el eredményeket.

Fenyvesi Soma: Miért vásárolnak a románok magyar birtokokat?

Maniu Gyula: Azért, mert Erdélyben az eladásra kerülő birtokok magyarok, a románság nem tehet arról, hogy a magyarok úgy gazdálkodnak, hogy tönkre mennek. A románság érdeke, hogy a telepítési politikát ellenezze.

Csótó Géza: Maniuval szemben a belterjes gazdálkodási módot veszi védelmébe. A nagybirtokokat és a középbirtokokat támadni szokták. De ez a támadás igazságtalan, mert a nagybirtokra és a középbirtokra szükség van. Ez a magyar nemzeti állam gerincoszlopa. Nagy dicsőretek emlékezik meg a földmivelésügyi kormány kiadványairól. A magyar parasztság sok helyütt nem gazdálkodhatik úgy, ahogy szeretne, mert a községi hatóságok részéről nem talál elég támogatásra. Kéri a földmivelésügyi minisztert, hogy a kisgazdákat támogassa a termények értékesítésénél. Fölvívja a kormány figyelmét a kisgazdák és a gazdasági munkások téli foglalkoztatására. A földmivelésügyi miniszter iránt teljes bizalommal viseltetve, a tárcza költségvetését megszavazza.

Lorkovics Iván horvátul beszél.

Polónyi Géza kéri, hogy az idő előrelátadottságára való tekintettel beszédét holnap mondhassa el. A ház erre megadja az engedélyt.

Az elnök megállapítja a holnapi ülés napirendjét s betereszti a törvényhatóságok főlistáit. A bíráló bizottság betereszti jelentését arról, hogy Szabó István nagyváradi képviselő mandátumát véglegesen leváltották.

Kubik Gyula a közigazgatási és közlekedési bizottság jelentését terjeszti elő a pozsony—bécsi vilamos ügyében.

Intézkednek a napirendretűzés tárgyában.

Az ülés vége hét óra harmincz perczkor.

A balkáni események.

Budapest, december 1.

Nagy riadalmat okozott ma a fővárosban annak hirtelensége, hogy a kormány az „Ungaro-Croata”-nak távirati utasítást küldött, hogy tartson készenlétben hajókat nyolcz-ezer katonának Raguzába való szállítására. E mozgósítási hírből mindenki a háborút küszöbön állónak tartotta s természetesen nagy nyugtalanságot keltett mindenütt. Az új folyamán azonban megjött a czáfolat s mint eddig a legtöbb hasonló hír, ez is kacsának bizonyult, legalább így jelentik a hivatalos szócsövön keresztül. Van azonban ma egy olyan hír is, melyet nem czáfoltak meg. A montenegrói határon a czrnagorcok megtámadtak egy magyar járőrt és megöltek egy altisztet és két közkatonát. Czáfolat hiányában e hírt valószínűnek tekintünk és a legnagyobb megbotránkozásnak adunk kifejezést amiatt, hogy a rizanói katonai parancsnok elmulasztotta a legprimitívebb intézkedéseket tenni emberei biztonsága érdekében. Mert azt meg tudjuk érteni, ha béke idején három emberből álló járőrt küldenek czirkáló utra a határ mentén. De most, amikor a montenegrói határ minden szakadékból a halál leskelődik a határszolgálatot teljesítő katonáinkra, a legkisebb kötelessége a parancsnokoknak a járőröket olyképp megerősíteni, hogy azok meglepetésszerű támadások esetén kellőképp védekezhessenek. Ha ezt elmulasztják a montenegrói határon, akkor nagyon gyakran fog előfordulni, hogy a kiküldött járőrök nem térnek többé vissza.

Konstantinápolyból ma békésebb hírek érkeznek, amit dokumentál az, hogy örgróf Pallavicini nagykövet nem utazik el a fővárosból. A chmet Riza, az új-törökök vezére ugyan nagy hangerővel itéli el a monarchia politikáját és Ausztria fenyegetéseit megvetéssel utasítja vissza, de az összes konstantinápolyi hírekben arra következtetni, hogy a Boszporus partjain békésebb hurokat pengetnek már.

Az olasz kamara mai külügyi vitáján Fusinato volt külügyi államtitkár javaslatot terjesztett a ház elé, melyben felszólítja a kamarát, hogy mondja ki, hogy helyesli a kormány külügyi politikáját. A vita folyamán Barsilai képviselő, akinek neve az osztrákellenes tüntetésekben ismeretes, élesen bírálja Tittoni politikáját és figyelmezteti a kamarát, hogy Robilant volt külügyminiszter a hármasszövetség egyik klauzuláját úgy magyarázta, hogy a monarchia területére vonatkozó kiterjesztésért kárpótlást tartozik adni Olaszországnak. Barsilai beszéde után a vitát holnapra halasztották, amikor az ellenzék részéről valószínűleg igen heves támadásokat fognak intézni Tittoni ellen.

Mai híreink a következők:

Megzáfolt csapatszállítások.

Fiuméből jelentik, hogy az Ungaro-Croata tengerhajózási társaság távirati utasítást kapott a kormánytól, hogy e héten tartson készen hajókat 8000 katonának Raguzába való szállítására. A Magyar Államvasutak a teherforgalmat három napra felfüggesztették. A hercegovinai katonai szállítók nagy bevásárlásokat eszközölnek. Az áruforgalmat Bosznia és Hercegovina részére Bródon és Gravosán át, tehát úgy,

a szárazföldön, mint a tengeren beszüntették, mert a vasuti közlekedési eszközöket kizárólag a katonai szállítmányok veszik igénybe.

Ezzel egyidejűleg jelentik Miskolcra, hogy az ott állomásozó cs. és kir. 65-ik gyalogezred 4-ik zászlóalja és a gépfegyverosztály parancsot kapott, hogy teljes hadifelszereléssel a legközelebbi napokban Boszniába vonuljon. A zászlóalj négy századból áll. Parancsnoka Lesic Antal őrnagy és kötelékébe tartoznak Gyürke Jenő, Miller Ede, Macasy Antal és Mazurka Emánuel kapitányok, 4 főhadnagy, 8 hadnagy és 4 tiszthelyettes, összesen 22 tiszt és 780 legény. A 4-ik zászlóaljon kívül indulási parancsot kapott a gépfegyverosztály is, amely Putz főhadnagy parancsnoksága alatt áll. Az indulás ma vagy holnap fog megtörténni. A zászlóalj Boszniába megy, a szerb határra, egy kisebb faluba, amely a legközelebbi vasuti állomástól egy napi járásnyira van.

Mint előrelátható volt, e hirre nem soká késett a cáfolat. A „Bud. Tud.“ ugyanis a következőket jelenti:

Egy esti lap azt a távirati tudósítást közli, hogy a Magyar-Horvát-Tengerhajós-Társaság a kormánytól azt a távirati utasítást kapta, hogy hajóit ezen a héten tartsa készen arra, hogy Raguzába nyolcezer embert szállítson; ugyane tudósítás azt a hirt is tartalmazza, hogy a Magyar Királyi Államvasutak három napra megszüntették a teherforgalmat, mert katonákat kell szállítani Boszniába és Hercegovinába. Ezzel szemben a budapesti Tudósító-t illetékes helyről felhatalmazták annak kijelentésére, hogy e hírek közül egy szó sem igaz; sem a Magyar-Horvát-Tengerhajós-Társ. nem kapott a kormánytól ilyenü utasítást, sem pedig a Magyar királyi államvasutak ilyenü vagy ehhez hasonló intézkedéseket nem tettek. Az egész hírek tehát nincs semmi alapja.

Az Ungaro Kroata igazgatósága is kijelenti, hogy mindezekből a híresztelésekből egy szó sem igaz és az egész onnan eredhetett, hogy egy reggel megjelenő olasz lap hozott erre vonatkozó tendenciózus közleményt.

A török konfliktus.

Bécsi jelentések szerint Pallavicini őrgrof, osztrák-magyar nagykövet egyelőre nem hagyja el Konstantinápolyt. A nagykövet azt a benyomást nyerte, hogy bárha a bojkottmozgalom csak egyes esetekben gyengült, a hivatalos török körök legnagyobb része teljes tudatában van az Ausztria-Magyarországgal való jó viszony értékének. Így tehát kilátás van rá, hogy a tárgyalásokat legközelebb a sikerre való nagyobb kilátással folytathatják, ami Pallavicinit arra indítja, hogy egyelőre helyét ne hagyja el.

E békereményeknek azonban teljesen ellentmond Achmet Riza, az ifju-törökök vezére, aki — hir szerint — Törökország külügyminisztere lesz. Achmet Riza egy hírlapiról előtt rendkívül éles hangú nyilatkozatot tett Ausztria-Magyarország ellen.

— Mi Ausztriát bojkottáltuk — mondta többek között — és ezt a bojkottot tovább is folytatjuk. Mi — nem fogunk engedni. Ausztria nagyszabású merényletet követett el a népiog ellen általa, hogy a jogosultság legkisebb látszata nélkül, birtokába vette azt a két tartományt, amelyet Európa csak letétbe adott neki. Ausztria csak azért követte el ezt a lépést, mert meg akarta buktatni az ifju-török kormányzati irányzatot. Mi nem félünk Ausztria fenyegetéseitől és azokat megvetéssel utasítjuk vissza.

A nagyvezér részéről tegnap a londoni balkán-bizottság tiszteletére adott ebéden a nagyvezér és Buxton lord a kölcsönös barátságra üritették poharukat.

Arra a kérdésre, vajon Németország nem szándékozik-e az osztrák-magyar-török ellentétbe avatkozni, illetékes helyen kijelentették a Neue Freie Presse tudósítójának, hogy a Német birodalom nem tartja magát hivatottnak a közvetítésre. Nem tartozik azon államok közé,

amelyek elsősorban érdekelvők a Balkánon s miként eddig, úgy ezután is a legszigorubb tartózkodást fogja tanusítani.

Szerbia készülődik.

György trónörökös állítólag beszélgetést folytatott Lipovátz orosz tábornokkal és azt az ajánlatot tette neki, hogy álljon az önkéntes hadtest élére, mert ezáltal annak hatalma és tekintélye nagyon megnövekednék. Az önkéntes hadtest erejét 40.000 emberre becsülik. Lipovátz tábornokot Péter király tegnap magánkihallgatáson fogadta. Egy belgrádi jelentés szerint a czár táviratilag figyelmeztette a szerb kormányt, hogy ha a trónörökös nem mérsékli magát nyilatkozataiban, Oroszország mit sem tehet Szerbiáért. Pétervárott különben nagyban folyik a toborzás a szerb hadsereg részére. A szerb követséget hetek óta az emberek százai ostromolják, kik mint önkéntesek fel óhajják magukat vétetni a szerb hadseregbe. Már több ezer, legnagyobb részt munkanélküli embert vezettek be egy külön ezébe szolgáló könyvbé. A jelentkezők egy része azonnali segílyt kér, melyet azonban nem fognak megkapni. Az emberek legnagyobb részét csak a nyomor, melyben élnek, indítja a jelentkezésre és fogalmuk sincs azokról az eseményekről, amelyek a balkáni félszigeten végbemennek. A műveltebb osztályokból legfeljebb néhány száz ember jelentkezett a szerb követségen, köztük sok aktív és tartalékos tiszt.

A belgrádi osztrák és magyar kolónia a jelenlegi zűrzavarokra való tekintettel nem ünnepli meg hivatalosan az uralkodó császári jubileumát és az osztrák-magyar követség is egy hálaadó istentiszteletre szorítkozik, amelyet a követségi kápolnában fognak megtartani. Az udvar és a kormány szándékáról semmitsem lehet tudni, a lapok ellenben már eleve tiltakoznak, hogy a királyi család és a kormány táviratban vagy szóval gratuláljon Ferencz József császárnak jubileumára. Néhány újság a jubileumról írva, felháborító kifejezésekkel illeti Ferencz József császár személyét.

Oroszország tiltakozása.

Az „Echo de Paris“ egy orosz államférfiutól úgy értesül, hogy Oroszországnak az annexió elleni tiltakozása küszöbön áll. Izvolszki külügyminiszter attól tart, hogy a дума egyhangulag fog állást foglalni az annexió ellen. Az osztrák-magyar-orosz titkos egyezménynek az a része, amelylyel a Rosszija mai vezérczikke foglalkozik, így hangzik:

Az orosz császári kormány kötelezi magát, hogy nem emel semmiféle kifogást, ha esetleges, a novibazári szandzsák török igazgatásából származható egyenetlenségek miatt Ausztria-Magyarország kénytelen volna ezt a területet épp úgy, mint Bosznia és Hercegovina többi részét, végképpen megszállani.

A Rosszija ehhez azt jegyzi meg, hogy manapság ez az ígélet nem egyéb történelmi reminiszcencziánál, amely nem akadályozhatja meg Oroszországot abban, hogy a mai viszonyoknak megfelelőleg foglaljon állást az annexió tekintetében.

Változás a török kormányban.

Konstantinápolyból a következő kinevezéseket jelentik: Hilmi basa csapatfőügyelőt belügyminiszterré, Hakti bégét, az eddigi belügyminisztert közoktatásügyi miniszterré, Refik bég ügyvédet, akit az alkotmány helyreállítása alkalmával rendőrmiszterré neveztek ki, most igazságügyminiszterré, Haszán Fehmi basát, az eddigi igazságügyminisztert az államtanács elnökévé, Tewfik basát, az államtanács eddigi elnökét és az eddigi közoktatásügyi minisztert, Ekrem bégét, szenátorokká neveztek ki. — Hir szerint Achmet Riza bég, az ifju-törökök vezére, aki eddig nem volt hajlandó elfogadni a külügyminiszeri tárczát, azt most elfogadta.

Az „Ikdam“ szerint kedvezőtlen idő esetén a trónörökös fogja a szultán nevében a parlament összehívására a megnyitó beszédet tartani.

Nikita és az ellenzéki lapok.

Szöfiából táviratozza a Lokalanzeiger tudósítója, hogy Nikita fejedelem, mikor átvette a szobranle feliratát, a képviselőkkel beszédbe ereszkedett és nagyon élesen fakadt ki az ellenzéki lapok ellen, amelyek azt irták róla, hogy idegei meg vannak rongálva.

— Ha én is képviselő lehetnék most, majd megmutatnám azoknak, hogy rendben vannak-e idegeim, vagy sem — így kiáltott fel a fejedelem.

Egy intrikus követ távozása.

Descos belgrádi francia követ kormányától szabadságot kapott és annak letelte után csak azért fog visszatérni, hogy átnyujtsa Péter királynak visszahívó levelét. A francia kormány ezzel dezavualja eddigi követének slavo-fil intrikáit, amelyekkel a szerb népet és magát az udvart is ellenállásra tüzelte Ausztria-Magyarország irányában. Descos volt értelmi szerzője azoknak a területi kompenzációknak, amelyeket Milovanovics külföldi utján érvényesíteni akart.

Megkövezett magyar hajók.

Az Adria-társaságnak „Szapary“ nevű gőzöse ma reggel érkezett meg Fiuméba. A hajó kapitánya jelentést tett, hogy Barri kikötőben az ottani lakosság tüntetést rendezett a hajó ellen. Középpont zuditottak a „Szapary“-ra és a hajó személyzetéből többen könnyebben megsérültek. Hasonló viszontagságban volt része az ott időző „Lederer Sándor“ nevű gőzösnek, amelyet szintén középponttal fogadtak. Az Adria megteszi illetékes helyen a lépéseket, hogy a magyar hajókat ilyen inzultusok ne ériék.

Meggyilkolt magyar katonák.

Pozsonyba érkezett magánértesülés szerint a 72. számú pozsonyi gyalogezred Rizanóban állomásozó második zászlóaljának őrzáron levő egyik kápláriját és két közemberét egy montenegrói gyűlevész csapat a határon meggyilkolta. A rizanói helyőrség megerősítésére Szerajevóból egy zászlóalj gyalogság indult a montenegrói határ felé. Pozsonyból legközelebb új szerkezeti géppuskát szállítanak Rizanóba.

A balkáni kérdés az olasz kamarában.

Az olasz kamara mai ülése nagy érdeklődés mellett folyt le. A terem és a tribünök zsúfolásig megteltek. A diplomaták páholyában Ausztria-Magyarország és Spanyolország nagykövetei, a román követ, a bolgár diplomáciai ügyvivő, valamint számos más diplomata foglalt helyet. A külügyi kérdésekre és a külpolitikára vonatkozó interpellációk kerültek tárgyalásra. Fusinato volt külügyi államtitkár a következő indítványát indokolta:

A kamara helyesli a kormány külpolitikáját. (Nagy zaj a szélsőbalon, elnök erőlyesen rendreutasítja a rendezavarókat. Helyeslés.) Fusinato kijelenti, hogy indítványát a politikai őszinteség indokából nyújtotta be és mindenféle erőszakoskodás ellen tiltakozik. (Helyeslés.) Kiemeli a legutóbbi események és az olasz nép körében tapasztalható mozgalmak bebizonyították, hogy Olaszországban a politikai kérdéseket illetőleg is köztudat fejlődött ki, azonban a közvélemény utjában sajtóságos eltévedés észlelhető az igazságosság tekintetében. Az igazság helyreállítására azonban elégséges, hogy ha a kollektív igazságtalanság kinos jelenségének egyszerre véget vetnek. Emlékeztet arra, hogy a parlament az ország helyeslése mellett több ízben helyeselte a kormány külpolitikáját és tagadja, hogy a keleten történtek a nemzetgyűlés másik állásfoglalására adhatnának okot. Engoztatja annak szükségét, hogy Olaszország ne bocsátkozzék a Balkán-pénzügyekre vonatkozó területiális terjeszkedésre irányuló politikába; nézte szerint a Balkánon történtek az egyensúlyt nem billentették fel Olaszország kárára s meg van győződve arról, hogy Ausztria-Magyarországnak nem az a szándéka, hogy az aegei tengerig hatoljon előre. Fusinato végül felszólítja a parlamentet, mondja ki a világbéke érdekében, hogy vajon a szövetséget és a parlament mai külpoliti-

káját meg akarja-e tartani. De nem szabad megfedkezni arról, hogy minden országot oly mértékben tisztelnek és becsülnék, mely megfelel erejének. (Élénk helyeslés, zaj a szélsőbalon.)

Barsilai képviselő czáfolja Fusinato nézeteit és vitatja, hogy a berlini egyezmény szignatárius hatalmai arra gondoltak, hogy Bosznia és Hercegovina okkupációja végleges jelleggel bír. Pusztán rendészeti intézkedésről volt szó, melynek keresztülvitelét a monarchiára bízták. Fusinato nagyobb buzgalommal védte e két ország annexióját, mint báró Aehrenthal a delegációk ülésén. Szónok ezután a monarchia engedményeit kritizálja. A csapatok kivonulása a szandzsákból értéktelen szerinte. A Montenegro kilitásba helyezett engedmények nem felelnek meg azon kompenzációknak, amelyeket Olaszország követelhet és amelyeket követelnie kell. Szigorúan bírálja Tittoni és Aehrenthal találkozását és kijelenti, hogy Robilant volt külügyminiszter a hármasszövetségre vonatkozó szerződés egyik klauzuláját úgy magyarázta, hogy a monarchia kötelezi magát Olaszországnak kárpótlást adni, minden a monarchia területére vonatkozó kiterjesztésért. Egy levélváltásban is nyoma van annak, hogy Bosznia és Hercegovina végleges annexiója esetén a kártalanítás, a Trentinóról való lemondás. (Élénk mozgás.) Szónok sajnálja, hogy a hivatalos védő azt akarta elhitetni, hogy a Balkánon az annexió dacára semmiféle változás nem történt.

Barsilai ezután élesen bírálja Tittoninak Carateben mondott beszédét és azzal vádolja a minisztert, hogy beszédében félreismerte a nemzetközi kötelezettségek szentségét. Kérdi a minisztert, gondolja-e, hogy még ma is megérdemli az ország bizalmát. A hármasszövetséget különbözőképp lehet magyarázni és érteni, másrészt azonban a politikát a legutóbbi események óta Tittoni miniszter sikerrel nem folytathatja. Az ország kívánja, hogy a kormány a jövőre is gondoljon és új nemzetközi kombinációkra készüljön, egyben pedig emelje az ország és a hadsereg erkölcsét. Kellőképen gondoskodni kell védelméről és az országnak ismét be kell bizonyítani hazafiságát azáltal, hogy meghozza a szükséges áldozatokat. (Helyeslés, mozgás.) A vitát holnap folytatják.

Józan angol hang.

A „Daily Graphic” írja: A béke biztosítására szolgáló eszköz nem az, hogy a nagyhatalmat, aminő Ausztri-Magyarország, azzal akarják megfélemlíteni, hogy oly helyzetet teremtenek, melyben csak háború, vagy pedig nemzeti megalázás között választ lehet. Ugyáltszik azonban, hogy a jelen perczben az igazgató tárgyalások ebben az irányban haladnak. Nem várható el a monarchia külkormányzatától, hogy ha még tévedésben van is, megengedi, hogy bántalmazza. Az ily tárgyalások oly követeléseket hangoztatnak, amelyekre semmiféle önmagát valamire tisztelő kormány nem hallgathat. Emlékeztetünk arra is, hogy a monarchia nem joggalalanul érzi az igazságtalan bánásmódot, mely még inkább hozzájárul ahhoz, hogy a helyzet bonyolódottabbá váljék. Európa egész álszentesködő igazságérzete a monarchia felett tört ki, bár annak tulajdonképpen büne csak a követett módszer és még ez sem oly borzasztó, mint Bulgária eljárása, amelyhez politikai farizeusaink egy szót sem szólnak. Akármilyen történt is, meg van az az előnye, hogy senki sem szenvedett anyagi hátrányt. Ha a monarchiától kompenzációkat kívánnak, úgy ezt könnyűvé kell tenni a monarchiának, mert nem követelhető, hogy a császár dicsőségteljes uralkodása jubileumkor bünbánóan megalázkodjék a belgrádi királygyilkosok és a stambuli jakobinusok előtt.

KÜLFÖLD.

Amnesztia Kínában. Az amnesztiaira vonatkozó rendeletet december 2-án hirdetik ki. A rendelet tartalmazza a már ismertett reformprogrammi szentesítését és nem tartalmaz célzásokat a politikának az új regimében való megváltozását illetőleg. A rendelet megtagadja az amnesztiát tíz főbűnért, amiből, mint tizenegyedik, lázító egyének befogadása

járul hozzá. E határozatból kitünik, hogy az azelőtt számlázott reformerek helyzetét a rendelet nem javítja meg.

A marokkói ellenszultánt elfogták. Muley Mohamed szultánja hamar véget ért. Miután Skriatban kikiáltották, Cheratba ment és ott is kikiáltották szultánná. Ekkor Fezbe akart vonulni, de Ben Aissa rabati kaid, Muley Hafid hű embere nagy csapattal elébe vágott és elfogta.

Véres hódolat.

— Nagy szerencsétlenség a bécsi császár-jubileumon. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Bécs, december 1.

A császárt ünnepelték Bécsben. Nagy, lelkes és lihegő tömegek föl-aláhullámoztak a császárváros legszebb utcáin és aggasztóan megnövekedett azoknak a száma, akik látni akarták az apró örömtüzeket, amelyek a császár tiszteletére kigyultak az ablakokban. Kis házak, fényes paloták ablakai világosak voltak a fénytől, amelyet hű bécsi alattvalók gyújtottak annak az öröme, hogy betellett Ferencz József császár uralkodásának hatvan teljes esztendeje. És a nagy örömben, a lelkesedésben egyszerre csak behördült egy rekedt hang:

— Jaj!

Letapostak egy embert. A sötétségben tolongó, lökdöső tömeg keresztülgázolt rajta és az eszméletlen ember segítség nélkül ott maradt a kövezeten. Majd itt, majd ott hangzott fel a most rémes segélykiáltás és mire az ünneplő tömeg észrevette magát, gomolygó kaoszszá formálódott a különben higgadt és kedélyes bécsi nép. Valami hihetetlen örület fogta meg, apró és semmi fényekre és világitásra úgy repült, mint a lámpába szédülő rovar. Szinte ész nélkül taposták egymást az emberek és az óriási riadalomban elveszett minden józan szó, minden figyelmeztetés és hiába volt a rendőrségnek minden intézkedése. Nagy, sötét hullámokban verődött ide-oda a tömeg, míg egyszerre, mint a messze tengerről jövő tarajos hullám, hatalmas zuhanással vágódott neki a város sziklának: a muzeum előtti park kerítésének. Velőtrázó segélykiáltások szakadtak fel nyomban azután, hogy a nagy embertömeg egy kolosszális nyomásnak engedve, megmozdult. Akik a vasrács alatt állottak, óriási erővel nekivágódtak a vasoszlopoknak és súlyosan megsebesültek. A rács tövébe lezuhanva, tehetetlenül feküdtek az eszméletlen emberek. Hosszu ideig tartott, amíg a rendőrség és a mentők utat tudtak törni, hogy a sérültekhez jussanak. Az esztét vesztett tömeg lelketlenül, szinte öntudatlanul lökte ki magából a hordágyakat vivőket és küzdött tovább a maga bőrének épségéért. Mert ekkor tetőpontjára hágott a tolongás. Tízével—huszával zuhantak a földre az asszonyok, gyerekek, aggok, akiket a menekülők kegyetlenül megtapostak. A kavardásnak hirtelen meg lett az első halottja is: Hölzl klosterneuburgi képviselőt holtan húzták ki a tömeg lábai alól. Mire a mentők odaértek, a szerencsétlen ember élettelenül feküdt a kövezeten.

Az emberek iszonyodva hátráltak a hullá mellől és mint a villám terjedt el:

— Meghalt.

Ugyanebben a pillanatban a másik ol-

dalról hallatszottak rémes segélykiáltások és amire a mentő-train nagynehezen utat furt magának, ott is kiszorított egy asszony. Egy fényesen kivilágított palota kapuja alá vitték, de amikor letették a hideg kövezetre, már nem volt benne lélek. A fiatal asszonyt Poppielnének hívják. Őt is, Hölzl képviselőt is agyontaposta a ragyogásra éhes tömeg.

Még két ember halt meg, de ezeknek a személyazonossága eddig nincsen megállapítva. A négy haláleseten kívül sok ember csonttörést és zúzódásokat szenvedett. A mentők száznyolcz esetben interveniáltak, ezek közül huszonkettő súlyos, nyolczvannégy könnyebb volt.

A szerencsétlenséget néhány serdületlen ifju okozta, aki áttörte a rendőr-kordont és ezzel a Mária Terézia-tér környékén áldogáló tömeget megzavarta.

A ragyogó kivilágítás este hat órakor kezdődött, de már délután életveszélyes volt a tolongás a Ringen és a Belváros utcáin. A legszebb volt az illumináció a Burg külső kapujánál és itt már délután öt órakor nem lehetett megmozdulni. Amikor azután a pompás látványosság a tetőpontjára ért, akkor kezdődött a vad tolongás, amelylyel a rendőrség nem bírt.

A holnapi császárjubiléumot tehát már az előestén sebesültek jajgatása és halálhörgés zavarta meg. A kultur-ember tömegbe verődve megvadult és legázolta embertársait. Az ünneplő császár is tudomást szerzett a szomorú esetekről és meghatottan hallgatta a jelentéseket. Néhány hónappal ezelőtt iskolás gyermekek pusztultak el, ünneplvén őt, most pedig hű alattvalói közül haltak meg négyen, mert látni akarták, mint lobognak a tüzek a császárért. A nagy ünneplő Bécsbe, mint éles disszonancia vegyül négy embernek a halálhörgése és száz sebesült jajgatása és ki tudja, mennyire szaporodik ezeknek a száma, amíg az utolsó fények is kihunynak az utcákon.

TÁVIRATOK.

Közgazdasági táviratok.

Newyork.	decz 1.	nov. 30.	
Buza	Jacobuza	114 ³ / ₈	113 ¹ / ₈
	decemberre	114 ¹ / ₈	113 ³ / ₈
	májusra	115 ⁷ / ₈	114 ³ / ₈
Tengeri	decemberre	71 ¹ / ₄	71 ¹ / ₄
	májusra	70 ³ / ₈	70 ³ / ₈
Csikagó.			
Buza	decemberre	105 ¹ / ₄	103 ¹ / ₂
	májusra	109 ³ / ₈	108 ¹ / ₂
Tengeri	decemberre	61 ⁷ / ₈	62 ³ / ₈

New-York, decz. 1. Gyapot New-Yorkban helyben 0.— (9.35 tegnap), gyapot decemberre 0.— (9.16), gyapot februárra 0.— (8.88), gyapot New-Orleansban helyb. 0.— (9.—), petroleum stand withe New-Yorkban 8.50 (8.50), petroleum Stand white Filadelfiában 8.45 (8.45), petroleum Refined in Cases 10.90 (10.90), petroleum Credit Balances at Oil City 1.78 (1.78).

Csikagó, deczemb. 1. (Zárlat.) Zsir januárra 9.27 (tegn. 0.—), zsir májusra 9.32. (tegnap 9.23), szalonna short clear, 8.87 (tegnap 8.87), sertéshus januárra 16.52 (tegnap 16.02)

AZ EGYETÉRTÉS

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. sz. alatt van.

A szerkesztőség telefonja: 788. szám.

A kiadóhivatal telefonja: 706. szám.

A Steinheil-ügy.

— Abgralle. —

Budapest, december 1.

A rejtélyes gyilkosság részleteit még mindig nem derítették ki. Steinheilné hazudozásai és új meg új felbukkanó nevek nagyon megnehezítik a vizsgálat menetét. Ma egy Abgralle nevű csavargó jelentkezett a vizsgálóbírónál, aki állítólag eloszlatja a homályt a titokzatos gyilkosságról. A vizsgálóbírónak az az igyekezete, hogy Steinheil festő meggyilkolásának rejtélyes körülményeit megvilágítsa, igen sok akadályba ütközik, mivelhogy a bűntény nyomai teljesen elvésztek. A Steinheil-villában tegnapelőtt végzett kutatás is csekély eredménnyel végződött. Az érdeklődés most Steinheilné fiára irányul, aki még Steinheilrel való házassága előtt született. A fiu Steinheilnének egy hadnagyhoz való viszonyából származott; az apa most előkelő katonatiszt, aki egy nyugati garnizonban él. Steinheilné előbb igen rossz viszonyban volt a fiával, csak májusban békült ki vele s most sokakban az a gyanu merült fel, hogy a fiúnak része van a bűntény elkövetésében.

Abgralle.

Az új vizsgálóbíró ma délelőtt hallgatta ki először Steinheilnének. A vizsgálatnak új adata szerint jelentkezett egy elzúllott suhanc, Abgrallenek hívják, aki állítólag hasonlóképpen zúllott pajtásaitól egy lebujsban sok mindenféle részletét hallotta a gyilkosságnak. Azt hirtelleg, hogy ez az Abgralle nevű fiatalember teljes világosságot tud deríteni a titokzatos gyilkosságra.

A párisi lapok már végeredményesen kiderítették, hogy csakugyan Steinheilné volt a titokzatos hölgy, aki jelen volt Faure Félix halálánál. Faure elnök 1899. február 16-án halt meg az Elysée-ben. Amikor meghalt, egy hölgy volt a kabinetjében. Este tizenegy órakor az egész politikai és hírlapírói Páris tudta, hogy a köztársaság elnökét egy audiencia alatt szélhűdés érte. De vajjon kinek az audienciáján? Richard bíborosén nem, a monacói herceg kihallgatásánál sem. Ők mind a ketten az Elysée-ben voltak azon a délután. A halál akkor sújtotta az elnököt, amikor egy nő volt nála audiencián. Melyik nő? Eleinte több nevet említettek. De a legkevésbé gondoltak Steinheilnére. Ő maga keltette fel azzal a figyelmet, magára, hogy óvatosságból el akarta magáról terelni a figyelmet. A dolog így történt:

Február 16-án délután Steinheilné egy líres festőt látogatott meg, akinek brilláns képei a történelmi műtárlatok falain függnek.

Hosszas csevegés után Steinheilné így szól a hírneves művészhez:

— Most megyek az Elysée-be; nincs semmi izenni valója „nagy barátunkhoz?”

— Semmi, legfeljebb üdvözlétemet adja át. És Steinheilné ezzel a megbízatással eltávozott.

Másnap reggel kilenc órakor a festő levelet kapott. Így hangzott:

Kedves mester és barát!

Épp most értesülök a rémes hírről. És képzelem el fájdalommal! Tegnap, amikor öntől távoztam, oly rosszul éreztem magam, hogy haza kellett rohannom. Még az a vigaszom sincs meg tehát, hogy utoljára láthattam volna szegény barátunkat.

Marguerite Steinheil.

A festő megmutatta ezt a levelet barátainak; érdeklődtek Steinheilnének. Csakugyan ágyban feküdt, de csak 16-án este lett beteg; nyilván azért, hogy alibiét igazolhassa.

Steinheilné kihallgatása.

A mai kihallgatások néhány jelentős körülményt tisztáztak. Így be van bizonyítva, hogy május 30-án este Steinheilné férjének és anyjának vacsora után egy-egy pohárka rumot adott, aztán a rumos üvegeket a saját hálószobájába vitette. Ami az asszonynak azt a vallomását illeti, hogy férje neki segítségére sietett, mikor a gyilkosok először az ő szobájába nyomultak, ez az előadás egyáltalán nem állhat

meg. A törvényszéki vizsgálóbizottság ugyanis a gyilkosság után a megfojtott Steinheil holttestének fekvéséből megállapította, hogy a boldogtalan festőművészt bevonszolták nejének szobájába s ott fojtották meg. Turistabotja, amelylyel Steinheilné vallomása szerint férje őt védelmezni akarta, nem jobboldalán, hanem balján hevert a földön és ez is kétségtelenné teszi, hogy a szegesvégű kampós botot úgy tették a holttest mellé a gyilkosság után. Couillard pontosan emlékszik rá, hogy Steinheilné parancsára vitte be a rumos üvegeket s az asszony vacsora után az orvosságos üvegek között kutatott, amelyek közül némelyeket eldobott. Ő vitte be Steinheilné parancsára május 30-án este az asszony hálószobájába az alpesi turistabotot, amelyet a gyilkosság után a vizsgálóbizottság a holttest mellett talált. Steinheilné azt mondta neki, hogy hozza be a szegesvégű botot éjszákára, mert fél.

Nagy tüntetések Prágában.

— Saját tudósítónktól. —

Prága, december 1.

Prágában a németellenes tüntetések ma újult erővel törtek ki. A csehek az utcán megtámadták mindenkit, aki németül beszélt és este felé nagy tömegben vonultak a Grabenre. A rendőrség és a csendőrök szintén teljes számban voltak készenlétben, csak hogy tehetetleneknek bizonyultak a nagy tömeg ellen. A tüntetők szembeszálltak a rendőrséggel s mikor a sokaság néhány ezer főre szaporodott, a rendőrök katonai karhatalomért küldtek.

Hamarosan a Grabenben termelt a 7. dragonyos-ezred egy eskadronja. A csehek a lovaságot füttyökkel és Hamba-kiáltásokkal fogadták, sőt néhány kő is repült a dragonyosok felé, akiknek lovai megbokrosodtak. Ezután a tömeg vérszemet kapott és közönségesen zúdított a dragonyosokra. A vezénylő kapitány megíjvatta a kiértőt és az eskadron kardot rántva vágatott a tüntetők közé. Ennél az attacknál több mint tizenöt tüntető megsebesült. A lármás tömeg szétfűtött, de újból összeverődött a Venczel-téren, mignem a dragonyosok itt is szétugrasztották a zavargókat. Most újabb közönséges zudult a lovaságra, egy dragonyost egy nagy darab kő a fején talált és vértől elborítva lezuhant lováról.

A vendéglők ablakaiból s az emeletekről söröspalackokat és más súlyos tárgyakat dobáltak a lovascsapatra. Közben három dragonyos megsebesült. A muzeum környékén a tüntetők dróthuzalt feszítettek ki, hogy a lovaság ne tudja őket üldözni. A Mária-utcában és a Hill-téren, ahol éppen csatornáznak, a tömeg a kökoczkákból torlaszt emelt s úgy várta a dragonyosokat. A szorongatott lovaságnak ekkor a 91. gyalogezred egy zászlóaljja jött segítségére.

A gyalogság kifejlett rajvonalban, feltűzött szuronyokkal futólépésben támadta meg a tüntetőket s a lovaság mögötte vágatott. A tömeg szertejutott, a mellékutczákban pedig szembeállta magát a rendőrséggel és a csendőrökkel. Aki ellenkezett, azt letartóztatták. A Venczel-téren később a katonaság megállapodott és elzárta az utcákat. A Graben is olyan volt este felé, mint egy katonai tábor. Senkinek sem szabad arra mennie. A német lakosság között leirhatatlan nagy az izgatottság.

Bécsben báró Bienerth miniszterelnök elnöklétével a német szabadelvű, a keresztényszocialista és a Narodni-klub vezetősége gyűlést tartott, amelyen Abrahamovic, Zacek, Schreiner miniszterek, valamint Weiskirchner képviselőházi elnök vettek részt.

A miniszterelnök beszédében utalt arra, hogy a kormány a prágai zavargásokkal szemben nagy türelmet tanúsított abban a reményben, hogy ott a külpolitikai helyzetre, valamint Ausztria nagy ünnepélyére való tekintettel, mérséklő befolyások érvényesülnek. A mi ott eltekintve bizonyos túlzásoktól, történt, kihívta az állami hatalmat. A kormány ma erélyes intézkedéseket tett, amelyeket teljes nyomatékkal fognak végrehajtani. Ha ez nem lesz elegendő,

a kormány nehéz szívvel bár, de vonakodás nélkül felhasználja azokat a törvényadta jogokat, melyek alkalmazását, eddig remélte, elkerülheti.

A miniszterelnök felszólította különösen a cseh pártok képviselőit, működjenek közbe mérséklőleg. Minden más eszköznél erősebben nyugtatná meg a prágai köröket, ha belátásos elemek együttműködnek, hogy a lakosságot további kihágásoktól visszatartsák. Az összes parlamenti pártok jól teszik, ha mérséklők magukat. Csak ha mindenütt higgadság és komolyság uralkodik, lehetséges a politikai viszonyoknak azon konszolidációja, melyet mindannyian óhajtunk és amelyet az állam érdeke sürgősen követel. Három óras tanácskozás után a cseh és német képviselők megegyeztek abban, hogy prágai híveikhez kiáltványt intéznek, melyben utalással arra a nagy veszélyre, amely a mai prágai viszonyokból a parlamentárizmusra hárulna és amely a kormányt a rend helyreállítására rendkívüli eszközök alkalmazására indítaná, honfitársaikat nyugalomra intik.

A cs. kir. rendőrfőnökség ma este Prágában a következő hirdetményt tette közzé:

Utczákon és tereken mindennemű gyülekezés és felvonulás a legszigorubbán tilos. Mindenkinek kötelességévé tétetik, hogy hasonlóban való részvételtől tartózkodjék, valamint, hogy ugyanily értelemben hasson családtagjaira, cselédségére, segédeire és tanonczaire és ha csak nem szükséges, különösen az esti órákban, ne bocsássa ki őket a házból. A hatósági szervek rendelkezésének azonnal és vonakodás nélkül eleget kell tenni. A hatósági szervek felszólítására bezárandók azon házak, nyilvános helyiségek s üzletek kapui, amelyek körül tüntetések vannak.

Az asszonyi fantázia.

☉

A természettörvény nem ismer különbséget a között a két kémiai procezzus között, amit mi közönségesen férfii és asszonyi fantáziának nevezünk. Mi, nem tudósok mégis tátott szájjal állunk meg néha egy-egy asszony előtt, ki szabadjára engedi képzeletét, ilyenkor azt mondjuk: na, ilyesmire is csak egy asszony képes.

Hát hogy mire képes egy asszony, arról szinte klinikai bizonyítványt állított ki özvegy Steinheil Adolfiné ő nagysága. Azzal vádolta szakácsnője fiát, Wolf Sándort, hogy ő ölte meg a férjét és az édes anyját.

— Jól van — mondotta a vizsgálóbíró — tegyük föl, hogy Wolf Sándor a gyilkos. De legyen szives, mondja meg, miért követte el ő a gyilkosságot?

Az asszony hallgatott néhány másodpercig — talán öt másodpercig! — s azután a legnagyobb határozottsággal fogott beszédjébe, melyet itt, kissé borsos voltánál fogva, nem lehet se szó szerint, se részletesen leírni.

— Hát úgy volt — kezdte — hogy Wolf szerelmes volt belém. Azon az emlékezetes éjszakán belépődött a hálószobámba. Nem mertem hangosan kiutasítani, mert féltem, hogy férjem a szomszéd szobában fölébred. Wolf leült az ágyam szélére és elkezdett cirógatni. Mind bizalmasabb lett és megvallom, hogy a bizalmaskodás hatása alatt én is elvesztettem hidegvéremet. Később azonban Wolf a bizalmaskodások konzekvenciáját is le akarta vonni, mire én erélyesen tiltakoztam: „azt én nem teszem, mert én becsületes asszony vagyok és nem csalom meg a férjemet!” Wolf erre éktelen dühre gerjedt; lármázni kezdett, hogy én csak hitegettem, játszottam vele. A nagy lármára fölébredt a férjem és benyitott; gyertya volt a kezében és csak hálóing volt rajta. „Mi történik itt?” — kérdezte. Wolf anélkül, hogy felelt volna, ráugrott, földre teperte és ott megfojtotta. Ezután megint hozzám jött és követelte,

hogy áldozzam föl becsületesem. Én újból erőlyesen visszautasítottam, mire ő megint ordítani kezdett. A lármára most az anyám nyitott be. Wolf néhány pillanat alatt vele is végzett...

Mindezt hihetetlen részletességgel és pontosan mondotta el az özvegy. Tényeket, gesztusokat, elejtett szavakat, testmozgásokat, időt: precize jelölt meg — holott nyilvánvaló, hogy Wolf Sándor azon az éjszakán még Párisban sem volt; s az is nyilvánvaló, hogy az asszony, amikor a vizsgálóbíró azt kérdezte tőle, „miért követte volna el Wolf a gyilkosságot?“ nem is gondolt arra, hogy ő ezt a mesét elő fogja adni. Néhány másodperc elég volt ahhoz, hogy a „tények“ és „bizonyítékok“ egész raját zudítsa Wolfra, amely tények és bizonyítékok nyomában tragikus szint öltöttek volna, ha az a fiatal ember materiális alibit nem tud igazolni.

Hát így tud... képzelegni egy asszony. De azért nem kell az asszonyoknak szégyenkezniük. Mert a férfiak talán még náluknál is jobban tudnak — udvarolni.

Császári jubileum.

Budapest, december 1.

Ausztriában mindenütt nagyban folynak az előkészületek a császári jubileum megünneplésére. Budapest külső képe természetesen nem vesz fel ünnepi jelleget, bár hivatalos és katonai körökben kifejezésre juttatják a jubileumi ünnepet. Zágrábban a „telkes“ szláv közönség illuminációival és utcai zenével akarta megünnepelni a jubileumot a magyarság elleni gyűlöletének fokozottabb kifejezésére, de a rendőrség körütekintése elejét vette a könnyen elfajuló ünnepnek. A zágrábi tüntetők kénytelenek voltak a császárhoz való tántoríthatatlan hűségüket csak hódolatnyilvánításban juttatni kifejezésre.

Holnap rengeteg hódolatnyilvánítás és sok küldöttség fogja felkeresni a jubiláló uralkodót a Burgban. A küldöttségek között lesz a hadsereg küldöttsége is, amely gyönyörű drágakövekkel kirakott keresztet fog átnyújtani az uralkodónak a hadsereg hódolatának legalázatosabb kifejezéséül.

A jubileumi kitüntetések sorozata még nem zárult be. Már eddig is, amint a bécsi lapokban összeállított statisztika mutatja, 420 polgári és katonai személy jutott Ausztriában különböző kitüntetéshez.

A jubileumra vonatkozó összes tudósításaink a következők:

Előkészületek Budapesten.

A királyi palota Szent István templomában holnap reggel hálaadó istentisztelettel ünneplik Ferencz József király császári jubileumának hatvanadik évfordulóját. Ezután a Mátyás-templomban lesz ünnepi istentisztelet, amelyen a kormány, az országgyűlés két házának tagjai és hatóságok képviselői lesznek jelen. Ugyanekkor a helyőrségi templomban a tisztikar részére, a legénység részére pedig négy katolikus templomban lesz istentisztelet. A legénység nem katolikus része eloszlik a saját felekezete templomaiban, mert minden felekezet templomában tartanak a katonáknak istentiszteletet. Ezután a tisztikar és a legénység visszatérnek a kaszárnyába, ahol kiosztják a jubiláris emlékérmeket. A legénység jobb, ünnepi ebédet kap holnap. Mint a „Budapesti Tudósító“ értesül, gróf Zichy Aladáron, a király személye körüli miniszteren kívül a bécsi jubileumi ünnepségeken a magyar kormányt Bolgár Ferencz belső titkos tanácsos, államtitkár fogja képviselni. Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter kénytelen volt abbéli szándékát, hogy Bécsbe utazik, megmásítani, mert meghülés következtében szobájában kell maradnia. Bolgár Ferencz államtitkár ma délután öt óra tizenöt perczkor utazott Bécsbe.

A zágrábi ünnep.

A császári jubileum alkalmából ma Zágráb városát fellobogózták és este fényes kivilágítás volt. Különösen az Ilicán, a Jellasics-téren, ezernél több transzparens és izzólámpa ragyogott. Kirakatokban a felsége mellszobra volt kitéve. A város valóságos fényárban aszott. Az utcákon ezrekre menő közön-

ség tartózkodott, amely lelkesen éltette a felséget. Este nyolcz óraker nagy katonai zenés takaródó volt, amelyet az 53. közös és a 25. honvédegyezred zenekarai játszottak. A polgári bizottság által tervezett fátylászmenetet a hatóság eltiltotta, mert megtudták, hogy a rendezők ezt az alkalmat politikai tüntetésre akarják felhasználni. A rendet seholy sem zavarták. Holnap reggel kilencz óraker ünnepi mise lesz, amelyen a bán, a kormány és a tábornoki kar tagjai, valamint a község tanács vesznek részt. A koalíció fátylászmenetét a rendőrfőnök betiltotta, mert azt rebesgették a városban, hogy tüntetés lesz a koalíció mellett és a kormány ellen. A rendőrség megtett minden intézkedést, hogy elejét vegye a demonstrációknak.

A koalíció jubileumi bizottsága felhatalmazta Zágráb város képviselőit: gróf Kulmer-t, Persics Ivánt és dr. Surmin-t, hogy a következő táviratot küldjék a felsége kabinetirodájának:

Mint hogy Rauch báró bán kormánya Zágráb város polgárságának ünnepélyes manifesztaációját, amely alkalmával a polgárok által a felségehez intézett távirat nyilvánosan felolvastatott volna, — betiltotta, Zágráb főváros alóiroit három képviselője, a polgári jubileumi bizottság felhatalmazásával, a következő legalázatosabb hódolatnyilvánítást bátorkodik a felsége részére feltevesztetni:

A zetini választási akta és a horvát pragmatikai szankció szellemében, amelyek által a horvát nép különösen bebizonyította a legmagasabb uralkodóház iránti rendíthetetlen hűségét, a Habsburg-Lotharingiai dinasztiahoz való örökös hűséggel és határt nem ismerő monarchisztikus odaadással, melyet őseink soha más államnak alá nem rendelt hazánk alkotmányára sarkkövének tekintettek...

Zágráb fővárosnak három képviselője vezetése alatt Jellasics bán szobra előtt egybegyűlt polgársága a legalázatosabban és a legnagyobb odaadással üdvözli felségedet hatvan éves uralkodói jubileuma alkalmából és kéri a Mindenhatót, hogy felségednek, mint a legrégebb és legtekintélyesebb európai dinasztia képviselőjének és annyi felvilágosodott szláv törzs uralkodójának, erőt adjon arra, hogy felséged megvalósítsa a monarchia összes népeinek szabadságára, javára és egyenlőségére szolgáló fenkölt terveit, hogy felségednek folyó évi október 5-én kelt, most már történeti elhatározását fényes siker koronázza a császári ház örök dicsőségére, az európai béke megerősítésére, a civilizáció felvirágzására, a mindig hű, de ma inkább mint valaha próbára tett horvát nemzet javára, mely soha nem fog megszünni appellálni felséged igazságosságára és amely a kultúra minden terén dolgozni fog addig, amíg a mi régi dicsőséges horvát királyságunk összes országai a Habsburg-Lotharingiai ház hatalmas jogára alatt egyesítve nem lesznek. Isten tarts meg felségedet! Zágráb főváros polgárságának nevében: Kulmer gróf, Persics, Surmin."

Ezt a táviratot a kabinetirodának a mai nap folyamán elküldték.

Itt említtük meg, hogy Szerajevóban a község tanács ma délelőtt a városháza dísztermében díszülést tartott, amelyen a Sranges zágrábi szobrász által a városnak ajándékozott nagy császárreliefet is leleplezték. A díszülés után raut volt. Este a zászlódiszben pompázó város fényesen ki volt világitva.

Előkészületek Bécsben.

Bécsben nagyban folynak az előkészületek a császári jubileum megünneplésére. A házak fel vannak lobogóztatva s különösen számos magánpalota homlokzatát ékesítették fel izlésesen. Az állami épületekről mindenütt egy-egy lobogó hirdeti a hivatalos ünnepet. Kivételt alkot azonban a közös külügyminisztérium palotája, amelyen három fekete-sárga zászló mellett három hatalmas magyar nemzeti lobogót is kitűzték.

Holnap, szerdán délután két óraker a felsége előtt megjelenik báró Schönaich Ferencz hadügyminiszter, gyalogsági tábornok, továbbá mindkét honvédelmi miniszter és gróf Montecuccoli a tengerészeti osztály parancsnoka, akiket a felsége együttesen külön kihallgatáson fog fogadni. Ez a küldöttség fogja átnyújtani a fegyveres erő által a felsége részére felajánlott hatvan évi legfőbb haduri jubileum alkalmából készített emlékérmeket. Ez az emlékérmek egy négy águ kereszt, amelynek piros zománccozott közép pajza gyémántokból van kirakva. Az utóbbit egy klasszikus domborművi babérkoszorú veszi körül, ezt két keresztire fektetett kard felett nyugvó és szintén briliánsokból készült korona zárja be. Az egész kereszt platinából van, a keresztágakat pedig briliánsok fedik. A babérkoszorú alsó félkörre

piros zománcc-alapján Exercitus Universitas (az egyetemes haderő) domborfelirattal van ellátva. A kereszt tulsó oldala sima, kerek középpajzson piros zománcc alapon a következő felírás látható:

FRANCISCO
JOSEPHO
I:
IMPERATORI
REGI
DOMINO
NOSTRO
HOC
FIDEI
PERPETUAE
SIGNUM

(I. Ferencz József császárnak és királynak, urunknak, tántoríthatatlan hűségünk jeléül.)

Ez az emlékérmek világos bársonnyal bélelt arany dobozban nyugszik, amelynek külső felülete azurkővel van kirakva.

Kitüntetések és kinevezések.

A király dr. herczeg Lobkowitz Frigyes helytartósági fogalmazóyakornok-altitkárnak, herczeg Croy-Dülmen Sándor iő-altitkárnak, herczeg Croy-Dülmen Sándor főhadnagynak, herczeg Windischgrätz Lajos hadnagynak, gróf Colloredo-Mannsfeld Rezső tartománygyűlési képviselőnek, gróf Colloredo-Mannsfeld Nándor követségi titkárnak, dr. gróf Beaufort-Spontin Henrik helytartósági fogalmazóyakornoknak, örgróf Pallavicini György magyar országgyűlési képviselőnek, sárvár-felsővidéki gróf Széchényi Tivadar főhadnagynak, galánthai gróf Esterházy Pál földbirtokosnak, gróf Wilczek János Gergely hadnagynak, cziráki és dénesfalvi gróf Cziráky György földbirtokosnak, tolnai gróf Festetics György követségi attasénak, uzoni gróf Bély György földbirtokosnak, dr. gróf Ganow-Wodzicki György miniszteri altitkárnak, zombolyai és janovai gróf Csekonic Pál földbirtokosnak, dr. prípérdi és vuchini gróf Jankovich Iván m. kir. földmívelésügyi minisztériumi fogalmazónak, székhelyi gróf Mailáth György tartalékos hadnagynak a kamarási méltóságot díjmentesen adományozta.

Katonai fegyelmi büntetések törlése.

Az uralkodó ismételt annak a kívánságának adott kifejezést, hogy a jubileumi évet nem külső pompával, hanem kegyelmi ténynyel kívánja megünnepelni. Az uralkodó újabb rendelkezése a következő:

1. Az 1908. december 2-ig a hadseregben fegyelmi uton hozott minden néven nevezendő megdorgálás, rend- és fogházbüntetések a büntetési jegyzőkönyvből kitörölendők.

2. A december hó 2-ával csak részben, vagy még általában le nem töltött rend- és fegyelmi büntetések ezzel a nappal elengedtetnek.

Ez utóbbi rendelkezésnek jelentőségét csak akkor tudjuk kellőképpen méltányolni, ha szem előtt tartjuk a szolgálati szabályzatnak ma fennálló intézkedéseit.

Eszerint úgy a tiszt, mint a katonai hivatalnok, aki első szolgálati évében fegyelmi büntetés alá esett, ennek súlyát egész szolgálati ideje alatt érzi és gyakran ez őt előmenetelében gátolja még akkor is, amikor jelleménél és érettségénél fogva egyáltalában nem kell többé tartani ezen ifjúkori bűnök megismétlődésétől. A tovább szolgáló altiszteknek ezek a fegyelmi büntetések néha lehetetlenné tették, hogy az altiszti igazolványhoz jussanak és ezáltal a polgári életben nem tudtak állást kapni.

A hivatalos lap holnap száma az uralkodó rendelkezését közli, amely a Boszniában és Hercegovinában elkövetett erdőrendészeti kihágások bűnöseinek kegyelmet ad. A felség a banjalukai hazaárulási perből kifolyólag elítélt kilencz egyénnek büntetésük hátralévő idejét elengedte.

A külföld.

Berlinben a Kreuzzeitung a császári jubileumról szóló cikkének végén a következőket írja: Mint Európa uralkodóinak patriarchája áll e napon I. Ferencz József, amely napon 60 évi harczzal és munkával teli uralkodásra tekinthet vissza. Mindenkori állást foglalt Európa békéje érdekében. A német birodalommal való szövetségben Ausztria-Magyarország kétségtelenül ma is a béke egyik leghatalmasabb faktora. Ausztria-Magyarország jókivánságával Németország a magáét is egyesíti, arra kérve a Mindenhatót, oltalmazza és védje az általánosan tisztelt uralkodót még hosszú időn át trónusán.

Pétervárt a czár ma kihallgatáson fogadta gróf Berchtold osztrák-magyar nagykövetet, aki átnyújtotta az uralkodónak a Ferencz József császári jubileuma alkalmából vert arany-érmeket. Az osztrák-magyar katonai attasé Varóba utazott, hogy elvigye a Kexholm-erzednek. Ferencz József császár ezredének a jubileumi néhány száz érmek s az uralkodó ajándéka gyanánt a legénységnek ötezer rubelt.

A milliós végrendelet-hamisítás.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, december 1.

Gelléri Szabó János végrendeletének dolga országos bűnügyi szenzációvá nőtte ki magát s ma már csaknem teljes részletességgel meg van állapítva, hogy milyen furfangos és lelketlen módon furta be magát a kalandor házaspár a testileg, lelkileg enervált és beszámíthatatlan öreg ember kegyeibe.

A vádlottak természetesen még mindig konokul tagadnak s a lehető legczinikusabb módon viselkednek a vizsgálatot vezető rendőrtiszt előtt. A rendőrség azonban nem is igen igyekszik beismerő vallomásra bírni a Battik-házaspárt, mert bűnösségük mellett elegendő bizonyítékot szolgáltatott már maga a nyomozás is. A kereszkérdések torturája helyett tehát jobbra arra szorítok a vizsgálat, hogy a kalandorok multját földeritse, ami teljes mértékben sikerült is eddig.

A férj.

Battik Sándor, az illusztris férj, akár csak felesége, Fülepp Gizella, fölötté zajos multra tekintet vissza. Kitünő dzsentrifamiliából való ember, de már husz éves korában váltót hamisított és Amerikába szökött. Ott eleinte cirku-szi akrobata volt, majd kalandokra szorult, résztvett a spanyol-mexikói háboruban, ahol fölvitte a kapitányságig. Battik Sándor tizenkét évig lézengett az új-világban, de nem igen boldogult. Végre honvágy fogta el s néhány esztendővel ezelőtt hazajött. Itt fölkereste régi ismerőseit, sorba pumpolta őket, majd szorgalmas látogatója lett a Nemzeti Kaszinónak, ahol állandóan kártyázott. Most azonban kedvében járt a szerencse, mert folytonosan nyert. Nagy összegekkel távozott mindennap a kártyasztal mellől, de ezt a pénzt most már nem hordta el, hanem megvette a galabócsi birtokot. Ott gazdálkodott egy darabig, de szíve hamarosan visszahozta a fővárosba. Itt megismerkedett Riskó Irénnel, egy csodaszép, de tékozló és nagyvilági életet élő nővel, akit feleségül is akart venni. Egész vagyonát ráköltötte a szép Riskó Irénre, aki, amikor látta, hogy Battik eléggé meg van koppasztva, cserbenhagyta udvarlóját. Meglehetősen le volt már törve a lovag, amikor a sors útjába hozta Fülepp Gizellát. Megismerkedtek s Battik Sándor hamarosan feleségül vette a nőt a Gelléri Szabó-tól kizsarolt százezer korona hozományával együtt. Ettől kezdve, mint férj és feleség közösen pusztították az öreg Szabó milliósát s elhíresztelték, hogy a milliósos kitagadja rokonait, mert azok rosszul bántak vele.

A feleség.

Fülepp Gizella még felülmúlja változottságban férje előéletét. Három évvel ezelőtt nagy, mondhatni országos botrányok lett hős-nője. A furfangos leány megismerkedett itt Apór Lipót pécsi törvényszéki bíró huszonegy éves joghallgató fiával, Apór Elekkel. Ezt a tapasztalatlan s az életet alig ismerő ifjút teljesen behálózta, hatalmába kerítette s el akarta vétetni magát vele. A fiatal ember édesapja, Apór Lipót törvényszéki bíró kétségbeesett, amikor látta, hogy fiát milyen veszély fenyegeti. Rögtön feljött Budapestre s egyenesen Rudnay Bélához, az akkori főkapitányhoz ment, aki előtt összetett kezekkel könyörgött, kérte a főkapitányt, hogy mentse meg fiát a veszedelmes nő karmaiból; egyúttal keresetet adott be a pécsi törvényszékhez fiának gondnokság alá való helyezése miatt.

Rudnay Béla főkapitány nem tudta megtagadni a kétségbeesett apa kérését és Kalmár detektívot bízta meg azzal, hogy kétségtelen adatokat szerezzen Fülepp Gizellának előéletéről. Kalmár véletlenül nagyon jól ismerte a kisasszonyt s egy alkalommal be is kísérté őt a IV. kerületi kapitányságra. Ennek az előállításnak igen érdekes története van.

Fülepp Gizella nagystilű nő volt. A Hungáriában lakott s a szálló olvasó-termében megfekte egyszer, hogy névjegyét, amelyen rajta

volt a lakása címe is, odaküldte a szálló egyik külföldi vendégének, aki nászuton volt ifjú feleségével. A fiatal asszony észrevette, hogy férjének névjegyet csempészték a kezébe, érdeklődni kezdett és nagy botrány lett a dologból. A külföldi férj szólott a felügyelő detektívnek, Kalmárnak, aki a kisasszonyt bevitte a kerületi kapitányságra, ahol Fülepp Gizellát nagyobb pénzbírsággal sújtották.

Fülepp Gizella emiatt halálos ellensége volt Kalmárnak, aki ellen, mert az Apór-ügyben rossz információt adott róla, az ügyészségnél hivatalos hatalommal való visszaélés miatt feljelentést tett. Ez a dolog akkor olyan nagy port vert fel, hogy az összes lapok védelmükbe vették az ártatlanul meghurczolt tisztességes urleányt, a rendőrséget pedig, Rudnay Béla főkapitányt s Kalmár detektívot kiméletlen támadásban részesítették. Kalmár detektív bűnügye főtárgyalásra is került s csak Rudnay Béla sneidig kijelentésén mulott, hogy Kalmárt el nem ítélték. A volt főkapitány ugyanis így szólott a büntető törvényszék tanácsához:

„Nagyságos elnök ur! Tekintetes királyi törvényszék! Kalmár detektívnek én adtam megbízást arra, hogy a panaszos kisasszony magánolgaíránt érdeklődjék s arról hivatalosan számoljon. Ha valaki bűnös, a bűnös csak én lehetek.“

Természetesen a törvényszék belátta, hogy Kalmár detektív egyenes parancsot kapott, amelyet neki teljesítenie kellett s a vád következményei alól felmentette a hivatalos hatalommal való visszaéléssel vádolt detektívot.

Fülepp Gizella a tárgyalás után külföldre ment. Bécsben, majd Párisban ütötte fel tanyáját, ahonnan Londonba és Marseillebe is ellátogatott. Mindenütt mint magyar artista-nő szerepelt. Berlinben azonban rajtavesztett. A rendőrségnek ott ugyanis fölűnt, hogy az artistanő tulajdonképpen abból él, hogy gavallérokat keres magának. Orvosi vizsgálat alá vették, amikor is veszedelmes betegséget állapítottak meg rajta és rövidesen hazatolonczolták.

Ez volt Fülepp Gizella hajadoni élete s ilyen előzmények után evezett be a házassélet csendes révébe. Gelléri Szabó János nagylelkűségéből és áldozatkészségéből nyugodt élete lehetett volna a Gelléri Szabó által Losoncz mellett vásárolt birtokon, de Fülepp Gizella nem elégedett meg ennyivel, neki elhunyt jöltevőjének egész vagyona kellett, azt akarta megszerezni a már ismert hamis végrendelettel.

A rendőrségen.

A rendőrségen a nyolczas és kilenczes számú czella jutott a jeles házaspárnak. Természetesen, hogy nem érintkezhetnek egymással. Még tegnap este megmotozták őket s már ekkor is látni lehetett, hogy a házaspár fényesen élt. Battikon fekete ruha van. Találtak nála 2620 korona készpénzt, egy aranyórát, aranylánczot, briliáns-gyűrűt, briliáns mellűt, briliáns ingombokat és egy ezüst bajuszkefét.

Battik kissé idegeskedett, amikor ezt a kellemetlen motozást végezték rajta. Nyugodtabban viselkedett azonban a felesége. Mélyen le volt fátyolozva, fekete gyászruhát visel, fekete keztyűt és fekete kalapot. A kizsarolt öregget gyászolja. Természetesen a kalaptűt és a fátyolt elvették tőle, bár az asszony ez ellen tiltakozott. Amikor megmotozták, a nála talált értékes tárgyak is elárulták, hogy csak úgy usztak az idegen vagyonban. Találtak nála egy gyönyörű arany nyaklánczot, aranyórát, briliáns gyűrűket és briliáns boutonokat, végül némi készpénzt is.

A fotografálás és ujjlenyomat sablonjain is átestek a bűnösök. Mikor a kulesár benézett az asszony czellájába, ez így szólt hozzá:

— Kérem, borzasztó ez a helyzet. Mikor szabadulok innen? Ártatlanul hurczoltak ide!

Majd a legnagyobb méltatlankodással mondta még a kulesárnak:

— Képzelve el, ha magára testálnának s magát e miatt letartóztatnák. Mit szólna maga ehhez?

Egyébként czinikusán viselkedik s az éjszákát átaludta. A férje sokkal idegesebb s a kulesárhoz, amikor benyitott hozzá, így szólt:

— Mit csinál a feleségem? Remélem, nincsen semmi baja.

A megbánás legkisebb jele se mutatkozik a

szélhámósokon. Tegnap délben saját költségükön kitünően megebédeltek. Mindkettőnek nagyszerű étvágya volt.

Ma délután három órákor átkisérték a Battik házaspárt az ügyészség fogházába.

Ugyancsak ma délelőtt foglalkozott a székesfőváros tanácsa is a Gelléri Szabó-féle végrendelettel és úgy határozott, hogy a végrendelet-hamisítók ellen a maga részéről is megteszi a büntető följelentést.

A Szajna szerelme.

— Maupassant mint evezős. —

Budapest, december 1.

E napokban leplezték le egy szajnaparti kis ház falán alkalmazott emléktáblát. Az „ünnepély“ egész csendben folyt le. Mint ahogy minden kegyeletes aktusnak kellene végbemennie, amelynél nem a szereplés, hanem az átérzés a fő.

Se polgármester, se prefektus nem volt a leplezésen, beszédek nem mondtak, koszorukat nem hoztak, lakomát nem ettek. Mindössze úgy történt meg a dolog, hogy egy művész, aki ott lakik, a saját költségén csináltatta azt a táblát, annak emlékére, hogy Maupassant két bájos elbeszélését a „Mademoiselle Fifi“ és a „Tellier-ház“ címűt ott írta.

A nagy íróművész dicsőségét különben Párisban két szobormű is hirdeti. Ez a szajnaparti szerény emléktábla azonban a Szajnáért rajongó, az evezős Maupassantnak szól.

Mert Maupassant szenvedélyes evezős volt és bolondult a Szajnáért. Sartrouville (ott áll az a házikó) csodaszép fekvése csábitotta el. Ez a helység — Páris külterke — mintegy tizenhat kilométernyire van a francia fővárostól és éppen a sokat kanyargó Szajna észak felé való kanyarulatánál.

Szemben vele, két hiddal összekötve, van Maisons-la-Fitte, a Rotschildok pompás parkiával és kastélyával. Maisons-la-Fitte mögött kedves domblánczolat hullámvonala és a saint-germaini erdő sötét tömege látszik. Ez a tájkép még akkor se téveszthette volna el a hatását, ha Maupassant nem olyan sportbarát, aminő volt.

Az evezésre ott bő alkalom nyílt az elég széles folyó medrében, a sok sziget és öböl között. Maupassant, mint a tengerészeti minisztérium fiatal hivatalnok — és akkor már ismert író — Páris zarából, porából odamenekült, a napi munka fáradalmát ott pihente ki.

A szöke hullámokat nemcsak azért szerette, mert az idegeit csillapították, hanem mert költői hangulatba is ringatták. Ezt ő maga is bevallja egyik szép elbeszélésében, a „La Mouche“-ban. Egy evezős feljegyzéseknek nevezi azt és így ír szerelméről, a Szajnáról:

„Milyen furcsa dolgokat és furcsa leányokat látam azokon az eltűnt napokon, amikor még eveztem! Hányszor támadt kedvem egy kötetet írni ilyen címmel: „A Szajná“. Ismertettem volna abban azt a gondtalan sportéletet minden vidámságával, minden zajos és mégis szerény szórakozásaival, melyben a huszadik és harminczadik életévek között volt részem.

Én akkor hivatalnok voltam és egy sou se volt a zsebemben. Most azok közé tartozom, akik valamire vitték és tisztességes összeget adhatok egy-egy szeszélyemért. Akkor a fiatal szívem tele volt ezer szerény és mégis teljesíthetetlen vágygyal, melyek lényemet mindenféle fantasztikus várakozással töltötték meg. Ma pedig nem tudnám, miféle kívánság tudna kizavarni karosszékemből, amelyben itt elmerengek.“

„Akkoriban, milyen egyszerű és jóleső, bensőleg mégis olyan ellentétes, élet volt Párisban az iroda és Argenteuilben a folyam között. Az én nagy, az én egyetlen, az én izzó szerelmem — tíz éven át — volt a Szajna!“

„Ah, ez a nyugodt, mindig változatos, bár rossz illatu, de mégis szép folyam, az ő csalóka képeivel, az ő szennyével! Azt hiszem, azért szerettem úgy, mert az élet értelmét tárta föl előttem. Milyen szépek voltak a viruló partiaint tett séták, amikor barátaimat, a vizirözsalévelen guggoló békákat

figyeltem meg, vagy a karcsu, gyöngéd vizliliomokat néztem a fűzek mögött levő gízgaz közepén, mi alatt egy fölriasztott jégmadár, kékes lánghoz hasonlóan röppent el a szemem előtt."

Maupassant mindig szerette a Szajná, még akkor is, amikor már híres volt, amikor csodálták... és akkor is, amikor az a gyilkos betegség hatalmába kerítette, amely negyvenhárom éves korában elragadta az éleket sorából.

Ez a folyam és a sport, amelynek hódolt, volt neki — a nagyvárosinak — az élő természethez vezető kapu, melyet ez a szenvedélyes természetimádó keresett. Későbbi utalásaiban sehol sincs nyoma annak a benső, meleg hangnak, melylyel a Szajnai csónakázás gyönyöreit vázolja. Akkor még élt benne a fiatalság, meg a vágy... és a betelés még nem rombolta le az óhajok álmait.

Három vasuti szerencsétlenség.

— Két halott és sok sebesült. —

Budapest, december 1.

Megint vasuti katasztrófa. Nem is egy, hanem három; megint élet és vagyon esett áldozatul. Az egyik vasuti szerencsétlenség tegnap este Zágráb mellett Vetika-Goricánál, a másik ma reggel kilenc órakor a zágrábi pályaudvaron, a harmadik, amelyet erősen titkolt a vezetőség, a szabadkai pályaudvaron vasárnap este történt. Az első esetben két tehervonat ütközött össze, a mai karambolnál a brodi személyvonat ment neki a zágrábi pályaudvar előtt nyílt pályán vesztelő fumei tehervonatnak. A szabadkai összeütközésnél pedig a gyorstehevonat szaladt neki a tolató-mozdonynak. Az első két összeütközés halállal, súlyos és könnyebb sérülésekkel járt. A katasztrófákból eredő kár hozzávetőleg meghaladja a háromszázezer koronát. A borzalmas végű katasztrófákról a következő tudósításaink szólnak:

A goriczai szerencsétlenség.

Tegnap este a goriczai pályaudvar és környékét oly nagy köd lepte el, hogy öt lépésre is alig lehetett látni. A pályaudvar előtt vesztelt az egyik tehervonat, amikor ugyanazon a vágányon szembe jött egy másik tehervonat. A vonatvezető a tilosra jelzett szemaforra a nagy ködtől nem vehette észre, de végzetes hibául róható fel az is, hogy az állomásfőnökség a durantyukat nem helyezte el a kellő távolságban. Az így kikerülhetetlen összeütközés borzasztó erővel történt. Hat vagon nyomban kisiklott, három teljesen összetört. A vonat vezetője az összeütközés pillanatában a gőzmozdony kerekei alá került és szörnyen halt. A mozdony elvágta a szerencsétlen ember mindkét lábát és összezúzta mellkasát.

A vasuti alkalmazottak közül súlyosan megsérült még egy vasuti fékező, akinek két lábát valószínűleg amputálni kell. Többé kevésbé súlyosan megsérült még négy másik, akiket a másodosztályú váróterembe vittek. A sebesülteket a városi kórházba szállították. Zágrábról különvonaton jött ide az üzletvezetőség küldöttsége. Egész éjjel fátyalfény mellett dolgoztak, de reggelig is alig tudták rendbehozni a pályát.

E szerencsétlenségnek úgy, mint a mainak is, a rosszul vezetett munka volt a közvetlen okozója.

A zágrábi katasztrófa.

A zágrábi karambol, mely ma reggel kilenc órakor történt, sokkal súlyosabb kimenetelű volt. Az összeütközés a zágrábi pályaudvar bejárója előtt, körülbelül egy kilométer távolságra történt. Az 501. számú sziszeki személyvonat, amelynek menetrend szerint reggel nyolc órakor kellett volna Zágráb állomásra érkeznie, az uton már egyszer kisiklott s emiatt egy órai késéssel érkezett a zágrábi állomás elé. Az állomáson kívül egy tehervonat állott, amely még a tegnap esti összeütközés

folytán nyílt pályán vesztelt. A sziszeki személyvonat teljes sebességgel beszaladt a tehervonatra és annak kilenc kocsiját teljesen összeroncoltta, Kerkai Mihály, a személyvonat vezetője életét vesztette, hét utas súlyosan, tíz pedig könnyebben megsebesült. Az egyik utas, akinek mindkét lába összetört, haldoklik. Az összeütközés folytán nagyobbára a harmadosztályú utasok jártak szerencsétlenül. A súlyosan sebesültek közül többnek halálos a sérülése. Zágrábi jelentés szerint a karambol után rettenetes látványt nyújtott a két vonat. Az összezúzott vasuti kocsi roncsai közül a haldoklók szivettépe horgése hallatszott ki. A mozdony alól nagy nehezen, hosszas és fáradságos munka után sikerült a vonatvezetőt kiszabadítani, de a gépészt, akit irtózatossá erővel szorított a szerkocsi kereke a földhöz és agyonnyomott, még a délelőtt folyamán sem tudták kiszabadítani.

A vonatvezető, akinek kisebb horzsolásokon kívül semmi baja sem történt, kijelentette, hogy nem hallotta a figyelmeztető petárdákat és a nagy ködben nem látta a tilosra állított szemaforra. A veszedelmes helyzetben minden erejéből fékezni kezdett, de utközben eltört a fék és a kezével nem tudta eléggé fékezni a vonatot. A mai katasztrófáért a mozdonyvezetőt okolják, akit ittassággal vádol az üzletvezetőség. Kiderült azonban, hogy a mozdonyvezető teljesen józan volt és mindkét szerencsétlenséget kizárólag a személyzet pontatlansága idézte elő.

Az államvasutak igazgatósága a ma reggeli összeütközésről a következő hivatalos értesítést adta ki:

A bród-zágrábi vonalon az 5805. számú személyvonat december 1-én Zágráb állomás előtt beleütközött a jelzőnél megállított 1069. számú tehervonatra. A baleset oka a vizsgálat eddigi adatai szerint az volt, hogy a személyvonat a „Megállj!” jelzőnél nem állott meg. Az összeütközés következtében az 1805. számú vonatnak vonatvezetője, Kerkai Mihály meghalt. Az utasok közül négy utas súlyosan, egy pedig könnyebben sérült meg. Szigorú vizsgálat folyamatban van.

A szabadkai összeütközés.

A szabadkai pályaudvaron vasárnap este újabb összeütközés történt. A Budapestről este kilenc órakor ideérkező gyorstehevonat vasárnap beleszaladt egy tolatóvonat mozdonyába. Mind a két lokomotív összetört. Emberéletben nem esett kár. A vasutasok körömszaktáig titkolták a balesetet, állítólag felsőbb rendeltetűre. Az állomásfőnök többek előtt úgy nyilatkozott, hogy leghelyesebben akkor járna el, ha egyetlen vonatot se engedne be a szűk és tulzsufolt állomásra. A katasztrófákat elsősorban azzal magyarázzák, hogy a Bosznia felé történő katonai szállításokat Szabadkán át kell lebonyolítani.

Mozgó képek.

Premierre mennek.

(Pista és Jankó, a budapesti házak apró lépcsőházi palántái szomorúan gubbasztanak egy nagy kőkaszánya harmadik emeletén.)

PISTA: A Mari egy hazudós... Mamma be-mondta a mandulákat...

JANKÓ: A mandulákat?

PISTA: Mondd: isten bizony.

JANKÓ: Isten bizony...

PISTA: Mondd: ne lássam szüleimet, ha be-mondlak...

JANKÓ: Jó...

PISTA: Na, mond... mert te mindig hazudsz...

JANKÓ: Hát, ne lássam...

PISTA: Jó... hát én richtig bemarkoltam a mandulákba, de én mondtam nekik, hogy nem... Nem látta a konyhában senki... a Mari csak egy hazudós... csak úgy gondolja, hogy én csórtam... a Böske, az mindig olyan pófát vág, hogy neki mondják: ez a drága lány csak nem volt... de az a kelyök...

JANKÓ (kárörvendő): Az te vagy... az a kelyök...

PISTA: Te... én tülem egyszer kihuzol egy kopfstiklit, vagy én szólok a Schlesingernek, hogy adjon fel... (feuyegetve) tudod, hogy egyszer nem voltál hittanba, mert stukkoitatok a fatéren...

JANKÓ: Egy B-ista ilyen piszok... Nálunk az A-ba egyszer egy fiu árulkodott, azt a Matzek, akinek a papája egy lakatos, az inasokkal úgy megpofonoztatta, hogy két hétig mindig úgy nézett ki, mintha egy szalvéta volna a képibe.

PISTA (szomorúan): Én is úgy fogok kinézni holnap a mandulákért...

JANKÓ: Mért nem máma?

PISTA: Mamma elmennek... Premier van...

JANKÓ: Mi az?

PISTA: Ezt se tudod... Látszik, hogy a te papád egy vidéki, aki úgy jött ide... A te papádnak juszta nincs is szmokingja...

JANKÓ: És van... Multkor a Landauer bácsinak ezüstlakodalma volt és a papám fel akarta venni a szmokingját... de a mamám aztán mondta: ez nem illik... még fognak valamit gondolni... hogy te henczezs.

PISTA: Nálunk mindig szmokingban mennek a premierekre... a mamám pedig felhuz egy új ruhát...

JANKÓ: Ez egy premier?

PISTA: Nem... a premiér egy sirás... egy szakítás... egy tépés... egy másik sirás... egy veszekedés... A premiér először egy sirás, mert a mamám, valahányszor egy ilyen ember, egy cretin — amint a Fuchsnak a bátyja írja a lapba — bead egy darabot, mindig sir: menjünk el, ez egy megérkezett, ez egy arrivée és te engem mindig Moliérhez viszel, aki egy vén disznó, mert a hozományom az jó volt, de olyan féltékeny vagy, hogy neked minden fiatal ember egy senki. Aztán a papám mondja: hát jó, én elmegyek, de egy ilyen modern után mindig akarsz a Pannoniába vacsorázni és akkor én fizethetek a Keresztessy helyett is, aki nem is volt a színházban, csak egy kabalából mondja, hogy a darabban kevés az élet... Ez egy sirás...

JANKÓ: Most jön a szakítás...

PISTA: A szakítás... az egy heccz... Én szoktam menni a papámmal a pénztárhoz... Én kint állok és a papám dőf... Bedőf a népekbe, aztán hozzárugják a falhoz... akkor megint dőf, akkor kirugják a kocsiutra... akkor berohan, hátul megfogják a kabátját... kérek két zsölyét... hallja, erre kerüljön a pénztárhoz... ne járjon a szája... el a gróf ural... jó napot. Goldmann ur, vegyen nekem is kettőt... An Smarn, das geht nicht, Se Lackl... Vissza... So? nekem Faludi Gábor a barátom és maga goromba... Aztán összetépnek egy kabátot és vége...

JANKÓ: Ez jó.

PISTA: Nem jó, mert a papámé a kabát... Ez a szakítás... ez a tépés... Akkor otthon mondja: hát köllött ez azért, hogy tudjam, hogy ez a modern hogy füttyül rám a szinpadon... Én ott üljek és ez nekem viczezzeljen, hogy én a gyapiuzsákba élek... és én egy ökor vagyok...

JANKÓ: Ez egy premiér?

PISTA: Dehogy... A premiér az csak jön... Délbe már nincs ebéd... és puszerlikat csinálnak másnapra, direkt, hogy én mandulákat lássak, mert tudják, hogy én akkor viszek... És este mindenki pofoz, mert mindenki ideges... Hát kell a kis fiukat azért fejbeütni, mert a színházba a Hegedüs ezt vagy azt mondja?

JANKÓ: És a lap mindig dicséri az ilyen bolondságokat...

PISTA: Mert a lap direkt olyanokat ír... De az istenit, én is leszek egyszer nagy és én akkor villamoskalauz leszek és úgy lerugok egy olyan kritikust, hogy a mentők viszik be... És az igazgatónak azt fogom mondani: Kérem, nem hallottam, hogy szabadjegy...

(Tovább terveznek ebben az irányban.)

Ray.

A gyakorlati közigazgatási szakvizsga.

Budapest, december 1.

A Vármegyei Tisztviselők Országos Egyesülete a gyakorlati közigazgatási szakvizsgáról javaslatot készített, amelynek lehetőleg még 1909. január 1-től kezdődő életbeléptetése céljából közbenjárni szándékozik úgy a belügyminisztériumban, mint a törvényhozásnál. Mindenesetre örvendetes, hogy maguk a vármegyei tisztviselők tartják szükségesnek a kar színvonalának emelését és maguk követelik a közigazgatási szakvizsga életbeléptetését, amelynek az 1883. évi I. t.-cz. szerint már 1884-ben kellett volna életbe lépnie.

De most, hogy 24 évi késedelem után remélni lehet, hogy az a szakvizsga megvalósul, éppen a sokat és mindenünnen támadott közigazgatásnak érdeke, hogy a szakvizsga olyan formában valósítsák meg, amely alkalmas a közigazgatás személyi viszonyainak megjavítására.

Ebből a szempontból pedig a vármegyei tisztviselők egyesületének javaslatát nem tartjuk célszerűnek.*

A tervezet, amelyet a „Vármegye” ezidei egyik novemberi száma közöl, kilencz paragrafusban szabályozza a szakvizsgát. És pedig kötelezővé kívánja tenni az igazságügyminisztérium kivételével az összes minisztériumok tisztviselőire, a fogalmazói állástól a miniszteri tanácsosi állásig; a vármegyei törvényhatóságoknál az egész fogalmazási személyzetre, — a városi törvényhatóságoknál a polgármesterre, a tanácsosokra és rendőrkapitányra.

A javaslat e része ellen, mely többé-kevésbé azonos az 1883. évi I. t.-cz. 23. §-ával, nem lenne kifogásunk. Amde annál inkább a tervezet ama része ellen, amely a szakvizsgát az 1883. évi I. t.-cz.-ben előírt képesítés mellett két évi gyakorlat után engedni meg.

Ha a vizsgának valóban az a célja, hogy a kar színvonalát emelje s körülbelül egy sorba hozza az ügyvédi és bírói karral, akkor ezt a rendelkezést módosítani kell.

A képesítés alaposága okvetlenül megkívánja ugyanis, hogy közigazgatási szakvizsgára csak az legyen bocsátható, aki jogtudományi doktori címet szerzett s aki 4—5 évig, de minimum 3 évig gyakorlaton volt.

Köz tudomásu ugyanis, hogy a doktori szigorlatok, úgy a vizsgálatok anyagánál, mint komolyságuknál és alaposáguknál fogva nagyobb elméleti tudást adnak az elméleti államvizsgáknál. Ezért feltétel az ügyvédi vizsgálatoknál is a jogtudományi doktorátus megszerzése.

A tervezett két évi gyakorlati idő kevés volna nem szorul indokolásra. A közigazgatásnak a törvénykezésnél jóval nagyobb terrena kizárja azt, hogy a közigazgatásnak nem is minden, hanem csupán egy-két ágában is alapos ismeretkört lehessen szerezni két év alatt. De ha csupán a közigazgatás egyes ágait (törvényhatósági vagy az egyes minisztériumokban összefutó közigazgatás) is vesszük figyelembe, akkor is kevésnek találjuk a két esztendő, amely egyébként kevesebb úgy a bírói, mint az ügyvédi három évi gyakorlati időnél, melyet pedig a mai helyes irányzat mellett felemelni szándékoznak.

A javaslat szerint a gyakorlati időt a minisztériumokban, vagy vármegyei, illetőleg városi törvényhatóságokban lehet csak eltölteni.

A javaslat ezen pontjához szintén sok szó fér. Mindenekelőtt ez a pont kizárja azt, amit elvileg az 1883. évi I. t.-cz. 27. §-a megengedett: hogy a gyakorlati időből egy év a bíróságnál tölthető el.

A több oldalú kiképzés és szélesebb látókör szempontjából nemcsak kívánatos, de szükséges is volna, hogy a közigazgatási tisztviselők egy évig bíróságnál legyenek gyakorlaton; ezt különösen nálunk már csak azért is alkalmazni kellene, mert a bíróságoknál lévő szigorú fegyelem, alaposabb munka, pedáns bürokrácia alkalmas volna arra,

* Ez a cikk természetesen csak írójának egyéni véleményét tartalmazza.

hogy a szabadabb szellemű, személyi bizalmasságnál fogva pajtáskodó közigazgatást megjavítsa.

És a gyakorlati idő egy kicsike részét, talán vagy hat hónapot nem ártana szentelni a népnek, — a falu közigazgatásának. A jegyzőnek, a bírónak, az előjárásnak parancsokat osztogat ebben az országban mindenki, kezdve a minisztertől, le egész az adóhivatalig, de arra senki sem kíváncsi, hogy is megy annak a sok törvénynek a végrehajtása kint a faluban, az igazi életben.

Ennek az elemi, már atomjaira bontott közigazgatásnak és az egyszerű falusi nép szükségleteinek megismerése végett volna jó, ha minden közigazgatási pályára lépő odalemm a faluban is — természetesen kiválóan intelligens jegyzők mellett — szerezne gyakorlati ismereteket.

A javaslat két vizsgáló-bizottságot tervez. Budapest és Kolozsváron, 12—12 taggal, úgy, hogy a tagok felerészét a belügyminiszter magasabb állású vármegyei tisztviselőkből, másik felerészét magasabb állású miniszteri tisztviselőkből, vagy a közigazgatási bíróság tagjai sorából nevezze ki. A budapesti vizsgáló-bizottság egyik tagja mindig az egyik belügyminiszteri államtitkár lenne.

Ne tudjuk megérteni, miért lehetnek a bizottság tagjai csak vármegyei és miniszteri tisztviselők, miért nem egyszersmind egyetemi tanárok, bírák, ügyvédek is, akik a bizottságnak szintén igen értékes tagjai lehetnének. De feltétlenül helytelen, hogy a budapesti vizsgáló-bizottság elnökének az egyik belügyi államtitkárnak kell lennie, kinél már elfoglaltsága sem engedi meg, hogy sok időt, fáradságot szenteljen a vizsgáló-bizottságnak.

A tervezet szerint a bizottságok ügyrendjét s a vizsga tárgyait a belügyminiszter rendeletileg állapítja meg és ezen rendeletét, figyelemmel a szerzett tapasztalatokra, meg is változtathatja.

Ebben találjuk a javaslat legnagyobb gyengéjét, fogyatékoságát. Nemesak azért, mert a kormányra ruházott hatáskörnél fogva a vizsga tartalmának meghatározását kiteszi a mindenkor belügyminiszter szeszélyeinek, hanem azért is, mert a javaslat ezen pontja teljesen nyitva hagyja azon kérdést: egységes legyen-e a szakvizsga, vagy nem és mik legyenek a vizsgálat főterületei.

Ha ugyanis csupán azt a közigazgatási tevékenységi kört vesszük figyelembe, amelyet a minisztériumok és törvényhatóságok betöltenek — a gyámhatóságok nélkül — már akkor is felette nehéz egy oly egységes vizsgálatot kontemplálni, amely fölösleges teher nélkül úgy a miniszteri, mint a törvényhatósági tisztviselőknek megfelelné.

Ha azonban hozzávesszük, hogy jelenleg a gyámügyi szolgálatot is a törvényhatóságok látják el, akkor a közigazgatás ezen ágának a többitől lényegesen eltérő voltánál fogva be kell látnunk, hogy egy, a gyámügyi közigazgatásra is kiható egységes közigazgatási képesítést keresztülvinni nem lehet.

A gyámhatóságok ugyanis lényegében egész más funkciót teljesítenek a többi közigazgatási hatóságoknál. Működésük javarészét a jogvédelem meríti ki, miért is a gyámhatósági tisztviselők képesítésének közel esőnek kell lenni az ügyvédek vagy bírák képesítéséhez. Az egységes közigazgatási képesítés éppen ezért lehetetlenség. Mert csak az alaposág rovására esnék, ha egy 26—27 éves jelöltnél az kívántatnék meg, hogy csak közepes jártasságot is tanúsítson a törvénykezési és közigazgatási tudományzakokban.

A Vármegyei Tisztviselők Országos Egyesülete erre a fontos kérdésre nem terjeszkedett ki. Erre vonatkozólag ez volna a mi véleményünk:

Már a múlt évi parlament tárgyalásai során egy nem jogász-képviselő erősen kikelt gyámügyi közigazgatásunk hiányai miatt és sürgette annak osztrák és porosz mintára való megreformálását. Felszólalásában talán akaratlanul is kifejezésre jutott Magyarország jogászközönségének panasza ezen közigazgatási intézményünkkel szemben, amely valóban felette fogyatékosan tölti be feladatát.

Sokkal tökéletesebb volna ugyanis gyámügyi közigazgatásunk, ha annak jogvédelmi része porosz vagy osztrák mintára a bíróságokra bízánk s csupán a közigazgatási természetű működési kör maradna meg a közigazgatási hatóságoknál. Ennek a

reformnak megvolna az a nagy előnye is, hogy az egységes közigazgatási képesítés és szakvizsga kérdése egyszerre megoldatnék.

Különösen most lenne aktuális a gyámügyi közigazgatásnak e reform-kérdése, amidőn az ui polgári perrendtartás remélhetőleg már a közel jövőben életbelép.

A javaslat szerint azoknak, akik már állásban vannak, a vizsgálat letétele a magasabb állások elnyerhetéséhez nem szükséges.

Mint negatívumot említhetjük meg, hogy a tervezet nem szól az ügyvédi vizsga és a közigazgatási szakvizsga viszonyáról, amely már csak azért is szabályozandó lenne, mert eddig is — a közigazgatás javára — sok ügyvéd lépett át a közigazgatás szolgálatába.

Dr. Gróh József.

A bizonyítvány-hamisítók.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, december 1.

A mai nap szintén a kihallgatásokkal telt el, anélkül, hogy letartóztatások történtek volna. Érdekes eseménye azonban a mai vizsgálatnak az a szembesítés, amely Telkesné és dr. Korányi tanfelügyelő között történt, amely alkalommal Telkesné szemébe mondta Korányinak, hogy őt is, társait is folytonosan zsarolta.

Dr. Korányi különösen ellenszenves szerepet játszik ebben az egész botrány-ügyben. A vizsgálat során igen kompromittáló dolgok derültek ki róla. Vesztegetéssel, hamisítással vádolják a tanfelügyelőt. Korányit Sándor László rendőrkapitány sürgősen beidézte ma reggelre. Detektívek mentek a tanfelügyelő lakására, de nem találták otthon Korányit. A detektívek délig hasztalnu keresték. Ellenben megállapították, hogy Korányi már két nap óta nem volt a lakásán, sőt a hivatalába sem ment el. A rendőrségen már azt hitték, hogy Korányi eltűnt a fővárosból és körözése válik szükségessé. Végre Müller detektív délután fél kettőkor a köruton felismerte és előállította dr. Korányit a főkapitányságra, ahol Sándor László kapitány nyomban megkezdte kihallgatását. A tanfelügyelő ellen nagyon terhelő vallomások kerültek jegyzőkönyvbe.

Korányival egyidejűleg kihallgatták Révai Manót, Vogel Bélát, Kerekes Ignácot és Telkesné is. Révai, Vogel és Kerekes eddig nem igen vallottak terhelően hivatalos személyiségek felől. Csak Kerekes Ignác jegyezte meg, hogy esti nyolcz óra felé, hogy Krenkót, a legnagyobb hamisítót nem látja a kihallgatottak között. Krenkó Béla segédtanfelügyelőt, akinek szintén része volt Kerekesék manipulációiban, tényleg nem lehetett eddig kihallgatni. Krenkó ugyanis nincs Budapesten. Csak mostanában neveztek ki Brassóba segédtanfelügyelőnek s a napokban utazott el új állomáshelyére. Holnap azonban, legkésőbb holnapután őt is ki fogják hallgatni. Vele egyidejűleg be vannak idézve holnapra Stark segédtanfelügyelő és Földes Géza, a Rottenbiller-utcai polgári iskola igazgatója.

A mai kihallgatásoknak legfontosabb mozzanata Telkesné és dr. Korányi szembesítése volt. Telkesné ugyanis szemébe mondta Korányinak, hogy folytonosan zsarolta őt. Sőt követeléseit néha oly kiméretlenek voltak, hogy az ékszereit kellett zálogba tennie, hogy neki elég pénzt adhasson. Krenkó is ugyanugy követelőzött. Egyetlen egyszer nem adott neki Vogel pénzt s akkor Krenkó jelentést tett Mosdóssy tanfelügyelőnek, hogy a Vogel-féle bizonyítványok között kettő hamis.

Telkesné állítása szerint Mosdóssy erre a jelentésre egyszerűen vallást vont és azt mondta, hogy mondja ezt el a rendőrségen. Ő maga azonban vizsgálatot nem indított.

Ilyen körülmények között — mondja Telkesné — okosabbnak találtam fizetni minden összeget, amit követeltek.

Korányi természetesen mindent tagad. A mai kihallgatások este tizkor értek véget. Az eddigi eredmények szerint minden jel arra vall, hogy a hamisítók gimnáziumokkal is állottak összeköttetésben. A rendőrségen ma megjelent két kereskedelmi érett

segít tett magántisztviselő, akik gimnáziumi érettségüket akarták tenni s evégből különböző vizsgát kellett tenniük. Mautner előkészítő-iskolájába mentek s formális szerződést kötöttek az intézet tulajdonosával, melyben az előkészítésért fejenként 500 korona fizetésére kötelezték magukat. Kétszáz koronát már le is fizetett mindegyikük. Most, hogy a lapokból értesültek az efafta iskolák fizelmeiről, elmentek Mautnerhez, aki erre keservesen kifakadt, hogy: „Ezek az újságok micsoda botrányt csapnak. Ő maga nyomban kért maga ellen vizsgálatot.” A két tisztviselő azonban nem elégedett meg ennyivel, hanem elmentek Sándor kapitányhoz s megkérdezték, járjanak-e tovább Mautner iskolájába, vagy követeljék-e vissza a pénzüket. Sándor kapitány azt ajánlotta nekik, menjenek Mautnerhez s kérjék vissza pénzüket. Ha nem adná vissza, tegyenek holnap feljelentést, s beidézi Mautnert s visszatéríteti nekik a pénzt. Ebben az ügyben szintén feljelentés várható.

UJDONSÁGOK.

Lakóhelyváltoztatás esetén arra kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy új címüket ideje korán közöljék velünk. Minden erre vonatkozó bejelentéshez szüksége van a kiadóhivatalnak egy czimszalagra, esetleg a régi lakóhely megjelölésére.

NAPIREND. Naptár. Szerda, december 2. — Róm. kat.: Bibiana. — Prot.: Olimpia. — Görög-orosz: nov. 19. Abdiasz ap. — Zsidó: Kiszlev 8. — A nap két reggel 7 óra 40 perczkor, nyugszik délután 4 óra 9 perczkor. — A hold két délután 1 óra 50 perczkor, nyugszik éjjel 12 óra 13 perczkor.

A horvát miniszter fogad d. u. 4 órakor. — A közoktatásügyi államtitkár fogad 12 órakor. — A képviselőház ülése d. e. 10 órakor.

A Képzőművészeti Társulat téli nemzetközi kiállítása nyitva 3-9-ig. Belépő-díj 1 kor. — Modern festők kiállítása a Könyves Kálmár-nál Nagymező-utcán 37-39. Nyitva egész nap. Belépő díj nincs. — Az Uránia Kigyófért szalonja rendezés miatt zárva van. — A Nemzeti Múzeum ásványtára nyitva 9-2-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum zárva. — A Fővárosi Múzeum zárva. — Az Iparművészeti Múzeum nyitva. — A Történelmi Képesarnok nyitva. — Az Orsz. Magy. Iparművészeti Társulat karácsonyi bazárja megtekinthető az Orsz. Magy. Iparművészeti Múzeumban (IX. Üllői-ut 38-37.) hétfő kivételével este 7 óráig, vasárnap 9-1-ig. — A földtani intézet múzeuma zárva. — A Közlekedési Múzeum zárva. — A Széchenyi-Múzeum zárva. — Az aquinumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva. — A Ráth György múzeum zárva. — Az Erzsébet-Múzeum nyitva. — A Nemzeti múzeum könyvtára nyitva. — Az Akadémia könyvtára nyitva. — Az Egyetemi könyvtár nyitva. — A fővárosi könyvtár nyitva. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára nyitva 9-12-ig, a téli hónapok alatt november 1-től február végéig kedden és pénteken 6-8-ig. — A pedagógiai könyvtár nyitva. — A többi múzeumok és nyilvános könyvtárak zárva. — A múzeumok, képtárak, kiállítások és nyilvános könyvtárak rendszerint délelőtt 9 óráig vannak nyitva.

— Személyi hír. Gróf Nádkó Sándor fiúmei kormányzó tegnap visszatért Fiuméba.

— József főherceg jobban van. József főherceg gyengélkedéséről már adtuk hírt. A főherceg állapotában olymértékű javulás állott be, hogy Bécsből reggel kilenc órakor egészségének teljes helyreállítása végett Budapestre visszatérhetett. Augusztia főhercegnő gyermekeivel Bécsben marad, hogy az udvari ünnepeken résztvegyen.

— Az angol király betegsége. Angolországban Edvárd királynak újból való megbetegedése sokkal nagyobb nyugtalanságot keltett, semmint azt az első táviratok sejtetni engedték. Azt várták, hogy Sandringhamban a királyné mai születésnapjának ünnepségéről le fogják mondani a király betegsége való tekintetéből. Azonban az ünnepségről nem mondtak le, ámbar a király a vasárnapi és hétfői napot kénytelen volt szobájában tölteni. A király csúszos bántalomban szenved, de fájdalomra tegnap óta kissé csillapult. A tervezett vadászatot a király nem fog részt venni.

— Kitérítés. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király dr. Perleberg Artur és Vöröss Sándor pénzügyminisztériumi miniszteri tanácsosoknak saját kérelmükre való nyugalomba helyezését alkalmából, sok évi hű és buzgó szolgálatuk elismerésül a Lipót-rend lovagkeresztjét adományozta. — A király Joanovich Pál miniszterelnökségi osztálytanácsosnak a miniszteri tanácsosi címet adományozta. A czimadományozásról szóló királyi kéziratot a hivatalos lap mai száma közli.

— A beteg czárné. Régóta hírlik, gyakran megczáfolták, de mindannyiszor újra megérkezett a hiradás, hogy Alexandra orosz czárné beteg, sőt nagy beteg. A legkülönbözőbb verziók keringenek betegségeiről, amely verziók nagyrészt vagy túlzások, vagy leplezetések. A legújabb híreket, amelyeket az alábbiakban reprodukálunk, szintén nem lehet ellenőrizni, de igen érdekesek. A hiradás így szól: A czárné már leánykorában is gyengélkedő természetű volt. Azok az izgalmak, amelyek őt az orosz udvarban érték, idegeit teljesen tönkretették. Az abszolút nyugalom, amelyet az orvosok elrendeltek, nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az a buskomorság, amely a czárnét azelőtt is gyakran meglepte, csak még jobban kifejlődött. A merényletektől való állandó rettegése pedig szinte embergyűlölővé tette a hajdan oly életvidám hesseni hercegleányt. Az orosz udvarban, mint ismeretes, spiritizmussal és okkultizmussal is foglalkoznak, ami szintén méreg az idegekre. Azonkívül a czárné minden elővigyázat mellett is gyakran talált asztalára csempéztett fenyvető leveleket. A czárné most annyira ideges, hogy a legkisebb zajra is fölriad és perczekig reszket minden tagján. Schenk bécsi tanárnak a kormányozható gölyárról szóló elmélete szintén kedvezőtlenül hatott a czárnéra. Miután ugyanis szigorúan követte Schenk tanár utasításait, de az utasítások betartása nem járt eredménnyel, mert a negyedik gyermek is leány lett. Alexandra czárné akkor testileg és lelkileg is sokat szenvedett és ennek visszahatása mutatkozik most rajta.

— Az udvari könyvtár új allgagatója. A király dr. Donabaum József kormánytanácsosi címével és jelleggel felruházott I. osztályú őt az udvari könyvtár allgagatójává nevezte ki.

— Roosevelt életveszélyben. Kicsi hűia, hogy Roosevelt Tivadart, az Egyesült Államok elnökét, egy robogó gépkocsi el nem gázolta. Az élete igen komoly veszedelemben forgott. Egy washingtoni kábeljelentés szerint ugyanis Roosevelt gyalog ment át az utcán. Egy száguldó automobil az elnököt elütötte. Szerencsére Roosevelt csak kisebb zúzódásokat szenvedett.

— Az Otthon-körből. Az Otthon Irók és Hírlapírók Körének választmánya ma délután tartotta meg decemberi ülését Rákosi Jenő elnöklésével. A választmány tudomásul vette a pénztár állapotáról szóló kimutatást, amelyet lovag Falk Zsigmond terjesztett elő, aztán folyó ügyeket intézett el. Alapító tagul felvették Sente Imrét, rendes tagul Vida Félixet, vidéki tagul Mandel Ignácot, pártoló tagul pedig Szilas Arnoldot.

— A pápa betegsége. Rómából legújabbban érkezett táviratok megerősítik, hogy X. Pius pápa beteg. A szentatya hőmérséklete ma reggel 37,9 fok volt. A pápa ágyban van. A légcsőgyulladás még nem apadt, de a tüdő még érintetlen. Egy másik távirat szerint a pápának tegnap délután nem volt láza és félórát az ágyon kívül tölthetett. Az orvosok remélik, hogy holnap néhány óra hosszág a könyvtárban dolgozhatnak. A szentatya általános állapota kielégítő, de az orvosok a legnagyobb óvatosságot ajánlják neki.

A Köhnische Volkszeitungnak jelentik vatikáni körökből, hogy a pápa lázas volt és orvosi komplikációktól félnek, amelyek a pápa agg korára való tekintettel veszedelmesek lehetnek. Közérzése változatlan. Ágya körül folyton több orvos van.

— Kinevezések. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter a vizügyi műszaki tisztii személyzet létszámába Nagy Gyula királyi mérnököt kir. főmérnöké, — dr. Kadie Ottókat földtani intézeti másodosztályu geológust I-ső oszt. geológussá, — továbbá Schürger János gazdasági akadémiai segédtanárt jelen minőségében a IX. fizetési osztályba és Kozák László gazdasági akadémiai tanársegédet gazdasági akadémiai segédtanárrá, dr. Kovács József gazdasági gyakornokot pedig két év tartamára gazdasági akadémiai tanársegéddé kinevezte.

— Tihanyi irmát elítélték. Drezdában Sturdza grófné, született Tihanyi Irma ismert szélahamosnót a bíróság négy évi börtönrre, hat heti fogságra s három évi becsületvesztésre ítélte.

— Pártvacsorák. A függetlenségi és negyvennyolczas párt e heti rendes pártvacsoráját szerdán, e hó másodikán tartja este nyolcz órakor a Kovács-féle vendéglő külön termében. — Az alkotmánypárt ma este megtartott pártvacsoráján igen nagy számmal vettek részt a párt tagjai. Ott voltak többek közt Széll Kálmán, a párt elnöke, gróf Andrássy Gyula, a párt vezére, gróf Hadik János államtitkár és még számosan a párt képviselő- és kültagjai.

— Képviselők lovagias ügye. A kereskedelmi költségvetés tegnapi tárgyalásán Buza Barna becséde közben eltért a tárgytól s ezért Molnár Jenő képviselő figyelmeztette az elnököt Rakovszky István a házszabályokra. Nagy Emil akkor odakiáltotta Molnár Jenőnek: Spiczli! Molnár a sértésért Nagy György és báró Thorotzkay Viktor képviselők utján lovagias elégtételt kért. Nagy Emil Kubik Gyula és Zlinszky István képviselőket nevezte meg segédeikül. A megbízottak tárgyalásra ültek össze s Nagy Emil segédei azonnal kijelentették, hogy felők tréfásan és minden sértés szándéka nélkül tette megjegyzését. Erre az ügyet békésen elintézték.

— A Markó-utcai főgimnázium jubileuma. Megemlékeztünk már arról, hogy az V. kerületi, Markó-utcai állami főgimnázium tanári kara és volt tanítványainak szövetsége a főgimnázium főnállásának ötvenedik évfordulója alkalmából december 7-én és 8-án nagyszabású ünnepet rendez. A jubiláris ünnep a legszeleesebb körökben kelt általános érdeklődést. Fényének emelésére közreműködik gróf Apponyi Albert miniszterrel élén a kultuszminisztérium, dr. Barczy István polgármesterrel élén a főváros hatósága s a testvérintézetek vezetősége.

— Az új elnök családjáról. Taft Williamról, az Unió elnökéről sok mindenféle apró és nagy karaktervonást jegyeztek már fel amerikai újságok. Most Taft feleségéről, a Fehér Ház jövendő urnőjéről és Tafték gyermekeiről ír egy amerikai lap s az alábbi jellemképet festi az érdekes familiáról. Taftné valóságos típusa az amerikai hölgyeknek. Társalgása keresetlen egyszerűsége a humor némi árnyalatával, a politikától kezdve a művészetekig mindenhez ért és beszédével szinte lebilincseli hallgatóját. Élénk temperamentuma hasonlít férjéhez, aki kedélyes természetével az elmúlt választási küzdelem alatt rendkívül sok hívet szerzett magának. A vendégszeretetéről híres házukban pedig ismerős és idegen egyaránt otthonosan érzi magát. A sugártermetű és karcsú Taftné mintegy 14 esztendővel fiatalabb férjénél, aki jelenleg 51 éves. Arcvonásai kellemesek, haja sötétbarna, szeme kékesszürke. Naponkint több órát tölt nyelvészeti tanulmányokkal, főleg a francia, a spanyol és a német nyelvekkel, valamint olvasással és zenei szórakozással. Taftné zenei tudása jóval felülmúlja a dilettáns játéktudást és egyidőben jóval várososában, Cincinnatiában elnöke is volt a cincinnati-i szimfónikus zenekarnak. Tafték büszkeségét képezi három gyermekük: a 19 éves Róbert, aki jelenleg a Yale-egyetem növendéke, a 17 éves miss Helén és a legfiatalabb gyermek, a jelenleg 10 esztendő Károly. Taftné legtöbbet foglalkozik leányának nevelésével. Az ifjú hölgyet Taftné kívánságára a felsőbb tanulmányokban is kiképezik. A leendő elnökne azonkívül gondos háziasszony is, aki összes elfoglaltságai mellett is bizonyára méltóságtelesen fogja betölteni az „állam első hölgyének” tekintélyes állását.

— A kisszentmiklósi gyilkosság. A kisszentmiklósi gyilkosság üldözése Arad- és Temesmegye parasztjai között sok balt okoz. Féregyházán Pantin Szira román kisbirtokos hallotta tegnap este, hogy valaki az udvarán jár. Ugy rémlett előtte, hogy valaki az ablakon benézett. Azt hitte, hogy a kisszentmiklósi rablók egyike házába akar betörni, puskát ragadott és három lövést tett ki az ablakon. A golyók Gyuri György, Pantin sógorát találták, aki nyomban meghalt. A halottat a halottasházba szállították. Pantin ma hajnalban kifutott a temetőbe, sógora holttestére borult és megőrült.

— Házasság. Gráber Lajos hegedűművész, a Magyar Zeneiség felelős szerkesztője a napokban tartja esküvőjét Reich Rózsikával.

— Nászajándékok. Jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán műórás ékszerterelő, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29., I. em. szereshetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmelve küldetik.

— **A német trónörökös szabadalma.** A német trónörökös szabadalmát az új inggombokra két pförzheimi ékszerész magának követeli. Azt állítják, hogy ők már régen készítettek olyan szerkezetű kézelőgombot, amilyenre a trónörökös szabadalmat vett, de ők elmulasztották találmányukat bejelenteni a birodalmi szabadalmi hivatalnál. Ilyen körülmények között a pförzheimi két ékszerész nem fogja elvitatni a német trónörököstől, hogy a találmány az övé.

— **Magyar otthon Bécsben.** A bécsi magyarok kulturális egyesülete, a Magyar Otthon, Bécsben a téli szezon beálltával fokozott mértékben folytatja sikeres működését. Az egyesület november 26-án estélyt rendezett, amelyen nemcsak a bécsi magyarok, de maguk a bécsiek is nagy számmal jelentek meg. Az estély kitűnő sikerét biztosították a közreműködők pompás számai. Rosenberg Zsigmond zongorán játszott, Szirmay Andor kuplékat adott elő. Különösen nagy hatása volt Kemény Béla, Pápa város jegyzője szatirikus felolvasásának. Az egyesület irodája IX., Porzellangasse 22., III. lépcső 11-ik ajtó alatt van.

— **Az elmaradt küldöttség.** A „Localanzeiger“ egy értesül Pétervárról, hogy ott kinos feltűnést keltett, hogy Alexis nagyherceg temetésén a 30. osztrák-magyar gyalogezred, amelynek az elhunyt nagyherceg ezredtulajdonosa volt, nem képviseltette magát. A szokásos küldöttség elmaradását úgy tekintik, hogy annak tüntető jellege van s arra vezethető vissza, hogy Alexandrovics Mihály nagyhercegnek Bécsbe, a császár jubileumára tervezett utazása a császár parancsára elmaradt.

— **Nagy bányakatasztrófa.** A Pittsburg mellett levő Marianna községbányában, mint egy londoni távirat jelenti, rémes katasztrófa történt, a bányalég felrobbant és a lezuhanó törmelék, kövek háromszáz embert elzárta a külvilágtól. Ezek közül egyetlenegyét sikerült élve megmenteni. Eddigél már száztizentöt holttestet hoztak ki a bányából. A legtöbb áldozat olasz, de tartani lehet attól, hogy magyarok is vannak köztük, mert ebben a bányában számos magyar munkás dolgozik. A katasztrófa oka ismeretlen. Sajátságos véletlen, hogy a robbanás alig három percczel azután történt, hogy az állami bányafelügyelő, aki két napig vizsgálta a bányát és ott mindent rendben talált, eltávozott. Az egyetlen élve kimentett bányamunkás, a kiállott izgalom következtében megőrült és meghalt. A halottak között van a milliomos bányaelnök, Jones nagybátyja is.

— **Az állami tisztviselők ülése.** Az Állami Tisztviselők Egyesületének igazgató-választmánya gróf Batthyány Tivadar elnöklésével ma ülést tartott. Gróf Batthyány elnök bejelentette, hogy a fegyvári orvosok, a cukorgyári ellenőrzési tisztviselők, a fogházfelügyelők és a pénzügyi kezelési gyakorlatok status- és fizetésrendezési kérelmeikkel hozzá fordultak. Ezután, utalva a képviselőház pénzügyi bizottságának a tisztviselői illetményrendezésekre vonatkozólag elfoglalt álláspontjára, kifejtette ezzel szemben a maga felfogását. A posta- és táviratnál, mint állami üzemenél a vasútfizetési rendszer mielőbb életbe léptetendő, esetleg néhány évi átmenettel. Ismertette a miniszterelnöknek a pragmatikára vonatkozólag legutóbb tett kijelentéseit és végül a tisztviselői hitelügyek rendezését tette szóvá. Többek felszólalása folytán az igazgató-választmány felkérte az elnököt, hasson oda a pénzügyminiszternél, hogy a pénzügyigazgatóságok fogalmazó személyzete részére kilátásba helyezett status-rendezés méltányos és igazságos keresztülvitele céljából a magasabb állások betöltésénél ne a rangsor, hanem a szolgálati idő vételesség figyelembe. Foglalkozott még az igazgató-választmány az igazságügyi kezelési tisztviselők egyesülete részéről a status-rendezés tárgyában beterjesztett emlékirattal.

— **Boszu.** Szatmárnémetiből táviratozzák, hogy Szabó György, a Károlyi-uradalom erdőre a feletti boszujában, hogy helyét Cseterás Jánossal töltötték be, testvére segítségével megölték Cseterást. Az egyik Szabó fojtogatni kezdte, addig a másik úgy vágta fejbe, hogy azonnal meghalt. A napokban tartott nagy vadászatok alkalmával találták meg Cseterás holttestét. A gyilkosokat a csendőrség letartóztatta, kik beismerésben vannak.

— **Hazatérő kivándorlók.** A Cunard magyar-amerikai vonal 20 ezer tonnás hatalmas óceánjáró gőzöse, a Caronia e hó 28-án indult el New-Yorkból európai útjára. A hajó mintegy 650 főnyi visszavándorló utast hoz, akik közül több mint 600-an III. osztályon teszik meg az utat. A Caronia útjában Napolyt és Alexandriát is érinteni fogja, ahová 1300-nál több fedélközi utast visz. A hajón 360 I., és 370 II. osztályú kivándorló utazik Olaszországba és Egyiptomba. A Caronia december hó 15-én érkezik Fiuméba.

— **A „Magyarok bejövetele“ körkép.** Peszty Árpád festőművész kiváló nagy műve, amely diadalmasan járta már be az egész kontinenst, ismét visszakérült hozzánk. A több mint százötven méter hosszú, gyönyörű képet, egy erre a célra alakult részvénytársaság váltotta magához s ez a részvénytársaság vasárnap délelőtt tizenegy órakor tartotta alakuló közgyűlést dr. Hampel József udvari tanácsos elnöklete alatt a Fészek nagytermében. A részvénytársaság megalakulása után három évi időtartamra megválasztották az igazgatót, amelynek tagjai lettek: gróf Szapáry László, gróf Andrássy Gyula, dr. Molnár Jenő, Peszty Árpád, dr. Hédervári Lehel, dr. Hódosi Lajos, Spur István, Mezei Gyula. A felügyelő-bizottság tagjai lettek: dr. Baross János, dr. Hampel József, Munk Péter, Hirsch István, Hegyi Jenő, Viszter Ernő és Grászl Ferencz. A kép elhelyezése a Városligetben történik, a volt Óbudavára helyén a főváros által átengedett területen építendő kőemeletes pavillonban, amelynek első emeletét a „Magyarok bejövetele“ körkép, második emeletét pedig egyéb értékes képek fogják megtölteni. Az alakuló közgyűlés után rögtön igazgatói ülést tartottak, amelyen elnökül megválasztották gróf Szapáry Lászlót és néhány kiemelt jelentőségű ügyet intéztek el.

— **Összeégett munkások.** Kitzbichler Mátyás és Dávid Károly betonmunkások a kassai betongyár egyik betonból készült nyersolaj-tartóját javították. A munka közben Kitzbichler a tartályban szivarra gyújtott, mire a tartályban összegyűlelt gázok felrobbantak. A robbanás következtében Dávid Károly könnyebb, Kitzbichler súlyosabb sérüléseket szenvedett. Utóbbi a kórházban belehalt sérüléseibe.

— **Nagy betörés Szegeden.** Szegeden dr. Ernst Márk vitéz-utcai lakásán az éjjel betörők garázdálkodtak, hol az íróasztalt és egy pénzszekrényt felcsiszítottak s abból négy darab takarékkönyvet összesen 40.000 korona értékben és hatszáz korona készpénzt vittek el. A tettesek, kik a helyi viszonyokkal ismerősek lehetnek, a betörést minden zaj nélkül vitték véghez s az orvos, ki a szomszédos szobában aludt, mit sem vett észre. A lakásba az utcáról hatoltak be egy létrán. A betörők a szomszéd utcában megvizsgálták az ellopott dolgokat s azok közül két takarékkönyvet eldobtak, mit megtaláltak. Az ellopott négy takarékkönyv közül a harmadikat ma este egy inasgyerek találta meg. A vizsgálatot megindították, de a tetteseknek semmi nyoma eddig.

— **Elgázolta a vonat.** Nádasi István ácsi utazkatonára be akart vonulni ezredéhez. Gyalogosan ment és az ácsi vámház mellett elvonuló alaguton akart gyorsabban rendeltetési helyére érkezni. A mikor az alagut közepére ért, gyorsvonat jött vele szembe és elgázolta. Holttestét az érsekújvári kórházba szállították.

— **Ingyenes előadások.** A vasárnapi munkásképző elnöksége az ipari munkások és családtagjaik számára a magyar történelem, irodalom, földrajz, természetrajz tudományok köréből ingyenes előadásokat rendez. Az előadásokat november 29-től kezdődőleg tizenöt egymásutáni vasárnapon fogják megtartani a II. ker. budapesti iparossegédek egyesületében (Iskola-utca 18.), a VI. ker. elemi iskola tornatermében (Váci-ut 21.), a VII. ker. katolikus legényegyletben (Rottenbiller-utca 20.), a VIII. ker. áll. felső ipariskolában (Népszínház-utca 8.), a VIII. ker. Népotthon (Baross-utca), a VIII. ker. polgári fiúiskola (Práter-utca 15.) és a X. ker. Kőbányán a Kápolna-téri elemi iskolában. Ezenkívül nyitva tartják az ipari munkások számára minden vasárnapon délután 2—4 óráig a technológiai iparmúzeumot és iparművészeti múzeumot (Üllői-ut), ahol a látogatóknak a gyűjteményekről magyarázatokat és előadásokat fognak tartani.

— **Öngyilkosság házkutatás közben.** Igen nagy botrány foglalkoztatja mostanában a varsói társaságot és hatóságokat. A botránynak már van egy halottja, de erkölcsi halottja alighanem igen sok lesz. A lapok közleményei alapján, melyek magasrangú előjárósági hivatalnokokat a város részére eszközölt bevásárlásoknál megvesztegetéssel vádolnak, két vizsgálóbíró és több államügyész tegnap megjelent több városi tanácsos és magasabb rangú hivatalnok magánlakásaiban és irodáiban és ott vizsgálatot tartott. Milobinski városi tanácsos a házkutatás alatt öngyilkos lett. Bebizonyult, hogy a gyanúsítottak a várost több mint száz ezer rubellel megkárosították. Több városi hivatalnokot le fognak tartóztatni.

— **Gyilkosság az országúton.** Csacza és Trencsénrák között vérlázító gyilkosság történt az országúton. Taussig nevű szaniszlófalvi birtokos kocsisát morva munkások arra kérték, hogy vegye fel podgyászukat. Minthogy azonban a kocsi amugy is túl volt terhelve, a kocsis nem teljesítette kérésüket. E feletti boszujokban a munkások megtámadták a kocsisát és mély sebet ütve fején, elmenekültek. Arra menő emberek találták meg a holttestet és a trencsénrákói községébe szállították. A tetteseket sikerült elfogni. A kocsis özvegyet és öt árva hagyott hátra.

— **Szabad előadások.** A Társadalomtudományok Szabad Iskolájának (Károly-körut 14. II. em.) e tanrendje a következő:

Decz. 2-án, szerda: 7—8: Kunfi Zsigmond: A vallások élete. — Deczember 3-án, csütörtök: 6—7: Basch Imre: A demokrácia kritikája, 7—8: Hahn Dezső: A nemi élet egészségtana, 8—9: Kunfi Zsigmond: A vallások élete. — Deczember 4-én, pénteken: 7—8: Harkányi Ede: Magyar társadalom 1825—1849., 8—9: Szende Pál: Magyarország története 1850—1867.

— **Ködben.** A francia fővárosban a köd következtében a közúti forgalom megszakadt. Rendőrök fáklyákkal gondoskodnak az utcai forgalom biztonságáról. Több baleset történt. Egy ember a közúti kocsi alá került és meghalt. Sèvresben két vonat összeütközött. Öt ember megsebesült. Poissyban egy lakodalmas kocsi fölborult, miáltal négy ember életét vesztette.

— **Megmérgezett iskolásgyermekek.** Pattauban a Barbara iskolában egy fiú nagy darab rézgálicot dobott egy vízzel telt korsóba. A megmérgezett vízből huszonegy gyermek ivott, akiken rögtön jelentkeztek a mérgezés tünetei. A tanító azonnal orvosért küldött, akinek több órai fáradozás után sikerült valamennyi gyermeket az életnek megmenteni. A gyermekek még orvosi kezelés alatt állnak, de már minden veszélyen túl vannak.

— **Tolvajok a pályaudvaron.** A rákosi rendező-pályaudvaron az utóbbi időben rendszeresen fosztogatták a vasúti kocsikat. A rendőrség ma a tolvai-bandát letartóztatta. A banda tagjai: Demkó Ede, Molnár János, Juhász József, Juhász János, Szommer Károly és Baralovics József rovott multu suhancok. Saját bevallásuk szerint három hónap óta üzték a lopást s az ellopott tárgyak értéke több ezer korona. A tolvajoknak három orgazdájuk volt: Döbler Ferencz lámpagyújtogató, Schwarz Manó vaskereskedő és Patak Konrad cipész. A rendőrség az orgazdákat is letartóztatta.

— **Harcz a tüdővész ellen.** Boszniában és Herzegovinában a tüdővész ijesztő módon terjed és egyre sürűbben szedi áldozatait. A kormány most a tüdővész leküzdésére erélyes akciózt indított, amelynek megnyerni igyekszik a lakosság összes rétegeit. Az előkészítő munkálatok serényen folynak. A kormány ankétet hívott össze, amelynek hivatása lesz tanácskozni a tuberkulózis továbbterjedése ellen teendő szükséges intézkedésekről. Ez ankétára számos orvost és különböző valláshoz tartozó laikus hivat meg. Az ankét Kobler kormánytanácsos, az egészségügyi hivatal főnökének elnöklésével deczember 7-én kezdi meg ülésezéseit a kormányépület nagytermében.

— **Halálos üldözés.** Zsombolya határában Bosnyák Lajos lovasscsendőr tegnap egy orvadászt üzve, lováról lebukott és oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy haldokolva hozták ma a kórházba.

(*) „A bíboros“ Sopronban. Nádassy József soproni színházigazgató szombaton hozta színre nagy sikerrel Pa. ker. „A bíboros“ című színművét. A czimszerepet Tompa Kálmán játszotta igen nagy sikerrel, mellette Sági Sári, Jávor Aranka, Ditrói József, Nagy Dezső, Rákossy Ferencz, Földes Dezső és Farmosi Sándor jutottak jól megérdemelt tap-sokhoz.

(*) A Mary-Ann zenéje. A Király-Színház leg-újabb operettje, amelynek szövegét egy angol vig-játék ötletének felhasználásával Hajó Sándor írta, verseit pedig Gábor Andor írta, dr. Kacsóh Pon-grác legújabb zenéjét hozza a színpadra. Az ének-számok közül különösen megemlítendő Petrás Sári magánszáma az első felvonásban, Király Ernővel való nagy duettja, az öt Arison-leány belépője, Ki-rály Ernő (Lancelot) magánszáma, Mary Ann-nak, a második felvonásban „Vágy, vágy“ refrénű ének-száma és „Kérem, kérem“... kezdetű kettese, melyet Király Ernővel énekel, Palásthynek (Péter) egy duettja, Kosári Erzsivel és Papirnak a jótékony-ság anygyaláról énekel kupléja stb. A darabnak pénteken délelőtt tizenegy órakor lesz a jelmezes főpróbája, amelyre a színház a sajtó képviselőit is meghívta.

(*) Olasz opera-est a Mücsarnokban. A nemzet-közi téli tárlaton, a városligeti Mücsarnokban csü-törtökön, e hó 3-án nagy olasz opera-est lesz, melyen a honvédszenekar Bachó István vezetésével a következő műsort adja elő: 1. Bellini: Norma-nyitány. 2. Mascagni: Ábránd a Parasztbecsületből. 3. Gentile: A maru mia-dal. 4. Verdi: Egyveleg a Trubadurból. 5. Rossini: Nyitány a Tell Vilmosból. 6. Leoncavallo: Részletek a Bajazzoból. 7. Puccini: Ábránd a Toscából. 8. Ponchielli: La Gioconda-ballett. A hangverseny fél nyolctól tizenegy óráig tart s arra a tagjegyeken és az ezekhez mellékelt családtagjegyeken kívül csupán az egykoronás pénz-tárl jegyek érvényesek.

(*) Akadémiai Zenekar. Az e hónap 14-én tar-tandó második szimfónikus estének két érdekes ui-donsága lesz. Az egyik Laló „Le roi d' Ys“ című nyitánya, a másik Smetana „Sarka“ című szimfó-niai költeménye. Ezenkívül előadásra kerül Miha-lovich Odón második szimfóniája, Szigeti József pe-dig, aki külföldi diadalai után most fog újra magyar dobogón játszani, Csajkovszki hegedűkoncertjét adja elő zenekar kísérete mellett. A hangverseny dirigense Hubay Jenő. Jegyek a „Harmónia“-ban kaphatók.

(*) Könyvek. Vischer Jánosnak ily című verskötete jelenik meg december havában a könyv-piaczon. A könyv körülbelül hatvan verset tartal-maz s ára két korona lesz.

(*) A Nemzeti Szalon karácsonyi vásárja. A Nemzeti Szalon karácsonyi kiállítására beküldött anyagot hétfőn vizsgálta át a Nemzeti Szalon kiállítási zsűrije, amelyben részt vettek: Bruck Lajos, Herrer Czézár, Katona Nándor, Komáromi Katz Endre, Kallós Ede, Márk Lajos és Szenes Pál. A zsűri a beküldött 870 műtárgy közül majd három-száz képet és szobrot fogadott el, melynek elrende-zésével a zsűri Márk Lajos és Herrer Czézár festő-művészeket bízta meg. A kiállítás csütörtökön nyílik meg a nagyközönség számára s a megvásárolt mű-vek azonnal elvihetők.

(*) Alapítási dalest. A Budai Dalárda e hó 12-én, szombaton este félkilenc órakor a budai Vigadó helyiségében Sztojanovits Jenő egyesületi karnagy vezetésével és Medgyaszay Vilma közreműködésével, fennállásának negyvennegyedik évfordulójára alkalmából, táncszal egybekötött alapítási dalestét rendez. A dalest műsorán Goldmark, Erkel, Fráter Loránt, Drégert, Weinzierl és Po-gátschnigg művei szerepelnek.

(*) Iparművészeti előadás. Az Iparművészeti Múzeum által rendezendő ismeretterjesztő előadások során gróf Vay Péter a modern angol iparművé-szet czimén fog előadást tartani. Ezt az előadást, nem, mint jelezve volt, december 3-án, hanem, köz-bejött akadályok miatt, december 10-én fogja meg-tartani.

(*) A Magyar Képzőművészek Egyesülete e hó 4-én, pénteken délután öt órakor a városligeti Mü-csarnokban egyetemleges ülést tart. Az egyesület vezetősége ezúton kéri tagjait, hogy azon lehetőleg mindnyájan megjelenjenek, tekintettel fontos tár-gyaira. Ez ülésen választják meg ugyanis a jövő évi müncheni és velencei nemzetközi kiállítások bíráló-bizottságának a tagjait.

FŐVÁROS.

(*) (A drágasági pótlék és a tisztviselők. A tiszt-viselők és a fővárosi tanszemélyzet drágasági pót-lékát a tanács havonként akarja kiutalni január el-sejétől, míg eddig negyedévenként előre fizette. A tisztviselők körében mozgalom indult meg aziránt, hogy a város a tervezett újítást csak a jövő év má-sodik negyedében, április havában alkalmazza, mert így sommiféle pillanatnyi kellemetlenséggel nem járna.

(*) (A vízmérő órák ügye. A Kunz-féle vízmérő-óra cég beadványt intézett a tanácshoz, amelyben kijelenti, hogy a vízmérő órák ügyében a főváros-sal legutóbb kötött szerződésről lemond. A cégnek ugyanis most 1500 új vízmérő órát kellett volna a városnak szállítania. A cégnek nem konveniólt a fő-város tanácsának azon kikötése, mely szerint a fő-városnak jogában áll a cég könyveit és gyári üze-mét ellenőrizni. A tanács ma délelőtt foglalkozott a Kunz-féle vízi-órák ügyével, amelyen, tekintettel arra, hogy a Kunzsal való szerződés teljes felbontása körülbelül 100.000 korona kárt okozott volna a vá-roosnak, a tanács akként határozott, hogy a Kunz ál-tal már kiállított 4500 vízmérő-órát a város átveszi, de nem tartatja karban Kunzsal, hanem a karban-tartást vagy házilag végezteti, vagy pedig a Ma-gyar Fém- és Lámpaárugyárral. A szükséges 1500 új vízmérő órát a tanács a Magyar Fém- és Lámpa-árugyártól szerzi be. Ezen határozatához hozzá-tette a tanács, hogy szeretett volna a Kunz-féle szer-ződéstől teljesen szabadulni, de ez tulságos nagy kárt okozott volna a városnak.

(*) (Miniszteri jóváhagyások. A kereskedelem-ügyi miniszter a Budapesti Helyiérdekű Vasutak Részvénytársaság vonalainak villamos üzemre való átalakításánál engedélyezett üzemfeszültség emelése tárgyában megtartott értekezlet megállapodásait el-fogadta és jóváhagyta. — A belügyminiszter jóvá-hagyta a Ferencvárosi Sport Club alapszabályait.

(*) (A főváros mint önbiztosító. A tanács ma dél-ben rendkívüli ülést tartott, amelyen a fővárosi in-gatlanok tüzkárbiztosítására beadott ajánlatokat tár-gyalta. Az ajánlatok — öt darab volt — egy esz-tendőre átlag 10—15.000 koronát kértek, ami a 40 millióra becsült ingatlan-értékkel szemben nem volna sok, de épp ez a mérsékelt árajánlat figyelemzette a tanácsot a biztosítás kérdésének tüzetesebb ta-nulmányozására. Így jöttek rá, hogy az utolsó tíz év alatt 21% volt a kár és 79% biztosítási díj ma-radt haszonképen a biztosító-társaságnál. Rájöttek arra is, hogy a fővárosi ingatlanok tüzveszélye-sége a minimális s emiatt oly alacsonyak a biztosítási díjtételek. Másrészt pedig, miután az ingók, amelyek némelyike nagy értéket képvisel, egyálta-lán nincsenek biztosítva, a főváros alig nyer vala-mit a tüzkár ellen való biztosítással. Mindezeket számbavette a tanács és elhatározta dr. Bódy Ti-vadar tanácsos javaslatára, hogy a fővárosi ingat-lanok tüzkárbiztosítására beadott ajánlatokat nem fogadja el, hanem maga biztosítja az ingatlanait, az erre a célra évenként félreteendő 10—12.000 koronából biztosítási alapot létesít s a határozat meg-valósítása végett előterjesztést tesz a közgyűlésnek.

(*) (Fővárosi árlejtések. A főváros tanácsa nyil-vános árlejtést hirdet a fővárosi vízművekhez szük-séges ólom, ón, ólomcsövek, lemezek és záruk, tüz-csapok, öntöző csapok, kőgyágesővek, vasbeton-csövek, vasöntvények, deszkaművek, cement- és vegyészeti cikkek szállítására. Az ajánlatokat de-cember hó 23-án délelőtt 11 óráig kell beadni a középítési ügyosztályban (központi Városház, II. em. 256.). — A tanács a Duna balpartján fekvő és a fő-város tulajdonában levő, vagy kezelése alatt álló intézmények (hivatalok, intézetek, iskolák) részére szükséges mintegy 4500 kg. finomított elsőrendű kő-olajnak 1909. január 1-étől 1909. december 31-ig ter-jedő szállítása iránt nyilvános árlejtést hirdet. Az ajánlatokat december 12-én délelőtt 11 óráig kell

beadni a tanács pénzügyi osztályához (központi Vá-rosház, II. em. 246.).

(*) (A főváros déligyümölcs-akciójáról. A székesfő-város tudvalevőleg nem annyira a jövedelmezőség, mint inkább az ellenőrzési jog gyakorlása szempon-tjából felterjesztést intézett a kereskedelemügyi mi-niszterhez, amelyben a déligyümölcs-akciók tartása czéljából a narancs- és citromárúknak a pályaudva-rok raktárában való kedvezményes elhelyezését és ugyancsak kedvezményes tarifák engedélyezését kérte. A minisztérium helyt adván e kérelemnek, ahhoz is hozzájárult, hogy az általa biztosított elő-nyök esetleg egy magán- vagy jogi személyre is át-ruházhatók. A főváros így azután elhatározta, hogy a kedvezményeket eddigi élvezőjük, a Magyar Ke-reskedelmi R.-T. birtokában továbbra is meghagyja. A déligyümölcs-akciókat tehát 1909. szeptember 30-ig a Kereskedelmi R.-T. rendezi.

(*) (A Miklósnapi és karácsonyi vásár. A vásár-csarnokok igazgatósága körrendeletben tudatja a vá-sárcsarnoki felügyelőségekkel, hogy a Miklósnapi ki-rakodó vásár ez évi december 1-étől (kedd) 5-ig (szombat) tart, mely idő alatt egy a vásárcsarnokok-ban, mint ezek idénypiacz területén az ugynevezett Miklósnapi iparcikkek árusítása megengedtetik. A karácsonyi kirakodóvásár december 9-től (szerda) december 24-ig (csütörtök) bezárólag tart, mely idő alatt egy a csarnokokban, mint az idénypiaczokon a karácsonyfa és fadiszek árusítása meg van engedve. December 24-én a kerületi vásárcsarnokok délután 2 órától 6 óráig tartandók nyitva, a központi vásár-csarnok pedig este 7 óráig. A kirakodó vásárok ideje alatt közbeeső vasárnapokon a vasárnapi munkaszü-net szigorúan megtartandó, vagyis iparcikkeket egyáltalában nem szabad árusítani és karácsonyifát is csak délelőtt 10 óráig; 10 óra után sem a csarno-kokban, sem az idénypiacz területén nem szabad árusítani. A december 20-ára eső vasárnapon a ke-reskedelmi miniszter leirata alapján az előírítás úgy az idényvásáron, mint a csarnokokban egész na-pon át korlátozás nélkül megengedendő, tehát ezen a napon egész nap nyitva tartandók a vásárcsar-nokok.

(*) (Megtagadott szervezkedés. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter a Magyarországi Földmunká-sok Országos Szövetsége budapesti szénszállító cso-portjának megalakulását nem vette tudomásul a kö-vetkező megokolással: A szénmunkások sem föld-munkásoknak, sem pedig a mezőgazdasággal kap-csolatos munkágnak (napszámosok, részesaratók, cselédek, pásztorok, stb.) munkásainak nem tekinthetők és nem vehetők fel a Magyarországi Földmun-kások Országos Szövetségének tagjaival sem. Ennél-fogva a helyi csoport létesítésére nem jogosultak.

Nyílt-tér

☞ rovatban közöltékert nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Dr. KALLAY ZOLTAN

jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utoza 3. sz.

Kiváló sikerrel s alaposan készült elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára. Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

GÖRVÉLYKÖR

asthma, köhögés, idült szív-, gyomor-, vesé- és súlyos idegbeteg (Tabes, Neurasthenia, Migraino, kezdődő Paralysis máskés börtettségégek (Lupus, Psoriasis, Eczema) legmegbízhatóbb gyógymódja a Vör-gyógyítás (Hemopathia), melyvel azelőtt és elmozvar beállhat meg lehet akadályozni. Husz év óta több ezer nehezt bejöttél lényesen borult. E gyógymód meg-alapítottjának

Dr. Kovács Izsó fővárosi orvosnak rendelés intézete van Budapest, V., Váci-körut 18. l. em.

Rendelés naponta 9-11-ig és 3-6-ig, Levélbeni megkeresésre válasz. — Meghívásra intézetben kívül és a vidéken is kezel.

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-léle

Wassermilch valódi áldás gyermekeknek és székesszűrtébe szorodóknak

Igmándi

keserűvíz

az elrontott gyomrot 2-3 óra alatt tel-jesen rendbe hozza. Kis avog 40 fillér. Nagy avog 60 fillér.

EGYESÜLETEK.

(—) Az Orvosegyesület ülése. A Budapesti Kir. Orvosegyesület december 5-én délután hat órakor ülést tart, amelyen Torday Árpád, Koós Aurél és Bókay János dr.-ok tartanak előadást.

(—) A Budapesti Országos Gyermekmenekhelyegyesület ma délután gróf Károlyi Lászlóné elnök vezetésével tartotta meg ezidei rendes évi közgyűlést. Az elnök rövid megnyitó beszéde után Novák Lajos titkár terjesztette elő az egyesület évi jelentését.

A jelentés kifejezi, hogy az egyesületnek 40 éves működése után a megváltozott viszonyokkal számolnia kell. Ki kell terjeszteni az egyesület védekezéseinek gondozási idejét 16—18 éves koráig és nagy súlyt kell helyezni az intézeti nevelésre, minek folytán legalább is 100-ra kell emelni a benlakók számát. A fiúövédeket 14 éves korukig, a leányövédeket pedig még tovább az intézetben kell tartani és amíg az életbe kimennek, az intézet fenntartásának sem szabad hiányoznia. A tetszéssel fogadott jelentést a közgyűlés tudomásul vette és utána dr. Vámos Gyula intézeti főorvos terjesztette elő orvosi jelentését, amely kimutatja, hogy az egyesület gondozása alatt volt 197 gyermek közül az egész múlt év alatt 99 gyermeknél összesen 163 megbetegedés fordult elő. A fővárosban uralkodó járványos betegségek ugyancsak nem kimélték az intézet gyermekeit. Október és november hónapokban 28 gyermek betegedett meg kanyaróban, december havában pedig 23 vörheny-est fordult elő. A halálzási arányszám elég kedvező volt, amennyiben 1.52% volt az elhaltak száma. E jelentés tudomásvétele után Nádasy Gusztáv jegyző terjesztette elő az egyesület pénztári jelentését és zárszámadását. A zárszámadás 59.474 koronányi rendes kiadással szemben 60.617 korona rendes bevételt mutat ki. A családok segélyezésére összesen 13.572 korona fordítottat és az egyesület összes vagyona 949.845 koronát tesz ki. Felemlíti a pénztári jelentés, hogy különösen az elnöknő buzgólkodása folytán ez évben is több nagyobb alapítvány és ajándék érkezett az egyesülethez, többek közt gróf Széchenyi Lászlóné Vanderbilt Gladis alapítványa, aki 6000 koronával gyarapította az egyesület vagyonát. Ezután dr. Koller Gyula a számvizsgáló bizottság jelentését terjesztette a közgyűlés elé, mely azt tudomásul vette és a felmentvényt minden irányban megadta. Az egyesület vezetősége a következőképp alakult meg újra: Elnök gróf Károlyi Lászlóné, született Apponyi Fanny grófnő, ügyvivő alelnök gróf Károlyi Mihály, másodalelnök Adler Bancalari Hedvig, dísztagok: özv. Liphay Béláné báróné, Horváth János, Kornis Miklósné grófné. Számvizsgálóbizottsági tagok lettek: dr. Adler-Rácz József, dr. Jármay Gyula és dr. Koller Gyula. A pénztári bizottság tagjaivá választottak: Heinrich Ferencz, Bornemissza Gábor, Kurtz Vilmos, Novák Lajos és Schödl Frigyes. Titkár: Novák Lajos, ügyész: dr. Vajda Adolf és pénztáros: Kurtz Vilmos lettek. Főorvos: dr. Vámos Gyula, tiszteletbeli főorvos pedig dr. Tóthfalussy Gyula. Azonfelül választottak egy 120 tagú igazgató-választmányi kart. Gróf Károlyi Lászlóné elnök ezután indítványt terjesztett a közgyűlés elé, amely reformálni van hivatva a főváros szegényeinek segélyezését oly módon, hogy az egyesület igazgató-választmányának tagjai, felkeresve a szegényeket, részükre élelmi- és tüziszerekre szóló utalványokat fognak kiosztani. A közgyűlés az indítványt örömmel fogadta. Adlerné Bancalari Hedvig indítványára elhatározta a közgyűlés, hogy a tél folyamán az Operaházban egy nagy estélyt rendeznek és hogy az idei karácsonyfa-ünnepélyt december 24-én délután tartják meg. Végül Nádasy Gusztáv jegyző indítványára kimondotta a közgyűlés, hogy amennyiben a főváros az egyesület Vendel-utcai épületét nem váltja meg, úgy a vezetőség alakíthatja át saját céljaira és Istvánleki telepén egy új épületet emeltesse. A közgyűlés után az igazgató-választmány alakuló ülést tartott.

(—) A Budapesti Középiskolai Tanári Kör ma este Molnár Sándor igazgató elnöklésével közgyűlést tartott. A titkári és pénztárnoki jelentés tudomásul vétele után a lelépő tisztikarnak a közgyűlés évi munkásságáért köszönetet szavazott. Miklós Elemér titkár bejelenti, hogy családi körülményeire való tekintettel a titkárságot tovább nem vállalhatja el és kéri, hogy a választó közgyűlés álljon el a megválasztásától. Ezután megválasztották a tisztikart. Elnök lett: Wagner Alajos főigazgató, al-elnök: Molnár Sándor, titkár: Keidlinger Fülöp.

Angol, francia és amerikai rendszerű
KÉSZPÉNZÉRT félárban:
rubázkodhatik minden ember finoman és elegánsan az ország-
ban ismert **Zélinger Samu** üzletében

Jegyző: Schusztér Árpád, pénztáros: Balog Mór. Ezenfelül választottak még tizenkét választmányi tagot.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Eskütétel. A Kuria ma délelőtt teljes ülést tartott Bernáth Géza elnöklésével, mely alkalommal dr. Szűts Miklós, a debreczeni törvényszék volt elnöke, ujonnan kinevezett kuriai bíró letette a hivatalos esküt.

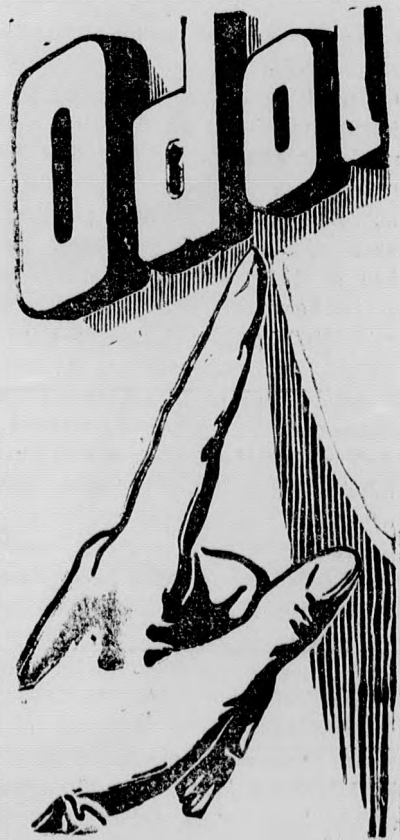
§ A miniszterelnökség családja. Halász Dezső napidíjas volt a miniszterelnökségen, ahol ügyes fiatalembernek ismerték s ezért fontosabb ügyek elintézésével is megbízták. Halász azonban csúnyán visszaélt a beléje helyezett bizalommal. Nyugtákat gyártott, amelyekre ráhamisította a miniszterelnök, azonkívül Zala György és Donáth Ede szobrászok nevét és ily módon több mint nyolcezer koronát vett fel. A rossz utra tévedt fiatalembert, akinek költséges passziói fedezésére volt szüksége a sok pénzre, letartóztatták és megindították ellene az eljárást. Ügyével ma foglalkozott a vádtanács, amely dr. Dési Géza védelme után Halász Dezsőt magánokirathamisítás büntette miatt vád alá helyezte.

§ Röpirat egy képviselő ellen. Az 1905. évi köböküti választásnál tudvalevőleg Szemere Miklóssal szemben Kardhordó Árpád fővárosi szivacskezeskedő lépett fel függetlenségi programmal. Az elkeseredett választási harc hevében, 1905 január havában egy röpirat jelent meg „A köböküti választókerület polgáraihoz” címmel. E röpirat Kardhordót élesen támadta és azt állította róla, hogy egész életében kémkedéssel foglalkozott s a judáspénzekből gyűjtötte vagyonát. Emellett hírlap utján éles támadást intéztek Kardhordó Árpád ellen. Várady József egyik fővárosi napilapban azt írta Kardhordóról: „Rajta csíptem, hogy spicizlikedett, ami híreket hallott a körben, azt telefonon elmondta Kuen-Héderváry Károlynak. Mindig elárult bennünket.” Kardhordó ugy a röpiratnak sértő tartalma miatt, mint Váradynak ezen vádjá miatt a „Magyarországi” sajtópört indított. Váradyval azonban időközben békésen elintézte az ügyet, úgy, hogy a röpirat tartalmáért csakis Gergely Zsigmond került mint szerző a büntető-törvényszék elé rágalmozás vétségével vádolva. Ma tárgyalta folytatólag ezt az ügyet a budapesti törvényszék Makucz bíró elnöklete alatt. Gergely Zsigmond vádlott a tárgyaláson tagadta, hogy ő szerzője lenne a röpiratnak s azt vitatta, hogy ő dr. Lányi Adolárnak, a tulajdonképpen szerzőnek megbízásából és felkérése folytán vállalta el a szerzőséget. A nyomtatás költségeit dr. Lányi fizette. Így tehát ő szerző nem lehet. De ha a bíróság megállapítja a szerzőséget, kész az inkriminált állításait tanukkal bizonyítani s kérte a beidéztet Barabás Albert tanuk kihallgatását. A bíróság elrendelte a tanu kihallgatását. Ennek megtörténte után kínos incidens játszódott le a tárgyalóterem előszobájában. A terhelően valló tanu ellen Kardhordó Árpád sértő szavakkal kelt ki s tetteleg akarta inzultálni, sőt a vádlottat, Gergely Zsigmondot torkon is ragadta s olyan mozdulatot tett, mintha revolvért akarna rászégezni. Az incidensről a vádlott és védője nyomban jelentést tettek dr. Makucz fővárosi elnöknek, aki intézkedett, hogy egy börtönőr jöjjön fel s ez vigyázzon arra, nehogy a felek között tettelegességre kerüljön a sor. A befejezett bizonyítási eljárás után a bíróság Gergely Zsigmondot becsületsértés vétségéért 120 korona pénzbüntetésre ítélte, kötelezte az ítéletnek hírlapi közzétételére. Az ítélet ellen a vádlott és védője felebbeztek, ellenben a panaszos megnyugodott.

§ Megölték az atyjuk szeretőjét. Jarabik János nyíregyházi parasztagda öreg napjaiban beleszeretett a falu legrosszabb hírben álló asszonyába, Buják Pálné, szül. Tokányi Katalinba. Jarabik két fia, a 22 éves Jarabik Pál és a 24 éves Jarabik József rossz szemmel nézték atyjuknak ezt a viszonyát s elhatározták, hogy bármi uton és módon meg-

szabadítják ettől a bűnös viszonytól. Jarabik József egy napon az országuton összetalálkozott Bujákéval, kinek láttára a diih annyira elragadta, hogy revolvért fogott rá s háromszor rálőtt. Az egyik golyó az asszonyt a karján sebesítette meg. Jarabik József azon hiszében, hogy apja csábítottát megölte, hazafutott s anyjának elmondva a történetet, a csendőrségre ment feljelenteni magát. Kevéssel utóbb szintén rémült arccal érkezett haza a fiatalabbik fiu, Jarabik Pál s elmondta, hogy Bujákéval a szabadkői szőlőben egy vasvégű szőlőtörővel agyonverte. A két testvért nyomban letartóztatták s a pestvidéki ügyészség vádjára szándékos emberölés büntettségért kerültek ma a pestvidéki törvényszék esküdtbírósa elé. A tárgyaláson, melyen Verebély táblai bíró elnökölt, a két testvér beismerte bűnét. Miután a védők nagyszámu tanut jelentettek be, a tárgyalás két napig tart.

§ Egy orvos bűnpöre. A rendőrség két hónappal ezelőtt letartóztatta dr. Bolgár (Reich) Ödön fővárosi orvost, aki tiltott műtétet végzett Szluha Pál honvédszázados elváltan élő feleségén. A fiatal szép asszony a tilos orvosi műtét következtében rövid időn belül meghalt. Halálának okozója dr. Bolgár (Reich) Ödön Thököly-uti orvos volt, aki bűnös viszonyának következményeitől akarta megszabadítani. A rendőrség ezen vallomás alapján letartóztatta az orvost s ellene magzatelhajtás büntette miatt indította meg az eljárást. A vizsgálat folyamán dr. Bolgár ügyvédje, dr. Nagy Dezső utján többször megkísérelte szabadlábra helyeztetését keresztülvinni. A vizsgálóbíró elutasította kérelmét, mire dr. Bolgár a vádtanácshoz folyamodott. Itt sem volt szerencséje, mert a vádtanács ma a felfogamodást elutasítva, dr. Bolgár további fogvatartását rendelte el. Indokolásában kimondotta, hogy a fogvatartás okai most még fokozottabb mértékben fennállanak, mert a kihallgatott környezete Szluhánának határozottan vallotta, hogy Szluháné halalos ágyán dr. Bolgár okolta, mert ez végzett rajta tiltott műtétet. Továbbá, mert a törvényszéki orvosok szakvéleményükben a boncolás megejtésekor határozottan konstatálták, hogy erőművi behatolás következtében beállott vérmérgezés idézte elő a fiatal asszony halálát. Végül, mert beigazolást nyert, hogy dr. Bolgár egy ízben már hasonló műtétből kifolyólag polgári pört indított honoráriumáért Szluháné ellen, akit azzal fenyegetett meg, hogy hogy ha nem fizet, elárulja a férjének, hogy bűnös viszonyt folytat.

Értse meg jól

az Odol egészen sajátos hatása miatt óriási fontosságát: míg a többi száj- és fogtisztító szer tisztán csak a szájból rövid pillanataiban hat, addis az Odolnak határozottan tartós hatása van, mely a fogak tisztítása után is még huzamosan tart.

Aki az Odolt következetesen alkalmazza, az a tudomány mai állása szerint képezhető legjobb fogszájápolást gyakorolja.

Magán-
Főút vagy
Tételekben
Budapest, IV., (Belváros)
21—26 frt
Magyar-utca 3. sz. I. emelet.
Kossuth Leány-utca mellett.

KÖZGAZDASÁG.

A hadfelszerelési gyár részvényeiről. Az utóbbi napokban ismét sok szó esik a Magyar Hadfelszerelési Gyár R.-T. papirosairól, amelyekről a minap mi is megírtuk, hogy a tőzsdén műárfolyamot csináltak részére. Az ügy közgazdasági körökben igen kellemetlen feltűnést keltett, mert a hazai pénzpiacra eddig merőben szokatlan jelenség volt az, hogy a laikus közönség félrevezetésére ilyen eszközökhöz nyuljanak. Nem kis meglepetést kelt tehát, hogy egyik lapársunk ma szükségesnek tartja kijelenteni, „hogy a pozsonyi hadfelszerelési gyár egy iparvállalat, amelynek a budapesti tőzsdén jegyzett, bemutatásra szóló részvényei vannak. Már most az iparvállalat dolga tudvalevőleg az, hogy az iparát izzé s a gyártmányait értékesítse. Ennek a feladatának lelkiismeretesen meg is felel a vállalat. Ahhoz azonban, hogy a részvényeit ki veszi és ki adja és milyen áron, ahhoz semmi köze s azzal nem törődhetik. A részvény a szabad forgalom tárgya és lehetetlenség lehet a hadfelszerelési gyárat vádolni azért, ha valamely bank vagy egyén olcsóbban vagy drágábban adja el a részvényét”. Hát ezzel a kijelentéssel bizony nem igen köszörülük ki a hadfelszerelési részvényeken esett csorbát, sőt ellenkezőleg, megerősítik azt a bizalmatlanságot, amely e papirok iránt a pénzpiacra erősen megnyilvánult. Az az elv, amit ez a kijelentés hirdet, egyszerűen megtagadása minden józan üzleti elvnek és tradíciónak. Hiszen akkor, ha efféle elvek uralkodnának, minden egészséges verseny lehetősége ki lenne zárva, mert hiszen a hatalmasabb versenytárs összevásárolná a kellemetlen konkurrens részvényeit s maga irányítaná az ellene alapított ipartelep működését. Még az az általánosságban tetszetősnek látszó tétel, hogy a részvény a szabad forgalom tárgya, sem szolgálhat alapul olyan következtetésre, mint aminőt lapársunk szeretne belőle levonni s aminővel a figyelmet igyekszik a tulajdonképeni tárgyról elterelni. Mert igaz ugyan, hogy bizonyos mértékig a tőzsdéi szabadforgalom tárgyát képezik a részvények, de ebben a szabad forgalomban is szigorúan alá vannak vetve a tőzsdéi üzlet törvényeinek. E törvények között pedig alapvető fontosságú az, hogy minden papiros csak a maga reális értékével szerepelhet. Azzal az értékkel, melyet a tényleges kínálat és a tényleges kereslet egymáshoz való viszonya állapít meg. Hogyha azonban a színpadiasan beállított látszólagos kereslet elzárja a reális kínálatot az érvényesüléstől s pillanattal olyan árfolyamemelkedést idéz elő, amely teljesen hamis képet ad a papiros valódi értékéről — miként az a szövegben forgó esetben is történt — akkor megsértik a tőzsdéi szabadforgalom törvényét, meg az üzleti realitást is. Ettől pedig már nincs messze az üzleti tisztesség sérelme sem. Hogy a jelen esetben a Magyar Pénzügyintézetek Központi Hitelbankja, mint a hadfelszerelési gyár finanszírozója követte-e el a hibát, avagy csak valamely ügynök manővere volt az, azt nem tudjuk. De az bizonyos, hogy maga a Központi Hitelbank sem realizálta azt az árfolyamot, amelyet az égisze alatt lévő papirossal elérték a tőzsdén: tehát olyan árfolyam volt az, amelyet joggal lehet műárfolyamnak nevezni. Ez pedig nem felel meg a szabadforgalom tisztességes törvényeinek, mert megkárosítja a laikus bevételközönséget és árt a hadfelszerelési gyár jó üzleti hírnevének is.

Fizetésképtelenségek. A bécsi hitelezői védegyelet a következő fizetésképtelenségeket közli: Stark Gyula, fehérnemű- és kötélárú kereskedő, Bécs; Sándor Mihály Nagyvárad.

A vasárnapi magánforgalmat megszüntették. Régi idők óta fennállott a tőzsdetagok között az a szokás, hogy vasár- és ünnepnaponként, amikor hivatalos üzleti idő nincsen, a tőzsdé-kávéházban üzleteket kötöttek, amit „magánforgalomnak” neveztek. Ez a magánforgalom azután a másnapi üzletre rendszerint kellemetlen volt, mert a tagok ünnepnap minden házi nélkül, pusztán saját tipjeikre támaszkodva vásároltak, vagy adták a papirokat. Így legutóbbi vasárnap is a háborús hírekre nagy magánforgalom fejlődött ki a tőzsdé-kávéházban, amely az egyes értékeknek nagy árnyatlanságát idézte elő. Ebből ki-

folyólag most a budapesti értéktőzsdén mozgalom indult meg, amely a magánforgalom teljes megszüntetését célozza. A tőzsdetanácshoz beadványt készítenek a mozgalom vezetői, amelyben a magánforgalom szigorú betiltását és a tilalom végrehajtásának erélyes ellenőrzését követelik. A mozgalom kétségkívül sikerre fog vezetni, mert egyrészt az előkelő tőzsdé-tagok becsületszavakkal megfogadták, hogy magánforgalomban többet nem vesznek részt, másrészt, mert a nagy piacokon sehol sem tűrik már meg a vasárnapi magánforgalmat, amely — mint most vasárnap bebizonyult — káros lehet a börzére, a közönségre, az államra és minden egyes üzletemberre nézve egyaránt.

A mérlegek használata és ellenőrzése. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ipari és kereskedelmi szakosztálya ülésének határozatából kifolyólag külön bizottság foglalkozott a mérlegek használatáról és ellenőrzéséről szóló törvény végrehajtási utasításnak tárgyalásáról. A bizottság tárgyalta a kérdést és a tárgyalás eredményeképp felterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez, melyben kéri, hogy azokat a mérlegeket hitelesítsék, melyeken adás-vétel történik és azok, melyeken a gazda csak saját tájékoztatására mással, hitelesítési kényszernek ne legyenek alávetve. Ürmértékeknel szintén legyenek közforgalmon kívüli ürmértékek hitelesítési kényszer nélkül. A teleskannálnál, mert az nem mérőeszköz, hanem csak egyszerű tartály — vasuti kezeléseknel horpadásnak van kitéve — kérte a bizottság a hibahatár kiterjesztését, illetőleg a hitelesítési kényszer aluli teljes felmentést, már azért is, mivel fokozatosan ugyanis áttérnek a súly szerinti eladásra. A hordóknál a hitelesítési kényszer három évre kéri a bizottság kiterjesztését. A 15 hold szőlővel bíró gazda hordóinak hitelesítési díja a 120 koronát meghaladná. A kétvétenkénti hitelesítés kivétel, mert vagy óbor nem szabad tartani a gazdának a pinczében, vagy kétszer annyi hordót kell tartania, mint amennyire szüksége van. A 2 százalékos hibahatár oly csekély, hogy minden abroncsolás után újból hitelesíteni kell a hordót.

Megalakult az aradi Westinghouse-gyár részvénytársaság. Immár harmadéves huza-vona után végre mégis csak megszületett a „Magyar Automobilgyár R.-T. Westinghouse-rendszerben”. A sok lemondás után végre tegnap csakugyan megtartható volt az alakuló közgyűlés Papp Géza elnökelete alatt. A közgyűlésen 2967 részvény (1.860.000 korona értékben) volt képviselve, miből eddig 334.400 korona van befizetve. Ennek alapján a társaság szabályszerűen megalakult. Az alaptőke 2.000.000 korona, mely 5000 darab 400 korona névértékű részvényből áll. Ezek feloszlanak A és B részvényekre; az A részvények azok, melyek készpénzzel válthatók meg, míg a B részvények a párisi „Société Anonyme Westinghouse” befektetéseinek ellenértékül szolgálnak. Az alapszabályokban kimondták, hogy Arad mindenkor polgármestere az igazgatóságba beválasztandó. Az alapszabályokhoz egy szerződés is van csatolva, melyben mindazon jogok vannak biztosítva, amiknek alapján dolgoztatnak majd a gyárban. Ebben az iratban foglaltatik az is, hogy a szabadalmakat az aradi gyár ugyanolyan feltételek mellett kapja meg, mint a párisi. Ugyancsak kötelezi magát a párisi társaság, hogy az aradi gyár technikai és kereskedelmi menetét vezetni fogja. A kereskedelmi miniszter egy régebbi rendelete értelmében a gyárnak 150.000 korona szubvenziót ad évi 30.000 koronás részletekben.

Az igazgatóságot a következőképpen választották meg: Drég Francois Ernest, a párisi igazgatóság elnöke, Lukács József Henrik igazgatósági alelnök, Ostertagh Valdemár Henrik főtitkár, Várjassy Lajos polgármester, Hatvany-Deutsch Károly, Papp Géza, Kunz József. Az igazgatótanács így alakult meg: báró Ambrózy Gyula, dr. Baross János, országos képviselő, Dániel László, gróf Harnoncourt Félix, Karácsonyi Andor, Láng Gusztáv gépgyáros, dr. Tagányi Sándor, gróf Teleki Pál, Algyesti-Tüköry Antal, Vojnich Sándor, dr. Wessely Tibor. Felügyelő-bizottság: Dellimanich Lajos, dr. Fábry Sándor, Steinitzer Géza, Terecsnyai Pál, Sármezey Endre. Ügyész: dr. Rudnyánszky Jenő.

Cseh bank Budapesten. Pénzügyi körökben egyre növekedő ellenszenvvel fogadják azt a hírt, hogy a prágai „Zivnovstenka banka pro Ceche a Moravu” főintézetet akar Budapesten felállítani. A beköltöző cseh pénzügyintézet éppen nem megvetendő ellenfél. Mérlegadatainak tanúsága szerint 94 $\frac{1}{2}$ millió váltótárca, 41 millió meghaladó lombardkölesön, 25 millió alaptőke, 12 $\frac{1}{2}$

millió tartaléktőkék s főleg 81 millió kitevő betét-állománya van. S ha tekintetbe vesszük azt, hogy e bank már most is jelentékeny üzleteket kötött hazánkban, továbbá, hogy bankjaink a jelenlegi pénzbőség folytán csak nehezen tudják összes tőkéiket elhelyezni, akkor fizleti szempontból sem tartjuk nagyon örvendetesnek a csehek bejövételét. A meghatározottabban káros és minden lehető eszközzel megakadályozandó azonban éppen ennek az intézetnek a meghonosítása. Ez a bank ugyanis a magyar közgazdasági élet egyik legádázabb ellensége. A nagy pénzügyi krízis idején egész csomó magyar kisbankot tett tönkre azáltal, hogy a viszontleszámitolt váltók teljes törlesztését követelte. A felvidéki tót nemzetiségi mozgalmak egyik főtámogatója. Igazgatóságában csupa notórius pánszláv cseh pénzügyes ül, akik semmitől sem riadnak vissza a pánszlávizmus érdekében. Szó nélkül valóban nem lehet tünni azt a vakmerőséget, hogy éppen ez a bank most Budapesten telepedjék meg s innét intézze nemzetelenszerű működését. Reméljük, a kormánynak lesz módja megakadályozni ezt a pánszláv merényletet.

Fiume forgalma októberben. A fiumei kikötőbe tengeren érkezett áruk mennyisége 1908. év október havában 313.167 métermázsát és 665 darabot, az onnét elszállított áruké pedig 633.227 métermázsát és 586 darabot tett. A behozatal az előző év ugyanezen időszakához képest 623.200 métermázsával csökkent, a kivitel pedig körülbelül 43.100 métermázsával emelkedett. A folyó év tíz első hónapjában Fiuméba tengeren behozott áruk mennyisége 5.156.864, az elszállítottaké pedig 6.603.478 métermázsá volt. Az előző év megfelelő időszakához képest a behozatal körülbelül 2.244.800 métermázsával csökkent, a kivitel pedig körülbelül 642.300 métermázsával emelkedett.

Az utolsó. A közös jegybanknál az utolsóbejuttatások nem haladták meg a rendes mértéket s a két főintézetnél, Budapesten és Bécsben, összesen harmincz millió koronára rugtak. Ezen összegekkel szemben a lejárát tekintélyes nagyságu volt, úgy hogy a bank helyzete nem fog lényegesebb változást felmutatni. Nyitni piacra a kedvező helyzet állandó jellegű; a magánkamatláb 3 $\frac{1}{2}$ százalék. A devizaárfolyamok némileg emelkedtek. — Berlinben az utolsóigények kielégítése után a pénzpiacra ismét rendkívüli feszültség mutatkozik. Napi pénzt és rövid időre pénzt 3 százalékkal kínálnak. A magánkamatláb 2 és fél százalékgig visszaesett. — Londonban is kedvezőek a pénzügyi viszonyok. Magánkamatláb 2 $\frac{1}{2}$ százalék.

Szomorú statisztika. A m. kir. központi statisztikai hivatal ma tette közzé a magyar szent korona országainak f. évi október havi külkereskedelmi forgalmára vonatkozó adatait. Ez adatok szerint behozatalunk értéke az előző évi 1289 millió koronával szemben ez év január-október havában 1307.7 millió koronával volt s ebből 1019.9 millió koronával Ausztriából való behozatalunkra esik. Kivitelünk az 1907. évi 1209.5 millió koronához képest 58.0 millió koronával emelkedett és értéke az 1908. év első tíz havában 1267.5 millió koronával, mely összegben Ausztria 924.2 millió koronával részesedett. Az 1908. év tíz első hónapjában árumérlegünk összesen 40.2 millió, Ausztriával szemben pedig 95.7 millió koronával többet tüntet fel. Behozatalunkban legnagyobb értékösszeggel a textilipar kész gyártmányai szerepelnek. Ez áruk behozatali értéke a f. év első tíz hónapjában 365.9 millió koronát tett s ez összegben Ausztria nem kevesebb mint 357.7 millió koronával részesedik. Pamutszövetekből behozatalunk egymagában 150.9 millió koronát tett, gyupjuszövetekből pedig 99.3 millió koronát. Legfontosabb kiviteli cikkekünk ezúttal is a gabonafélék és a liszt. Az utóbbiból január-október havi kivitelünk 156.1 millió koronát tett (1907-ben 155.9 millió koronát), amiből 142.6 millió koronával Ausztriába szállítottak. Buzakivitelünk értéke 74.9 millió koronával, az előző év tíz első havában 77.7 millió; roszkivitelünk 32.4 millió (1907-ben 34 millió). A vágó és igazsállaatok kivitele az előző év tíz első havának eredményéhez képest emelkedett, 161.5 millió koronával 204.3 millió koronára. Az emelkedés legnagyobb a sertés kivitelénél 16.7 millió koronával s ezenkívül még ló kivitelünk 6 millió koronával, ökrök kivitelünk 9.5, bikák kivitelünk 1.2 millió koronával, tehén kivitelünk 1.1 millió koronával nagyobbodott. Homok- és kristálycukorból kivitelünk 22.1 millió koronát tett, mely összeg az előző év január-október havi kiviteléhez képest 6.9 millió koronával értékelkedést mutat. A faneműk kivitele valamivel csökkent.

Új meritett papirgyár. Jelentettük, hogy a „Borgói Merített Papirgyár R.-T.” cég alatt új papiripari társaság alakult, melynek tárgya: a meritett papir-

nak gyártásán kívül a papíripar körébe eső mindenemű cikkek gyártása. Most a céget bejegyezték és így megtudtuk, hogy alaptőkéje 200.000 korona (2000 darab 100 koronás részvény) s igazgatósága: Lachne Hugó, Náray Szabó Sándor, gróf Lázár Pál, Alpner János, dr. Péteri Ferencz, Radó Elek, Sebestyén Artur, Röhrlich Ede és Urányi Aladár.

Uj hajózási vonal Trieszt és Velence között. Milanóból jelentik, hogy egy olasz társaság Trieszt és Velence között új hajójárókat akar berendezni, amely személy- és áruforgalom lebonyolítására szolgál. Eddig csak az osztrák Lloyd hajói közvetítették Trieszt és Velence között a személyforgalmat. Az új olasz vonal hajói hetenkint háromszor közlekednének Trieszt és Velence között.

Kivitelünk. Bécsben a kereskedelmi minisztérium most adta ki az Ausztria és Magyarország közti 1908. október havi áruforgalomról szóló kimutatást. Eszerint ebben a hónapban Magyarország kivitele Ausztriába 118.6 millió korona, Magyarország behozatala Ausztriából 115.9 millió korona. Az 1908. januártól október havig terjedő időközben Magyarország kivitele 894.3, behozatala 1035.5 millió korona (9 millió korona). Az év első tíz hónapjáról szóló ideiglenes kereskedelmi mérlege pedig Ausztria javára szolgáló 140.8 millió koronával zárul, a mult év hasonló időszakában 94.1 millió koronával szemben.

A Polgári Serfőző r.-t. közgyűlése. A kőbányai Polgári Serfőző r.-t. november 29-én tartott közgyűlése az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentéseit tudomásul vette és elhatározta, hogy a 15. számú részvénytulajdonosokat november 30-ától kezdve 16 koronával váltják be. A részvényeket beváltja a társaság pénztárán kívül a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank, az Angol-Osztrák Bank fiókja Budapesten, továbbá az Angol-Osztrák Bank Bécsben. Az igazgatóságba dr. Egyedi Arthur, tőzségi Freund Vilmos és lovag Scanavi Miklós újra beválasztották; a felügyelő-bizottság eddigi tagjait pedig újból beválasztották.

Uj világitási vállalat. Nemrégiben megirtuk, hogy egy új világitási vállalat van alakulóban, melynek czélja acetylen- és egyéb világitási berendezések eszközlése, főleg azonban calcium-carbidnak az előállítására. Ezt a társaságot „Lumina” világitási művek r.-t. czég alatt most jegyezték be. Alaptőkéje 50.000 korona. Igazgatósága: dr. Berényi Sándor, Bánó Gyula, Fischer György, Szente Elemér.

A „Honl Ipar” december 1-i száma most jelent meg. Vezércikkében ifj. Chorin Ferencz a kereskedők és iparosok ligájának csinál propagandát. Dr. Kovald Emil a benzin elleni védekezésről értekezik, Sasvári Ármán „Külföldi hangok iparfejlesztésünkről” czímen irt cikket, Neubauser Gyula pedig a magyar gyufamonopolium jelentőségét fejtegeti. Érdekes cikkek találunk még e számban a talpfaigyról, a kenderfonóiparban dúló küzdelemről, a vasuti díjkezdvevények megvonásáról. Eredeti értesülések gyáralapítási, iparfejlesztési, közszállítási és szociálpolitikai kérdésekben zárják be a számot.

Felszámolás. A Zseleznói Ásványvíz Részvénytársaság elhatározta a felszámolást. A társaság 1871-ben alakult 60.000 korona alaptőkével.

Villamos vasutak forgalma. A budapesti Villamos Városi Vasut Részvénytársaság vonalain az elmúlt november hónapban összesen 487.848 korona volt a bevétel. A mult év ugyanezen hónapjában a bevétel 461.720 koronát tett ki. A folyó év január 1-étől az összes bevétel 5.129.058 koronára rugott a mult év ugyanezen időszakában elért 4.806.948 korona bevétellel szemben. — A Ferencz József Földalatti Villamos Vasuton a f. év november havában 329.656 utas után 50.765 koronát vettek be. A f. év január hó 1-étől összesen 3.490.288 utas után 539.477 korona volt a bevétel.

A Leánykihásító Egylet forgalma. Az Első Leánykihásító Egylet mint szövetkezett gyermek- és életbiztosító intézetnél november havában 1.375.800 korona értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1.105.300 korona értékű új biztosítási kötvény állított ki. Biztosítás összegek fejében 105.358 korona 46 fillér fizettetett ki. 1908. január 1-től november 30-ig bezárólag 18.067.300 korona értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 15.458.300 korona értékű új biztosítási kötvény állított ki. Biztosítási összegek fejében a folyó évben 1.350.715 korona 52 fillér és az intézet fennállása óta 13.748.601 korona 43 fillér fizettetett ki.

3 ÚJ SZÓ...

„ALTVATER”

GESSELER

BUDAPEST,

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátözsde.

Budapest, december 1.

A készáru piacra lanya volt ma az irányzat. Kielégítő kínálattal szemben a malmok nagyon tartózkodók voltak, keveset vásároltak és csakis olyan ajánlatokat vettek némileg figyelembe, amelyek a tegnapiaknál jóval olcsóbbra voltak tartva. A forgalom sehogy sem tudott megélni, mindössze alig 10.000 mm. buza kelt el a tegnapiaknál 20—30 fillérrel olcsóbb áron. A legdrágább eladási ár 26.80 korona volt 80 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 24.20 korona 79 kilós pestvidéki buzáért. Egyéb gabonaművek közül rozs 20 fillérrel, tengeri 10 fillérrel olcsóbb, zab bágyadt, árpa szilárd. Forgalomba került: 1300 mm. rozs 21.10—21.30 koronás áron és 500 mm. zab 17.10—17.50 koronás áron. A határidőpiacon a mai üzlet mindjárt megnyitáskor kedvetlenül és a tegnapi zárlatnál valamivel alacsonyabb jegyzésekkel indult meg. A forgalom folyamán, amely állandóan rendkívül élénk és nagyarányú volt, egyre sürgősebbé vált a kínálat, mire alaposan lanyhult az irányzat és jelentékenyen tovább csökkentek az árfolyamok. A tegnapi zárathoz viszonyítva, ma végeredményképpen az áprilisi buza husz fillérrel, az októberi buza harmincz fillérrel, az áprilisi rozs huszonnyolcz fillérrel, az októberi rozs huszonnégy fillérrel, az áprilisi zab tíz fillérrel, a májusi tengeri tizennyolcz fillérrel csökkent.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	—	79	26.00—26.45
"	76	25.85—25.75	80	26.15—26.55
"	77	26.05—26.65	81	26.30—26.60
"	78	26.35—26.75	82	—
Fejérmegyeri uj	75	—	79	25.80—26.20
"	76	25.65—25.65	80	25.95—26.30
"	77	25.55—2 90	81	—
"	78	25.55—25.85	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	25.75—26.05
"	75	—	79	26.00—26.80
"	76	25.45—25.85	80	26.05—26.40
"	77	25.65—25.95	81	—
Bánsági uj	74	—	78	25.80—26.15
"	75	—	79	25.95—25.85
"	76	25.60—25.90	80	26.10—26.45
"	77	25.70—26.05	81	25.75—26.55
Bácskai uj	74	—	78	25.95—26.30
"	75	—	79	26.00—26.45
"	76	25.55—25.95	80	26.15—26.55
"	77	25.55—26.15	81	—
Rozs l.-rendű uj	—	—	—	21.25—21.55
középmínőségű uj	—	—	—	21.05—21.15
Árpa takarmány l.-rendű	—	—	—	16.45—16.65
ll.-rendű	—	—	—	16.05—16.35
Köles	—	—	—	13.75—14.—
Zab l.-rendű	—	—	—	17.45—17.75
ll.-rendű	—	—	—	17.05—17.40
Tengeri belföldi uj	—	—	—	14.15—14.45
Repce:	—	—	—	—

A készáru piacra elkel:

Buza. Tiszavidéki: 400 mm. 80 kg. 26.80 korona, 400 mm. 80 kg. 26.70 korona, 1300 mm. 80 kg. 26.70 korona, 600 mm. 80 kg. 26.65 korona, 200 mm. 79.5 kg. 26.80 korona, 300 mm. 79.5 kg. 26.70 korona, felső, 400 mm. 79.5 kg. 26.60 korona, 100 mm. 79.5 kg. 200 mm. 78.5 kg. 26.50 korona, 100 mm. 77.5 kg. 25.70 korona, keverékes, felső, 100 mm. 77.3 kg. 26.50 korona, 100 mm. 77.3 kg. 26.50 korona, 100 mm. 76.5 kg. 26.50 korona, 100 mm. 76.5 kg. 24.50 korona, felső, üszkös. Tolnai: 150 mm. 77.5 kg. 26.30 korona. Pestvidéki: 120 mm. 76 kg. 26.20 korona, 100 mm. 75.8 kg. 26 korona, 100 mm. 74 kg. 24.20 korona, 100 mm. 73.5 kg. 24.— korona. Felsőmagyarországi: 100 mm. 79 kg. 26.40 korona, 300 mm. 78 kg. 26.40 korona, 300 mm. 78 kg. 26.20 korona. Fejérmegyeri: 500 mm. 77.5 kg. 26.40 korona, 300 mm. 76 kg. 26.25 korona. Dunai: 1350 mm. 77 kg. 26.10 korona. Bácskai: 100 mm. 76.5 kg. 25.— korona, üszkös. Fejérmegyeri: 650 mm. 76 kg. 26.— korona. Rozs: 1140 mm. 21.30 korona, 3 óra, 200 mm. 21.10 korona, kpf., par. Zab: 100 mm. 17.20 korona, 200 mm. 17.10 korona, 160 mm. 17.50 korona, kof.

A határidőpiacon kötetett:

Délalótt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):
Buza 1909 áprilisra 13.01, 12.99, 12.97, 12.94, 12.99, 12.89, 12.86, 12.85.

Buza 1909 októberre 11.34, 11.30, 11.26, 11.24, 11.21.
Rozs 1909 áprilisra 10.98, 10.97, 10.95, 10.98, 10.80, 10.82.
Rozs 1909 októberre 9.79, 9.80, 9.73, 9.72.
Zab 1909 áprilisra 8.86, 8.81, 8.84, 8.87.
Tengeri 1909 májusra 7.64, 7.65, 7.61, 7.58, 7.51, 7.55.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

1909. áprilisi buza	12.91—12.92
1909. októberi buza	11.22—11.23
1909. áprilisi rozs	10.82—10.83
1909. októberi rozs	9.73—9.74
1909. áprilisi zab	8.81—8.82
1909. májusi tengeri	7.55—7.56

Budapesti gabonaforgalom.

1908. november 29-től november 30-ig.

	Erkezett:	Elszállított:
Buza	24342	9012
Rozs	1455	8570
Árpa	575	100
Zab	3661	13559
Tengeri	750	—
Liszt	232	8125
Korpa	—	—

Értéktözsde.

Még ugyan a mai napon is ingadozó volt a tőzsde irányzata, de már határozottan javult. Az üzleti forgalom folyamán a két hitelrészvény ára a tegnapi zárathoz képest öt koronával alacsonyabb volt, de a déli tőzsdén már élénkebb volt a vásárlási kedv, aminek következtében az áruk emelkedtek. Magyar hitelrészvény 1.75 koronával, a leszámitolóbank 2.— koronával, a hazai bank 1.25 koronával, a rimamurányi részvény 2.— koronával, a salgótarjáni 5.— koronával, az államvasut 4.— koronával, a közuti 1.50 koronával, a városi vasut 2.50 koronával javult. A helyi piacon a kereskedelmi bank, az Adria, a városi vasuti részvényekben volt kérés. A járadékpiac is valamivel javult. A koronajáradék legalacsonyabb jegyzése ma 90.10 korona, legmagasabb 90.40 korona volt.

Előtőzsde.

Előtőzsde ingadozó. Előfordult kötések: Osztrák hitelrészvény 610.25—612.75. — Magyar hitelrészvény 708.50—711.— — Osztrák-magyar államvasut 657.50—658.— — Rimamurányi vasmű 49.50—501.25. — Jelzálogbank 402.25—403.50. — Közuti vaspálya 580.—581.— — Salgótarjáni közbányja r.-t. 557.—560.— — Ujlaki téglagyár 257.—259.—

Déli tőzsde.

Déli tőzsde javult. Előfordult kötések: Osztrák hitelrészvény 612.75—615.25. — Magyar hitelrészvény 710.—712.50. — Déli vasut 102.50. — Osztrák-magyar államvasut 658.—652.50. — Rimamurányi vasmű 500.25—503.5.— — Magyar leszámitolóbank 462.—463.— — Jelzálogbank 402.50. — Közuti vaspálya 580.50—581.50. — Városi villamos-vasut 255.75—257.— — Magyar koronajáradék 90.10—90.40. — Hazai bank 270.50—271.25. — Hazai sorsjegy 99.— — Kereskedelmi bank 3305.— — Salgótarjáni közbányja r.-t. 557.—559.— — Adria tengerhajózási r.-t. 870.—

A prémiumüzletben díjbiztosításokért fizettek: Hsztrák hitelrészvényekért holnapra 4.—5.— koronát, 8 napra 8.—10.— koronát, 1908. december hó végére 28.—30.— koronát.

Utótőzsde.

Az utótőzsde gyenge. Kötetett: Osztrák hitelrészvény 615.25—612.50 — Magyar hitelrészvény 712.50—710.— — Rimamurányi 502.50—501.50. — Államvasut 660.—

BÉCSI GABONATÖZSDE.

Bécs, december 1. (Saját tudósítónktól.) A konzum ma is szigorúan tartózkodott a vásárlástól s mivel az enyhe időjárás a mezőgazdasági munkákra nézve felette kedvező lett, az irányzat el-lanyhult, buza és rozs 10 fillérrel olcsóbb lett, zab is vesztett 5 fillért árából, tengeri ellenben változatlan áron maradt, de gyöngén tartotta árfolyamait. Árpában teljesen szünetelt minden forgalom.

Jegyezett buza: tiszavidéki 13.50 14.— korona, marosi és bánáti 13.35—13.65 kor., mosoni 12.80—13.20, korona, tótfelvidéki 12.70—13.25 korona, déli vasuti 12.90—13.35 korona, march-földi 12.50—12.90 korona. Rozs: tótfelvidéki 10.75—11.— korona, csepeli 10.70—10.85 korona, pestmegyeri —.— korona, déli vasuti 10.70—10.95 korona, különféle magyar 10.70—10.95 kor., osztrák 10.60—10.85 korona.

Arpa: morvaországi 9.20 - 10.50 kor., march-földi 8.50 9.20 korona, bécsvidéki 9. - 9.40 korona, ötfelvidéki 7.90 9.80 korona csepeli 7.80 8.40 korona, középdunai állomások 8.20 - 8.80 korona, déli vasúti 8.40 9.40 korona. Északmagyarországi 7.60 - 9.10 korona, tiszavidéki 7.60 - 8.50 korona.

Magyar tengeri: régi 9.30 9.55, új 7.65 - 8.60 korona, cinquantin 10.25 - 10.40, új 9.15 - 9.65 korona.

Magyar zab: minőség szerint 8.85 - 9.40 kor., közepes - - - - - kor., elsőrendű - - - - - kor., válogatott 9.40 - 9.80 korona, csehországi 8.90 - 9.05 korona.

BÉCSI ÉRTEKTŐZSDE

Bécs, deczember 1. A mai előtőzsde a prágai események miatt kedvezőtlenül indult, dacára annak, hogy a nemzetközi helyzetet nyugodtabban fogták föl, Alpesi bányarészvények fedezeti vételkedve átmenetileg javultak. Magnesit részvények és 3%-os déli vasúti elsőbbségi kötvények gyengültek. Az előtőzsde zárlatáig általánosan tartózkodó volt.

A déli tőzsde, miután Berlin részére államvasuti és hitelrészvényekben véleményvásárlásokat eszközöltek, általánosan kedvező hangulattal indult. Később újabb berlini vásárlásokra az árfelváltás tovább folytatódott.

11 óraker: zárulnak

Osztrák hitelr. 612.-, Magyar hitelr. 710.50. Länderbank 410.-, Államvasut 658.-, Elbavölgyi vasut -.-, Déli vasut 102.-, Alpesi bányatársulat 611.-, Rimamurányi 500.-, Májusi járadék -.-, Magyar koronajár. 9015. Orosz érték -.-, Török sorsjegy 165.75, Német márka 117.32.

1 óraker jegyestek:

Osztrák hitel 613.50, Magyar hitel 710.50, Länderbank 410.-, Unio-bank 510.-, Államvasut 660.-, Anglo-bank -.-, Bankverein -.-, Déli vasut 102.-, Gőzhajó -.-, Alpesi bányarészvény 611.50, Májusi járadék 94.-, Magyar koronajáradék 90.15, Török sorsjegy 167.-, Német márka 117.32, Elbavölgyi vasut -.-, Rimamurányi 499.50, Orosz járadék -.-, Keleti vasutak -.-, Skoda -.-, Magyar jelz. -.-, Kárpáti petroleum -.-.

Bécs, deczember 1. (Osztrák értékek zárlata) 4-2 százalékos papír-járadék 93.80, 4 százalékos osztrák arany járadék 114.60, 1860-as sorsjegy 150.25, Osztrák hitelsorsjegy 460.-, Angol osztrák bankrészvény 279.-, Bécsi Bankverein 492.-, Osztrák-magyar bank 1731.-, Déli vasut 100.75 Dunagőzhajózási társ. 895.-, Dohány rész. -.-, Cs. k. arany (vert) 11.32 Német bankv. 117.16 Osztr. Lloyd 389.-, 4.2 száz. ezüst. jár 93.80 96.55, Osztr. koronajáradék 93.80, 1864-es sorsjegy 264.-, Osztrák hitelintézeti részvény 611.-, Union-Bank 509.-, Osztrák Länderbank 410.75, Osztrák-magyar államvasut 658.50, Elbavölgyi vasut 432.50, Alpesi részvény 607.50, 20 frankos 19.14, Londoni váltóár 239.77, Lipótkohó 393.-, Töröksorsjegy 160.50. Gyengébb.

Bécs, deczember 1. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos arany-járadék 108.50, Tiszai és szeg. kölcs. sorsjegy 134.50, Magyar hitelbank részvény 709.50, Magyar leszámítoló és váltó részvény -.-, Rimamurányi 499.60, Magyar csukoripar 1815, Adria hajózási részvénytársaság 368.-, Magyar koronajáradék 90.35, 4 százalékos magyar földieherm. kötv. 91.10, Magyar nyer.-k. sorsjegy 177.25, Kassa-Oderbergi vasut részvény -.-, Magyar jelzálogbank 400.-, Magyar keresk. bank -.-.

KÜLFÖLDI ÉRTEKTŐZSDE

Berlin, deczember 1. (Tőzsdejelentés.) A tőzsde csendes fizlet mellett ingadozó irányzatban nyílt meg, amelynek okát a bécsi számlára történt eladások képezték. Miután azonban ezen eladások sima felvételeire találtak és a politikai helyzet barátságosabb megítélésben részesült, lassankint általános megszilárdulás érvényesült, amelynek nemcsak a kezdetben szenvedett veszteségek pótlása, hanem a tegnapi árfolyamokhoz képest beállott némi javulás is járt a nyomában. Bankok közül hitelrészvények 3/4%-ig terjedőleg emelkedtek. Járadékok végül általánosan megszilárdultak. Amerikaiak New-York határozatlan magatartására gyengülésre hajlottak, míg bányarészek ingadozásoknak voltak alávétve, végül azonban behozták veszteségeiket. Német luxemburgiak és Laura-kohó szilárdak és 1%-al magasabbak. Zárlat szilárd. A készpénzpiac ipari értékei csöndes fizlet mellett tartottak. Villamos részvények szilárdak. Napipénz 2%, magánleszámítolási kamatláb 2%.

Zárlatkor jegyeztetik: 4-2 százalékos papírjáradék -.-, 4 százalékos osztrák aranyjáradék -.-, osztrák hitelrészvény 193.75, Déli vasut 18.50, orosz bankjegyek 214.30, 4 százalékos új orosz kölcsön -.-, Disconto Commandit 128.25, Dinamit-truszi 155.60, Harpeni 192.50, Unifikált török járadék 91.75, 4.2 százalékos ezüst-járadék -.-, 4 százalékos magyar aranyjáradék 91.90, Magyar koronajáradék 90.60, Osztrák-magyar államvasut 142.41, Bécsi váltóár 85.30, Olasz járadék -.-, Alt. villamossági Edison 225.75, Gelsenkircheni 187.25, Laura-kohó 192.25. Szilárd.

Frankfurt, (Zárlat.) deczember 1. 4-2 százalékos papírjáradék -.-, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 97.60, 4 százalékos magyar aranyjáradék 91.90, Osztrák hitelintézeti részvény 194.20, Osztrák-magyar államvasut 142.20, Északnyugati vasut -.-, Bustlehradi vasut -.-, Londoni váltóár 204.44, Bécsi Bankverein 126.-, Villamos részvény 138.10, 3 százalékos magy. aranykölcsön 76.20, 4.2 százalékos ezüstjáradék -.-, Osztrák koronajáradék 94.05, Magyar koronajáradék 90.10, Osztrák-magyar bank 125.-, Déli vasut részvény 18.60, Elbavölgyi vasut -.-, Bécsi váltóár 875.25, Párisi váltóár 814.83, Union bankrészvény -.-, Alpesi bányarészvény -.-, Nyugodt.

Hamburg, (Zárlat.) deczember 1. 4-2 százalékos ezüstjáradék 96.20, 1860. sorsjegy 154.-, Déli vasut 18.40, 4 százalékos aranyjáradék 97.20, Osztrák hitelrészvény 193.60, Osztrák-magyar államvasut 142.20, Olasz járadék 103.50, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 92.-. Szilárd.

London, deczember 1. Angol consol 84 1/4.

Páris, decz. 1. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járadék 97.10, Osztr. aranyjáradék 97.25, Magyar aranyjáradék 93.75, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről -.-, 3 százalékos Olasz járadék 103.85, Déli vasut elsőbbségi kötv. 284.-, 5 százalékos marokkói járadék 517.-, 4 százalékos 1890. Román kölcsön 95.-, 4 százalékos Kons. amort. román járadék 89.50, 4 százalékos Amort. román járadék 1905. 89.75, 5 százalékos Orosz járadék 1906. 99.20, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. 512.-, 4 száz. Szerb járadék 1907. -.-, 4 százalékos spanyol járadék 96.60, 4 százalékos unifikált török jár. 91.17, Török sorsjegy 171.50, Török dohányrészvény 372.-, Osztrák föld-hitelintézet 1089.-, Osztr. Länderbank 451.-, Magyar jelzálogbank -.-, Banque de Paris 1520, Banque Ottomane 703.-, Osztr. magyar államvasut -.-, Déli vasut 108.-, Meridional vasut 678, Keleti vasutak -.-, Waggon Lits -.-, Hartmann gépgyár 574.-, Rio Tinto 18.88, Sucrerie d'Egypte 35.-, Tula 265.-, Thomson Houston -.-, Urikányi köszén 148, Chartered 20.75, De Beers 323.-, East Rand 106.50, Jagersfontein 106.-, Transvaal Consols -.-, Transvaal Land Company 56.75, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.06, Váltó német piacokra (rövid) 122.62, Váltó Bécsre (rövid) 104.62, Váltó Belgiumra (rövid) 13/16, Olasz aranyváltó (rövid) 1/4, Váltó Svájcra (rövid) 1/8, Csek Londonra 251.15, Magánkamatláb 2 1/4, Szilárd.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK

Vásárcsarnok.

— 1908. deczember 1. —

Az üzleti forgalom a héten normál volt. Csak baromfiiban vezettek a túlnagy hozatalok tetemesebb áresésre. Burgonya és hagyma újabb emelkedést mutathat fel. Méz iránt nagyobb az érdeklődés. Tojás változatlanul szilárd, újabb áremelkedés küszöbén állunk. Vad felkúldését ajánljuk.

Mai árak:

Husneműek: marhahus hátulja 1.20-1.40 K, eleje 96-1.08 K, vidéki borjú, bórben hosszan mérve sulylevonás nélkül 76-1.- K, helybeli borjúhús 96-1.28 K, sertés hús szalonnával 1.16-1.20 K, lezuhott sertés 1.24-1.28 K, szalonna friss 1.24-1.26 K, szalonna sózott 1.20-1.28 K, szalonna füstölt 1.40-1.50 K, olvasztani való 1.24-1.26 K, hárj 1.36-1.40 K, sertészsír 1.40-1.44 K, mind métermázsánként. Füstölthús (vidéki) kg.-ja 1.50-1.60 K, hazai sonka 1.90-2.- K, szalámi magyar 3.20-3.60 K, szalámi nyári 1.20-1.40 K kg.-ként.

Vad: őz 1.50-1.60 K, szarvas -70-80 K, dämvd -80-90 K, vaddisznó -80-1.- K kg.-ként egészben, nyul nagy 2.80-3.- K, nyul sült 2.80-3.- K, fogoly -80-1.- K, fácán 2.80-3.- K, fenyvesmadár kötegye 1.-1.20 K.

Baromfi-félék: Elő: rántani való csirke 1.20-1.60, sütni való 2.20-2.40 K, kacsza sovány 3.40-4.- K, kacsza hizott 5-6 K, lud, hizott 10-14 K, tyúk 3.20-3.40 K, pulyka 5-7 K páronként. Vágott: szépen tisztított baromfi: hizott lud 0.96-1.24 K, hizott rucza 1.30-1.40 K, hizott pulyka 1.-1.30 K, levestyúk 1.30-1.40 K kg.-ként, Pulard 1.80-2.- K darabonként.

Tejtermékek: teavaj (centrifugált) I. 2.20-2.40 K. II. 2.-2.10 K, főzővaj (köpült) 1.80-1.90 K,

tehenturó 10-20 K. Valódi erdélyi juhturót és munkásturót igen jutányosan szállíthatunk.

Zöltségfélék: burgonya (waggonáru) sárga 7.60-8.- K, rózsza 7.60-8.- K, fehér 5.40-6.- K, kifli 10-14 K, sárgarépa 13-14 K, petrezselyem 16-18 K, vöröshagyma makói 22-25 K, vöröshagyma makói 22-25 K, vöröshagyma közönséges, hazai 13-14 K, fokhagyma 32-44 K, káposzta 6-7 K, 100 kgr.-ként.

Gyümölcsfélék: Szőlő 40-60 fill. kg.-ként, Alma: válogatott elsőrendű áru (aranyparmen, rannett, Jonathán, Törökbálint, batul stb. 40-60 K, másodrendű 30-40 K, harmadrendű apró áru 16-20 K. Körte elsőrendű 80-100 K, másodrendű 60-80 K, dió I. 40-60 K, dió II. 30-40 K, 100 kgr.-ként.

Vegyesárak: Méz 70-90 K 100 kg.-ként. Tojás: bacsikai 120-124 K eredeti lédánként (1440 drb.).

Budapesti szurómarhavásár.

Budapest, deczember 1. Felhajtott: 186 drb élő borjú (közte 25 rugott), - drb leölt borjú, - drb növendékmarha, - drb élő bárány, - drb leölt bárány.

Arjegyzések: Elsőrendű élő borjúkért 80-90 fillér, kivételesen 92 - - fillér; középminőségű élő borjúkért 64-78 fillér; leölt borjúkért - - - fillér; silány és rugott borjúkért 24-52 fillér, növendékmarháért - - - fillér, kilogrammonként, levonás nélkül. Elő bárányokért - - - korona, leölt bárányokért - - - korona páronként. Az irányzat lanyha volt, az árak 3-4 fillérrel kgként emelkedtek.

Bécsi sertés vásár.

St.-Marx, deczember 1. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai sertésvásárra 17,091 darabot jelentettek be, melyből a vásár kezdetéig felhajtott 6105 fiatal és 9306 hizott sertés.

Árak: elsőrendű 103-105 fillér, kivételesen - fillér; középnehéz 96-100; idős 9-106 fillér, könnyű 76-95 fillér; fiatal sertés 74-102 fillér, kivételesen - fillér kilogrammonként élő sulyban levonás nélkül.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest-Köbánya.

Budapest, deczember 1-én. (Hivatalos tudósítás Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) - - - fillér Közép (páronként 300-400 kilogrammig terjedő sulyban) - - - fillér. Fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban) 118-120 fillér. Fiatal közép (páronként 251-320 kilogrammig terjedő sulyban) 120-121 fillér. Könnyű (páronként 250 kgr-ig) 120-121 fillér. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogrammon fölül sulyban) - - - fillér, közép (páronként 240-280 kilogramm sulyban) 119-121 fillér, Könnyű (páronként 240 kgr.) 119-121 fillér.

Sertésüzlet 1908. évi november 29. napján volt készlet 24712 drb., 1908. november 16-án felhajtott - darab, 1908. november 30-án elszállított 363 darab, 1908 deczember 1. napjára maradt készletben 24349 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: csendes.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, decz. 1. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 1992 darab sertés, 46 darab sült, - darab malacz. Pótfelhajtás - drb sertés, - drb sült - malacz. Mai napi felhajtás 1002 darab sertés, 54 darab sült, - darab malacz, összesen 2994 darab sertés, 100 darab sült, - darab malacz. Eladatlanul 1642 darab sertés, 16 darab sült, - darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 1352 drb sertés, 84 darab sült, - drb malacz. Mai árak: Zsirtertés Öreg elsőrendű 350 kg.-on felül ételsulyban 94-101 fillér, ételsulylevonással - fillér. II. rendű 280 kg.-tól 503 kgr.-ig, 88-92 fillér, ételsulylevonással - fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül - fillér, ételsulylevonással 106-118 fillér; fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig - fillér, ételsulylevonással 100-116 fillér, könnyű 220 kg.-ig - fillér, ételsulylevonással 106- fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül - fill.-ig, könnyű 140-300 kgr.-ig. - fillér, ételsulylevonással - fillér. Belföldi sült 90-100 fillér, horvát sült - fillér. Malacz - fillér. Arak minden levonás nélkül kilogrammonként, ételsulyban értendők. A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok.

Felölös szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:

A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

VIZÁLLAS.

Table with columns for location (m. éter), date (dec. 1. nov. 30., dec. 1. nov. 30.), and various numerical data points for different locations.

Kivonat a hivatalos lapból.

December 1.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Benedek Irén polgári iskolai okleveles tanítót a sepsiszentgyörgyi állami tanítóképzőintézet...

Athelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Nagy József visóroszi botgyári állami elemi iskolai tanítót a gyergyóremetei állami elemi iskolához helyezte át.

Pályázatok. Ujvidék szab. kir. város tanácsánál gazdasági intézői állásra december hó 8-ig; a salgótarjáni és a báni járásbírósgoknál albirói, a sepsiszentgyörgyi adóhivatalnál egy díjtalan gyakornoki állásra 2 hét; a budapesti II. ker. állami tanítóképzőintézetnél kertész, Sopron szab. kir. város tanácsánál irnoki állásra 3 hét; a nagyszombeni állami emegyógyintézetnél másodorvosi, a kassai főgyógyintézetnél és a szegedi törvényszéknél irnoki, az ujvidéki ügyészségnél dinoki és Csik vármegye központi igazgatóságánál kertésszolgái állásra 4 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

Fogzás.

Ugyan adjatok a szenvedőnek SCOTT-féle Emulsiót és kiméjletek meg álmatlan éjszakától. A fogak minden fájdalom és bélbaj nélkül bujnak elő, fehérek, erősek és egyenesek lesznek.

As Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét - a halaszt - kövessék figyelembe venni.

A gyermek szereti a SCOTT-féle Emulsiót és készségesen fogja azt szedni. Az emésztést, ha meg van zavarva, mindenkor helyre állítja és előmozdítja. Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér. Kapható minden gyógyszertárban.

EGYETÉRTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS

IDŐJÁRAS.

A meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1908. december 1-én reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban az idő borús, részben ködös jellegű megtartotta és az ország keleti megyéiben fordult elő néhány mm.-nyi lecsapódás. A hőmérséklet nagyjából a normális alatt van; a maximum Czirkevniczán 12 fok C, és a minimum Botfalun 16 fok C volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Éjleli fagy és legfeljebb keleten némi csapadék várható.

Table with columns: Allomás, Legnagyobb hó, A hőmérséklet Celsius szerint, Szélirány és erő, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmér. fokolt.

Table with columns: Érték, 100 kilogramm ára, 100 kilogramm ára, 100 kilogramm ára, 100 kilogramm ára.

Allamadósságközlönszék

Table listing various financial items and their values, including Magyar aranyjárdék, Koronajárdék, etc.

Záloglevelek. Elsőbbségek.

Table listing various financial items and their values, including Belvár. tkpt. r.-t., Egyesült. tkpt., etc.

Bankok részvényei.

Table listing various bank shares and their values, including Angol-osztrák bank, Budapesti bankgyűjtő, etc.

Takarékpénztárak.

Table listing various savings banks and their values, including Bécsi városi takarékpénztár, Budapest-Erzsébet városi tak., etc.

Biztosító társaságok.

Table listing various insurance companies and their values, including Első magyar ált. biztosító, Fonciere jelt. biz. int., etc.

Gőzmalmok.

Table listing various steam mills and their values, including Concordia, Első budapesti, Erzsébet, etc.

Különléte vállalatok.

Table listing various special companies and their values, including Bpesti-szil-lőrinczi tegyagyár, Egyes. tegla és cementgyár, etc.

Egyéb gabonamérek

Table listing various grain measures and their values, including Rozs, Árpa, Zab, Tengeri magy., Repce.

Burgonya

Table listing various potato types and their values, including Dumántali, Pelsőmagyarországi, Nyuszi, etc.

Különléte termények

Table listing various special products and their values, including Budapesti, Hódmezővásárhelyi, etc.

Faj

Table listing various types of goods and their values, including Budapesti, Hódmezővásárhelyi, etc.

Arany

Table listing various gold items and their values, including 1000 forint, 500 forint, etc.

Érték

Table listing various values and their corresponding items, including 100, 200, 300, etc.

Érték

Table listing various values and their corresponding items, including 100, 200, 300, etc.

Érték

Table listing various values and their corresponding items, including 100, 200, 300, etc.

Érték

Table listing various values and their corresponding items, including 100, 200, 300, etc.

Érték

Table listing various values and their corresponding items, including 100, 200, 300, etc.

KÜLÖNFÉLÉK.

Köd-halál.

Összeszorítom szürke felöltömet.
Oly kutya hideg ez az alkonyat.
A ködhullámok hömpölyögnek, nőnek
És elnyelik az utcásorokat.

Sötét van. Én a ködhálóba veszem,
Vergődöm benne, a foglya vagyok.
Az álmaidat most mind-mind eleresztem,
Általuk úgy sem szabadulhatok.

Repüljenek a téli ködbe veszve,
Lázongtak bennem gyűis eleget.
Utolsó állomásom nincs már messze.
Koldusan jöttem, koldusan megyek.

Nagy köd előttem, még nagyobb utánam,
O ja! fejem fölött is tornyosul,
És az én lelkem foszló ködruhában,
A végtelen ködkoporsóba hull...

Peterdi Andor.

(Mikor szeretett volna élni?) Franc-Nohain francia író azt a körkérdést intézte számos francia nevezetességhez, hogy mikor szeretett volna élni, s a válaszokat a „Je sais tout” folyóiratban közölte. Rodin azt felelte, hogy legjobban szeretett volna Perikles századában élni, mert ez volt a szobrászat fénykora. Richepin is ekkor szeretett volna élni, a „harmónikus befejezett költészet korszakában”. A Párisban szellemes megjegyzéseiről ismert Gallifet tábornok még tovább megy, a paradicsom gyönyörűségeiért rajong s Ádám és Éva kortársa szeretett volna lenni. Rochefort, a szellemes gunyolódó sem elégszik meg azzal, hogy a dinosaurusok korában szeretett volna élni, „mikor az ember még nem jelent meg a földön, mert akkor még a mastodonra lett volna oka annyi panaszra, mint most az embereké”. Itt meg kell jegyeznünk, hogy mastodon nemcsak egy özvívzelő állat, hanem vastag, buta embert is jelent. D'Annunzio a középkor misztikus szépségeiért rajong. Drámái helyett revüriumot szeretett volna írni, melyet Fra Angelico illusztrált volna méz-harmat-édességű képeivel. Yvette Guilbert egy korszak mellett sem tud dönteni, mert egyetlen múlt sem valószínűsítette meg álmai szépségét. Minden korban hazátlannak érezte volna magát, mint most.

(Hervé buja.) A nemes intézmény, amely Párisban oly sok bohém embernek derűt lopott életébe, nem is volt igazi bohém, aki nem ült adósok börtönében, tehát az adósörtön megint aktuális Párisban. Hervé, a kitűnő és lázító antimilitarista Hervé esete kapcsán merült fel a múlt ködéből. Párisban az adósörtön ugyanis csak abban a formájában létezik már — mint nálunk is — hogy akit pénzbüntetésre ítélnék, tartozik ennek értékét megfizetni, illetve leülni. Hervét tudvalevőleg antimilitarista izgatás miatt egy évi fogházra, 3000 korona pénzbüntetésre és a rabkoszt megfizetésére ítélték. Hervé az egy esztendő leülte majdnem egészen. Most, mivel jól viselte magát, a francia törvények értelmében szabadon bocsátották. Igen ám, de a törvény — törvény és e szerint a pénzbüntetés és a koszt pénzt elengedni nem lehet, azt, ha az ember nem tudja megfizetni, akkor le kell ülni. Most már tehát nincs más hátra, mint vagy leül Hervé újra egy esztendőt, vagy pedig elfogadja elbarátai gyűjtését. Párisi lapok most sürgetik, hogy a törvény eme rendelkezését változtassák meg, legalább politikai és sajtó-ügyekben.

(Élő vízözönelőtti állat.) Egy buenos-ayresi folyóirat szerint Georges Dupuy francia utazó Alaska jeges vidékein egy élő dinosauruszt talált. Maga Dupuy következőleg ír róla egy sanfranciskói barátjának, Butler bankárnak, kinek bányá-engedélye van Alaskában: „Mac Questen állomásról, az inkoni vidék egy Isten háta mögötti fészkeből kirándultunk a patridge creeki síkságra. Egy roppant nagy állat nyomait követtük, anélkül, hogy ráakadtunk volna. A hosszú uttól kifáradva tüzet raktunk, teáztunk, mikor a közelben egy meredékről apró kővek alágörgése s rekedt ordítás riasztott föl. A keresett állat előttünk volt: óriási fekete szörnyeteg, vörös szájszájjal s az álkapcsait mozgatva. Valószínűleg húst evett. Lassan, nehézkesen törtétt föl a szakadéktulso felén. Dupuy lerohant a völgybe, Lavagneux pedig reszketve mormolá: „A dinosaurus!” Őt indián kísérőnk félelmében arczra borult. A szörnyeteg tőlünk alig husz lépésnyire megállt s a lenyugvó napba bámult. Orrától a farka végéig tizenöt méter hosszú lehetett és súlyát háromszáz métermázsára becsültük. Az orra hegyén hatalmas szarv volt, mint a rhinocerosznak, bőre tele volt hosszú sörtével s hasa merő egy piszok volt. Egyszerre csak hátulsó lábaira ült s azután mély bömbölést hallatva, meglepő ügyességgel ugrott le a szakadékbába”. Dupuy valószínűleg egy szertelen nagy-ságu rhinocerosszal találkozott, de hogy került ez föl a jeges vidékre, eltekintve attól, hogy füevő állat?

(Eltemetett asszony gyermeke.) A történelem két olyan nevezetes emberről tud, aki akkor született, miután anyját már egyszer eltemették. Az egyik Henry Allen Edgeworth, az angol származású pap, aki XVI. Lajos francia királynak gyóntatója volt s urát a vesztőhelyen is bátorította. Edgeworth édesanyja rövid betegség után elvesztette eszméletét és holtan tartották, rövid idő múlva pedig el is temették a kastély közelében levő családi sírboltba. A temetést követő éjjelen a sírásó bement a kriptába, hogy az eltemetett újjáról lehazza az értékes gyűrűket, mikor a holtan hitt test egyszerre csak megrándult. A sírásó ettől annyira megijedt, hogy lámpáját otthagya, elfutott. Edgeworthné erre fölemelkedett és bement kastélyába. Öt év múlva (1745-ben) született fia, Henry Allen. — Lee tábornok, aki az amerikai szabadságharc idején a skótok vezére volt, szintén akkor született, miután anyja az élve-eltemetés kálváriáját megjárta. A szegény asszony mercv-göröcsbe esett és orvosa azt mondta rá, hogy meghalt. Mikor a koporsó már a sír mélyén feküdt, a sírásó kiáltást és kopogást hallott. Rögön fölhúzták a koporsót és kimentették a tetszhalottat rémes helyzetéből. Két évre ezután az eset után született meg Lee tábornok.

(A reklám Svájcban.) A st.-galieni kanton kormányja törvényjavaslatot tervez, amely megtiltja a jó erkölcsök ellen való reklámokat, valamint azokat, amelyek a vidék szépségeit romtják. Ez utóbbi tilalomra az ad okot, hogy a legszebb vidékeket eléktelenítik a nagy reklámtáblák. A plakátokat is adó alá akarják vonni. Az adó attól függ, hogy a plakát meddig van kiragasztva. Így, ha tízennégy napnál kevesebb ideig, akkor példányonként tíz cent és ha még hosszabb ideig, akkor minden további hónap után fél frank a reklámadó plakátonként. Amint látjuk, az adótétel meglehetősen magas, ami nyilván azért van, mert korlátozni kívánják a túlzásba vitt plakátrozást.

(Élő bábuk.) A tizenharmadik században a nagy párisi női szabók a legújabb divatu toalettkekkel felruházott bábukat küldtek Londonba, Berlinbe, Bécsbe, Rómába, Velenczébe és Pétervárra, hogy ily módon alkalmat adhassanak a divathölgyeknek, hogy kiválogassák a kedvükre való párisi toalettet. Most megújult ez a divat. Csak hogy most nem bábukat küldenek szét, hanem eleven nőket, úgynevezett „modellhölgyeket”, akiknek kifogástalan természet-pompásan érvényesülnek a divatszalonok legújabb kreációi. Ezek mutatják be nagy berlini, bécsi vagy newyorki czegeknek, hogy miféle toalettért bomlanak a párisi nők.

A KITAGADOTT

— REGÉNY. —

Írta: RICHARD DALLAS.

ÖTÖDIK FEJEZET.

Másnap a kitűzött időben délután három órákor megjelentem, mint az ügyészség helyettese a coroner által kitűzött tárgyaláson. A felügyelővel folytatott beszélgetés óta senkivel nem beszéltem, aki esetleg vilárosságot tudott volna deríteni ebbe az ügybe. Minden személyes kutatást elejtettem, mert nem akartam még véleményt alkotni magamnak és a bizonyító adatokat előítélet nélkül akartam meghallgatni, amint a tanúk és a coroner majd előadják.

Mikor beléptem a terembe, az ilyen alkalmankor szokott látványt nyújtott. A coroner, mint elnök komolyan és méltóság-teljesen trónolt asztala mögött. Jobbra tőle az esküdtek ültek, akiket különben már láttam tegnap Withe lakásán, láthatólag most sem voltak intelligensebbek, de annál ünnepélyesebbek tartásban és mozdulataikban. Aminthogy ezt megkívánta tőlük az ünnepélyes pillanat.

Odamentem az asztalhoz, mely balra állt a coroner asztalától és amelyet az ügyészség számára fentartottak. A felügyelő és Miles de-ektiv meg néhány rendőrtisztviselő ült mellettem.

Nagy embertömég töltötte meg a terem többi részét, olyan emberek voltak, akiket a beteges kíváncsiság gyötör. Felismertem közöttük azonban Littell, Davist, Bentont és másokat, akikről tudtam, hogy tanuként idézték meg.

Van Bult azonban nem volt jelen.

Davis sápadtnak, idegesnek és szenvedőnek látszott.

Alkalmasint a dolgok fordulata kellemetlenül hatott rá. Benton is izgatott és ideges volt.

Littell kissé fáradtnak és kimerültnek látszott, de máskülönben elég nyugodt volt, bölintott és átjött az asztalomhoz, anélkül, hogy feltartóztatták volna. Jött át az elzárt részen, mint olyan ember, aki merész fellépéssel azt is eléri, ami jogosan soha nem illelné meg.

A székem fölé hajolt és sugva mondta:

— Ez bonyolult, átkozott história, Dick!

Nem voltam abban a hangulatban, hogy most társalogjak, mert egész figyelmemet a tárgyalás menetére akartam fordítani s egy székkel kínáltam meg magam mellett.

Röviden és tárgyilagosan adta elő a coroner a mai tárgyalás okát és felsorolta a hullán tett tapasztalatait és megfigyeléseit. Nem mondta nagy bőséggel vagy magyarázattal, csupán az orvosi szakértő kifejezéseit használta.

Az esküdtek és a hallgatóság megértette szavaiból, hogy Withe egy törsturás miatt halt meg. Azt hiszem — így fejezte ki magát — hogy egy szurási seb okozta halálát, mely vagy tör, vagy valami más éles, veszedelmes szerszámtól származhatott. A tört nagy erővel döfheték hátába a bal lapoczká alatt, egyenesen a szívébe. A seb iránya arra enged következtetni, hogy a gyilkos föléje hajolt, míg Withe a jobboldalán feküdt.

A halál csakis így következhetett be, mert Withe organizmusa teljesen egészséges volt és így teljesen kizárt eset, hogy valami belső hiba okozta volna halálát.

A felügyelő néhány kérdésére még csak azt jegyezte meg, hogy Withe körülbelül reggel nyolcz órákor nézte meg s minden valószínűség szerint ekkor már néhány órája, hogy meghalt. Egész bizonyossággal azonban ezt nem lehet megállapítani.

Továbbá azt is mondta, hogy minden előzetes dulakodás nélkül teljesen hangtalanul még fel sem kiálthatott — úgy halt meg.

Öngyilkosság sem foroghat fenn, mert ilyen sebet önmagán nem lehet ejteni.

Mindezeket érthetően mondta el jegyzetéből, de mivel nem volt alkalma keresztkérdésekre felelni és bővebb felvilágosításokat a mi,

vagy önmagával ellentmondásba keveredni, az esküdteket nagyon kevésbé világosította fel az egész ügy felől.

Lincolns orvos került sorra. Elmondta, hogy reggel hét órákor jött érte Benton. Withét holtan találta és csak a beállott halált és a teljes kihűlést konstatálhatta.

Néhány szóval megerősítette a coroner bizonylatát és minden kételyt eloszlatott az iránt, hogy Withét kora reggel gyilkolták volna meg. A coroner által felmutatott tört felismerte; a hullába az volt beleszúrva.

A tokot is felmutatták, melybe a tör teljesen beleillett és végül leirták a diván fölött függő fegyverek helyzetét, melyek között az utóbbi is függött.

A következő tanu Benton volt. Nagyon izgatott, de a vallomása határozott és világos.

Withét éjjel egynegyed egy órákor hagyta magára. Withe aznap sokat ivott és nagyon rossz hangulatban volt, de nem volt részeg. Közvetlen a mi távozásunk után ledobta magát a pamagra és ráparancsolt a tanura, menjen haza. A parancsa olyan türelmetlen volt, hogy még annyi időt sem engedett, hogy a lakást egy kissé rendbehozza. Reggel a szokott időben jött, de az ajtó nem volt bereteszelve, ami máskülönben mindig úgy volt.

A szoba berendezése ugyanolyan volt, mint az elmúlt éjjel. Legnagyobb meglepetésére Withet a diványon találta; láthatólag aludt.

Odament hozzá, hogy felkeltse és ekkor vette észre, hogy Withe meghalt.

A tör markolata pedig kiállt a hátából.

Mindjárt kirohant a folyosóra és segítségért kiáltott, utána pedig az utcára szaladt és értesítette a rendőrszemet. Azzal együtt visszatért a házba.

Amint beléptek a folyosón, ott találták a háziasszonyt és a cselédeányt, amint benéztek a szobába, de benn még nem voltak.

(Folyt köv.)

SZÍNHÁZAK
Szerdán, 1908. december 2-én
Nemzeti Színház **M. Kir. Operaház**

FRANCILLON.
Vígjáték 3 felvonásban.
Ira: Dumas Fordította Paulay
Riverolles marquis Gál
Gandredon Dersó
Symeux Henry Mihályi
Carillac Jean Szóke
Pinguel Nádai B.
Riverollesné P. Márkus E.
Smithne Teréz Csillag T.
Anette Váradi A.
Kezdeté fél 8 órakor

Várszínház
A bor
Népszínmű 3 felvonásban
Ira: Gárdonyi Géza.
Baracs Gyenex
Baracs Malyi Rózsahegy
Baracsné Alszeghi
Szunyogóné Demjén
Szunyogh Rozsi Molnár
Mihály Gabányi
Kezdeté 7 órakor

Magyar Színház
A HOLNAP.
Vígjáték 3 felvonásban. Ira: Ha
jos Sandor.
Az ifjú baró Z. Molnár
Az ifjú baronesse Meszáros G.
Dr. Dieudrich Sarolta T. Hatmi M.
Egyedli Akos Törzs
Kezdeté fél 8 órakor

A zsidónő.
Opera 5 felvonásban. Zeneje
szerezte Halévy.
Személyek:
A császár Erdős
Brogni, bibornok Fichler
Lipót csász. hercz. Váradi
Alberth, polgárm. Váradi
Rugiero, polgárm. Váradi
Mihályi
Részár zsidó Lunardi
Rachel Beris
Sudoxia Szilágyiás
Kezdeté 7 órakor.

Vígyszínház
Visszatérés Jeruzsálemből.
Színmű 4 felvonásban. Ira: Mau
rice Donnay, Fordította Adorján A.
Személyek:
Michel Góth
André M. Hármat
Henriette Judita Góthné
Suzanne P. Garsi M.
Ha-n-deisohn Lázár Fenyvesi
Emil Vendre
Dr. Lurdau Tibany
Vovenberg Tany
Georges Tapolczay
Kezdeté fél 8 órakor

ROYAL ORFEUM
ERZSÉBET-KÖRÜT 31. TELEFON 110-22
Rövid decemberi vendégszínház.
COCO
Az emberi Pávián mint perfect gentleman a „Maxim“-ban
és teljesen új műsor.
A „Miklósi“ ROYAL CABARET. — Nyitra reggeli 5 óráig.

Surányi
szalonczukorkák
legfinomabb minőségben
1 kg. 4 K., 2 kg. 7 K., 4 kg. 12 K.;
utánvétel mellett bérmenve.
Flom friss teasütemény is kapható.
Surányi cukorkagyár
Nagy-Surány Nyitra megye.

MARGIT GYÓGY FORRÁS
(Margittelep) Bereg megye.)
A gyomor, belek, húgyhólyag, s különösen a
légzőszervek hurutos bántalmánál igen jó
hatású még akkor is, ha vérzések esetei forognak
Megrendelhető: Édeskút L. utca Budapest és a
forrás közelében Munkács.

Most jelent meg közel 400 lapon az
ATHENAEUM 50-ik ÉV-FOLYAM.
NAGY KÉPES AZ
NAPTÁRA 1909-ik ÉVRE.
Mindeneket érdeklő, bőveges tartalommal jelent meg az Athenaeum Nagy Képes Naptárának 50-ik évfolyama, melynek minden sora fontos és érdekes tudnivalót mond. Tiszti Címtára pontos, hivatalos adatok alapján készült, melyek a nyomás napjáiig tüzetesen kijavítottak. Tartalmából a következőket emeljük ki: Bélyegilleték, csillagászati naptár, nevezetes korszakok és koraszámítások. Törvénykezési szünnapok. Országos színek. Uralkodóház. Az elmúlt év összes eseményei, számos képpel. Gazdag tartalmu ismeretterjesztő rész. Szépirodalmi részét a legnevesebb írók szolgáltatták. Közhasználati részében a kitűnően tájékozott Budapesti Kalauz. Sorsolási értesítő. Posta- és távirat-árszabály. Tudnivalók a postatakarékpénztárról. Bérkocsi-szabályrendelet. Külföldi utalókodók. Névnapijegyzék. Érepenz- és útmérték-összehasonlító táblázat. Teljes Tiszti Címtár stb. stb.
A Nagy Képes Naptár tartós, kemény, félvászonkötésben 2.60 K.
Megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben és a kiadó Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. (Budapest, VII., Rákóczi-út 54.)

Eredeti Mikulások Kertész Tódor
Uj karácsonyi képesárjegyzéket Angyelen és bórmontra küldetésre Heltősz Tódor Budapest, Kristóf-tér.

Benzin-, nyersolaj- és szivó-gáz-motorok
Motoros csép-
köszletek.
A legjobb gépek. A legolcsóbb üzem.
Kedvező fizetési feltételek.
Tessék árjegyzéket kérni, ingyen káldják.
Dobry Ant. motor- és gépgyárainak
magyarországi egyedüli elosztói:
Szabó Emil és Társa
Budapest, Ferencz József-tér 6. szám.
(Gresham-palota.)

Magyar királyi államvasutak. Üzletvezetőség Szeged.
42.766/1908. szám. Id.

Pályázati hirdetmény.
A magyar királyi államvasutak szegedi üzletvezetősége az 1909. évben, szükségelt, s alább felsorolt anyagok szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.
6200 m³ bánya vagy folyó kavics,
2100 m³ rostált kavics.
A szegedi üzletvezetőség fentartja magának, hogy a fent közölt mennyiségeket a megrendelés idején a tényleges szükséglethez képest 10 százalékkal felelhessen vagy lejjebbithesse.
Minőség vagy egyéb tekintetben szükséges felvilágosítások alulírott üzletvezetőség anyag és leltárbeszerzési osztályában kaphatók ugyancsak a részletes feltételek és ajánlati űrlapok ugyanott díjmentesen megszerezhetők, vagy kívánatra posta útján megküldetnek.
Ezen pályázatra és a szállításokra irányadó még a 122.291/96. sz. általános anyagszállítási feltételek, melyek alulírott üzletvezetőségnél betekinthetők, vagyis a magyar királyi államvasutak budapesti nyomtatványtárából 50 fillér lefizetése mellett megszerezhetők. Posta útján való megküldés esetén még 20 fillér postadíj is előzetesen beklüendő.
Az ajánlat ivenként 1 koronás magyar királyi okmánybélyeggel látandók el, keltező 5 és ajánlattevő teljes czime és lakása kötelező mellé aláírva lepecsételve ezen küldzettel. Ajánlat a 2.7466/908. sz.-hoz legkésőbb 1908./december 10-én déli 12 óráig, a szegedi üzletvezetőség anyag- és leltárbeszerzési osztályához benyújtandó, vagy oda posta útján beklüendő.
Bánatpénz gyanánt az ajánlott anyagok értékének 5 százaléka kézzelfogható vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb 1908. december 9-án déli 12 óráig a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztárában letendő.
Nyertes szállító a szállításra átengedett anyagok értékének 5-át óvadék gyanánt tartozik letenni a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztárában.
Ezen feltételektől eltérő ajánlatok, továbbá olyanok, melyek nem a kitűzött határidőig érkeznek meg, ha előbbrol is volna keltező, vagy táviratilag tétetnek, valamint pótajánlatok végre olyanok, melyek lényeges részükben javítások vagy vakarások fordulnak elő, s a melyekre az előirt bánatpénz le nem tétetett, figyelembe vételre igényt egyáltalán nem tarthatnak.
A szegedi üzletvezetőség fentartja magának a jogot, hogy az ajánlatok között, tekintet nélkül az árakra szabadon válassza, hogy az ajánlott mennyiségből tetszése szerinti részmenyiség szállítását is átengedhesse olyformán, hogy ajánlattevők illy részmenyiség szállítását is elfogadni kötelesek, ha csak ajánlatukban viláozel elérése érdekében bármely más irányú intézkedést teheszen.

BUDAPESTI CABARET
BONBONNIERE
VI. Teréz-körút 28. Telefon 52-88.
Minden este 9 1/2 órakor a teljesen új műsor:
BÖRZE ANKÉT.
Közéleti szatíra.
Az első hó. (Színpadi téma.) Hans Strick és Mika Michum (München „El Scharfrichter“) új műsora. A teljes 12 tagú művész-személyzet, teljesen új számokkal. Jégyek: 6, 5, 4, 3 korlát minden jegyelárúító helyen. Bővöböt a plakátok.

A PARADICSOM KABARET
OLLÓI-UT 46. szám. — Telefonszám: 115-84.
Igazgató Widóczy Rezső József, Karmester Wádor Mihály Révész Ilonka, Kóder Ernő, Negrády Gigi, Csabai Eszti Lugosi Jenő, Ellen Milford, Nagy Tilla, Dalnoky Imre Balla Béla, Tarján Vilmos, Báltassék Lajos konferenciés
„RABLOK A BANKBAN“
Aktuális tréfa, elődaja az egész személyzet.

FOLIES CAPRICE
gazdak: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTT SANDOR
Budapest, Révai-utca 18. sz.
Az előadás kezdete fél 9 órakor
11.10 órakor: Ma Ujdonság!
«CORPUS DELICTI»
Bőhözat, irta: Arnold Leo ante.
Fordította: Satyr. Rendező: Rott Sándor.
Végül! 11 órakor. Végül!
«Scheiden thut weh.»
Bőhözat irta: ROSSÉ. Rendező: Rott Sándor.
Továbbá: Lugosi Jenő, Bánt Béla és Pálfi Mariska újonnan szerzőteltetett tagok. Tára Berta, Nana és Trebitsch Sándor fellépő
Nappali pénztár d. e. 9-10 és d. u. 3-6-ig. Az első emeleti Casino de Parisban elsőrangú látványosságok
— Kezdeté fél 12 órakor. —

HETI MŰSOR.

December	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vígyszínház	Király Színház	Magyar Színház	Oránia	Várszínház
3 Csütörtök	Urhatnám polgár	Eliána	Tatárjárás	A dollárkirálynő	A tuisó partró	Hogyan mulatunk	—
4 Péntek	A rágalom	A hegyek aján	Visszatérés Jeruzsálemből	A varázskeringő	A holnap	Hogyan mulatunk	Pry Pál
5 Szombat	A rágalom	Norma	Az ördög	Mary Ann	A holnap	Vizsgaeloadás	—
6 Vasárnap d. u. este	Az einemul harangok A rágalom	Téli rego	Vissza Jeruzs.	Hollandi lány Mary Ann	A sasliok	—	—

SZÍNHÁZAK

Szerdán, 1908. december 2-én

Királysínház

Hollandi lány. Nagy operett 2 felvonásban. Szövegíró: Paul Rubens és Augustin Harpon. Zenéíró: Paul Rubens. Fordította: Bródy Miksa.

Papp Adrien, Szirmai De' Coop, hadnagy Boros Van Vuy, karmester Resko Mook, pántingyáros Horos Saly, leánya Kosáry E. Korda unokahúga Hornyik Szepes, gyárvezető Pápir Misa, malacgondó Pálmay I. Siles Simon Németh

Kezdeté fél 8 órákor

Urániasínház

Hogyan mulatunk Kezdeté 1/8 órákor

Apollo - Projektográf TELEFON 68-39.

Az indiánlány regénye. Történet a háremből. AZ ORDOG.

(The Devil.) Molnár Ferencz vígjátéka után Amerikában készült felvétel.

Végezetes névjegyek.

Eroszakos harmonikás. Megbocsajtás. Czigány nóták

Rigó Jánosról. (Zenélő-kép.) Aruló ujjlenvomatok. Bűn és bűnhődés.

KEZDETE: 5 órákor, vasár- és ünnepnap 3 órákor.

STEINHARDT MULATÓ

Telefon 54-23. Rákóczi-ut 68. Telefon 54-23.

Ma és mindennap: Kezdeté 1/8 órákor.

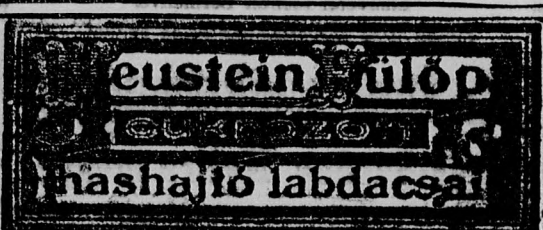
A nőtlen férj. Ujasság! Bohózat, irák: Gilliger és Tauszig. Fordította: Miska Sz. Ezt megelőzi

A DAKTILOSKOPIA bohózat, irák: Lucifán Steinhardt, Gyárfás, Solti Herman, Hajnal Ella. Págy fellépése teljesen új megszámákkal. Új attrakciók! Les Angolotti's turbillón táncok, Vandere's torászok, Boston and Philadelphia, excentrikusok.

A remek fellépésben szerepel a táncos reggeli, elsőrendű attrakciók. Beléptidő nincs. Jogtak: 12-ig és 8-ig Rákóczi-ut 68. és Orv. közl. József utca 20. Vasárnap délután fél 4 órával kezdettel mérő-kélt helyre előadás. Szinre kerül: A Nőtlen Férj.

FRANCOIS TRANSYLVANIA SEC

Neustein Fülöp hashajtó labdacsa. (NEUSTEIN-féle ERZSÉBET-labdacsok.) E pilulák hasonlók készítményeknél minden tekintetben többre becsülendők; mert minden ártalmas anyagot, az aterosztörvek bajainak legjobb eredményes használatán, gyöngyöden hashajtók, vértisztítók; egy gyógyszer sem jobb a mellette oly ártalmatlan, mint e pilulák a

SZÉKSZORULÁS

legjobb bejegyzések forrása ellen. Csakrozott külsőjük miatt még györmök is szívesen veszik. Egy 15 pilulát tartalmazó doboz 30 fillér, egy tekercs, mely 8 dobot, tehát 180 pilulát tartalmaz, csak 2 kor. 245 kor. előleges beküldése mellett egy tekercs bérmentve küldetik.

Óvás! Utánzásoktól különösen óvakodjunk! Kérünk határozottan NEUSTEIN Fülöp hashajtó-labdacsot. Valódi csak, ha minden doboz törvényileg bejegyzett védjeggyel, két piros-tekete nyomtatásban „Szent Lipót” és „Neustein Fülöp gyógyszer” aláírással van ellátva. A kereskedelmi törvényesítéleg védett csomagjaink aláírásunkkal vannak ellátva. NEUSTEIN FÜLÖP Lipót-hoz címzett gyógyszer-tára, Bécs, I., Plankeng. 6. Kapható: Budapesten, Török J. gyógyszer-tára, Király-utca 12. és Andrássy-ut 26.

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE Igazgató. VI., Nagymező-n. 17

DECZEMBERI MUSOR.

KLEOPATRA.

Melodráma 4 képben. Irta d'Armand. Zenéjét szerzette Petll.

- 1. kép. Az alexandriai mauzoleumban. 2. kép. Cásár és Kleopatra. 3. kép. Kleopatra és Marcus Antonius, 4. kép. Kleopatra halála.

Kleopatra: Mlle. RAHEL. Továbbá:

RAPHAEL-COLOMBEL

francia kettős.

Rigoletto Brothers

a felülmúlhatatlan ausztráliai légtornászok.

The Avolos Schindler

muftatványok rudakon. szájharmonika-művészek.

A Lorch-család

világhírű ikáriai játékosok.

MARTINE BROTHERS

amerikai excentrikusok.

LABRADOR-NEGREL

párisi típusok.

TELSEDO SISTERS

californiai táncosnők.

Miss Darwin Rosalda

csoda-macskáival. spanyol táncosnő.

Meier-Mora

müboxolók.

SEVILLA RÓZSÁJA

spanyol kiállításiós ballet, írta Regel E.

Aalbach Sugár Elza

komikus. magyar szubret.

Baumann Kondor

magyar komikus. magyar komikus.

Elő fényképek.

Az előadás kezdete 8 órákor.

Jegyelővétel 10-1 és 8-6 óráig a nappali pénztárnál

PENZTÁRI TELEFON: 93-39.

A télikerben reggeli 5 óráig VÖRÖS ELEK cigányzenekara hangversenyez.

SZABADALMAKAT

védjegyeket és mintasítmányokat megismerő Szabadalmakat Értékesítő Vállalat

PASZTOR (bej. cég.) BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 17. Felvilágosítás díjtalan. Telefon 54-39.

Teljes közlőműberendezések

valamint egyes alkatrészeik. Gyűrűskendői valamint Seller-rendszerben.

IPAR- és MEZEI VASUTAK

m. p. sínek, kocsi, váltók, fordítók, kocsivassalkatrészek stb.

Motorok és lokomobilok

benzin, gáz- és gőzüzemre. Garancia mellett felszerelve.

Malmi és téglagyári cikkek

valamint szerszámok, szerszámgépek, vas- és rézszakmabeli cikkek használat és új állapotban kiválóan olányösen beszerezhetők

Schlesinger Alajos-nál

Budapest, V., Váci-körut 30. szám.

HOPFER FERENCZ

testgyógyászati (orthopédia) műszerész Budapest, VII., Jávor-utca 3.

Teljes biztonsággal készítem a legkülönlegesebb „Hegsing”-féle gyógygépeket, fűzőket és művégtagokat.

MINDENKI

WAGNER „Hangszerkirály” Budapest, József-körut 16. Arjegyzék ingyen.

ÉLETBEVÁGO

Ha órája pontosan járó!

Table listing watch prices: NIKKELÓRA 5 KORONA. Egyfedélű oxidált lapos cavallér-óra ... 7.- K. Egyfedélű oxidált letele női óra ... 7.50. Egyfedélű ezüst női óra ... 9.-. Duplafedélű ezüst női óra ... 11.-. Duplafedélű ezüst férfóra ... 12.-. 14 kar. arany egyfedélű női óra ... 24.-. 14 kar. arany duplafedélű női óra ... 30.-. Pontos járásu ébrosztóra ... 3.-. Omega, Glasshütte, Schaffhausen, Pateck különlegességi órák állandóan raktáron, irásbeli jótállás mellett.

RITTER TESTVÉREK

órás-műhely Budapest, Marokói-utca 4., Andrássy-uttal szemben. Telefon 16-11. Alapított 1889. Telefon 16-11. Vidéki megbízásokra különös gondot fordítunk. Arjegyzék ingyen és bérmentve.

The Mutual

New-Yorki életbiztosító-társaság.

Tisztán a kölcsönösség elvén alapszik. Részvényesei nincsenek. Elfogad biztosításokat az ember életére különböző módozatok szerint. Legliberálisabb feltételek.

Table with financial data: Összvagyon 1907. decz. 31. ... Kor. 2,438,814,691.-. Biztosítások állománya 1907. deczember 31. ... 7,169,298,051.-. Díjbevétel 1907. decz. 31. ... 278,583,978-78. A biztosítottak között 1908-ban fe osztásra kerülő nyere-mények ... 41,015,654.-

Vezérképviselőség Magyarország és a Kelet részére: Budapest, VI., Andrássy-ut 20.

Bortejtéshez ajánlunk legjobb minőségű BOR SZIVATTYUKAT, TÖMLÖKET, LEFEJ. OTÖMLÖKET, ZÜRÖKET, DERITOSZEREKET legolcsóbb árakon.

SCHOTTOLA ERNŐ

gyáros, Bpest, VI., Váci-körut 53.

Amato - Lámpa

a világ legököltelesebb lefelé égő gázlámpája, meglevő bármely gázlámpára azonnal felszerelhető.
40° gázmegtakarítás! **Háromszoros fényhatás!**

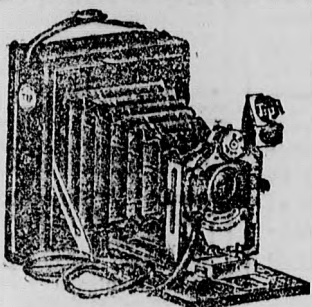
A teljes világosság lefelé!

Magyarországi vezérképviselők: **MIKLÓS TESTVÉREK** BUDAPEST, VI. kerület, Liszt Ferenc-tér 3. sz.

Sürgönyeslm: »Exaltor.«

TELEFON: 16-37.

Ismerető prospektus ingyen és bérmentve.

Fényképező-gépek és Látcsövek részletfizetésre

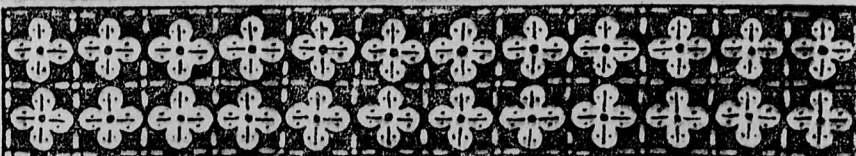
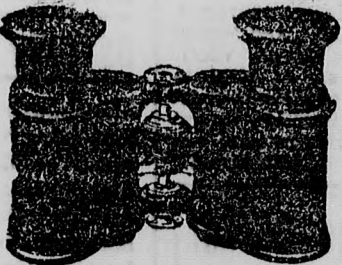
kaphatók

Aufrecht és Goldschmied

optikai áruházban

Budapest, VII. Rákóczi-ut 26. szám.

Árjegyzék ingyen!

MESES AJÁNDÉKOT AD A BAZÁR

A DIVATLAPOK KIRÁLYA KERJEN EGY MUTATVÁNYT A KIADÓBÓL

BUDAPEST, DOHÁNY-U 16

PAP, PAP, PAP

Összevasható vaságy kerek és 8 matracnal 100 ft.

Sodronyágybottok német szövetű és bőrű kényelmű.

GICHNER JÁNOS

Ágynemű-rész- és vasbútor-gyáros szőnyeg, függöny, pokróc, terítő stb. nagy választékban.

BUDAPEST, Erzsébet-körút 20.

Fiókútoló 1 szék (Köröz) 1-2 sz. sz.

Gyár: Kertész-utca 7. és 8.

Árjegyzéket bármikor ingyen és bérmentve küldök.

Mag nem felel érni kifizetésre vagy a jóval várakozás.

Garancia 1 év 50 év-től kezdve

ELEKTRO-MOTOROK

minden nagyságban, átlag 1000-2000 watt. Laub Lipót, BUDAPEST, Liszt Ferenc-tér 12. sz.

MOST JELENT MEG!

A szesz italokról és a nemi betegségekről.

Irta Dr. PÁNDY KÁLMÁN.

Ára 1 K 20 f.

Kapható LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 21. szám és minden könyvkereskedésben.

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACSY

v. es. és kir. orvos és kórházi főorvos.

Baleset alkorról, rövid idő alatt gyógyít húgyvesztést, hólyagbajt, sebeket, bajkört (syphilit), bőrbajokat, agyvelői fertőzést, idegrendszeri betegségeket és annak előállítását, ideg- és hátsógerincbajt, valamint minden nemi bajokat.

RENDEL: 8-4-ig és este 7-9-ig.

Budapest, VIII., József-körút 2.

Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.

Levél útján is biztos gyógyszer.

GUMMI

és halhólyag 2, 3, 5, 6, 8 és 12 kor. tucatonként.

Valódi NEVERRIF 6 korona. SUNLIGHT elefántcsontleher 8 korona. Valódi DIANA (védőjegyű) 8 kor. tucattal. MEXBINGA PESSAR 4 korona. ATHAKO FORB-FUVÓ 10 korona. LERIGATOR, HAVIKÖTŐ

sérvkötők a legolcsóbb áron

WEINSTINGLER DIANA

hőszegélyes

Budapest, VII., Szövetés-utca 11. szám.

Árjegyzék ingyen. Képviselek keresletnek.

BUTOR

DUS VÁLASZTEKEDÉSBEN KÉSZPÉNZT, MINT RÉSZLETFIZETÉSRE KENDHIVŐL ÖLCSŐÁRAN HÁRHATÓ

EÖTVÖS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-UTCA) BUDAPEST, VI. EÖTVÖS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-UTCA) HÁRHATÓ ÁRJELENYZÉSEN INGYEN. TELEFON 622

Sérvben szenvedők!!

A KELETI-féle cs. és kir. szabadalmazott pneumatikus gummi- és bőr- sérvkötők lával ellátott legmagyobb orvosi lekin- tésűk mindenféle szerinti a legjobbak a maguk nemében. Alkalmos szerkezetük folytán a legmagyobb és legbiztosabb sérvkötőket biztosan viselőiként. Árak: egyoldali ... 12 kor. kétoldali ... 24 kor.

Lányok sérvkötők. Uj! Egyetlen háskötők. Könyű és kellemes viselet. A hólyagok karosú és kifogástalan alakot bírók. Árak: 18, 20 és 24 korona.

Köldöksérvkötők.

Havibaj-övek. "Diana-kötő". Néiküldhetetlen minden hólyagnak. Ára 11 korona.

Uj! Görcsérhárisnyák varrat nélkül! Uj!

Valamint a belsőorgánokhoz és belsőorgánokhoz szükséges ösvetőkészülékek a legjobb kivitelben, eredeti gyári árak mellett szállít.

KELETI J. orvosbészeti műszer- és hőszegélygyárosnál

Budapest, IV., Koron-horosog-utca 17

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerifelett gazda tapasztalatai alapján, melyeket a kórház húgyszervi és bajkóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI

specialista nemi bajokban emeritált kórházi orvos

gyorsan és alaposan gyógyít bármely régi és makac

nemi betegséget

(húgyvesztést ebeket, syphilit stb.)

Impotentiát (férfiúi gyengeség

ingidősebbeknél is meglepő eredménnyel, a rendszeres foglalkozás megszüntetése nélkül.

Biztos siker folytán a honorarium utólag is fizethető.

Levelekre díjtalanul válasz. Kívánatra gyógyszer.

Rendelés: d. e. 9-3-ig és este 6-8-ig.

Budapest, Rákóczi-ut 8/A. szám.

(A Pannónia szállóval szemben.)

Állás báz. — Bejárt a lépcsőnél. — KÖRÖK városbajt.

E hirdetés rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V. Bálvány-utca 6/C. 28

Vigyázzon,
ha meghűlt és vásároljon valódi Réthy-féle cukorkát 60 fillérért. sz.

Parlament
gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró-iskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás, Kereskedelmi akadémiai tanárok által oktatott szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Iván 1863-ban. Biztos állásbiztosítás. Nyitva szeptember 1-től július 1-ig. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Lisztférenccs-utca 4.) Címre vigyázzunk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépekről és más hírdetésünk utánzó nábli tanfolyamokról független. Telefon 64-68. Beírások egész napon át 28944

Pótvizsgákra.
Polgári, gimnáziumi, kereskedelmi, reál, magánvizsgálatra, gimnáziumi különbözetre és érettségire előkészít (hölgyeket is) Kerekes Ignác, Budapest, VII., Garay-utca 5. II. 12/a. Válaszbélyegzet kérék. 7808

Magán építőiparos-iskola előkészít építő, kőműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel. Szerény díjazás mellett elfogad tervek készítését, felülvizsgálatokat és statisztikai számításokat. Vágti főosztály igazgató, Budapest, VII. ker., Baross-tér 17. 29110

Mézédes
csemege téliszőlőt fagymentes csomagolással postakosaraként 2.80, 25 kilónként 12 korért, nemese fajalmak kizárólag válogatott példányok és óriás bírsalmát postakosaraként 2.40 50 kg. 16 kor. Fajborokot hektoliterenként 24 korért szállítja Gyümölcs-kivétel Csongrádról.

Ananász
kajszinbarackklevárnak kilóját 2.20, mézédés szilvalekvárnak 1 kg. különleges bírsalma sajátak 1.60. papírhejú csemege 5 kg. 3 korért. szállítja Gyümölcs-kivétel Csongrádról.

12 drb. Makart-fénykép, matt vagy fényes 5 frt. 12 Kabinet, matt vagy fényes 4 frt. 12 V. szit 1.50 a legjobb kivitelben **HERZ fényképezőszelvény**, Budapest, Rákóczi-ut 16. Vidéki megrendeléseket bármilyen fénykép után.

Benzinmotorok
3-10 l. erővel, mindenféle munkára alkalmasok, vázban és motorok is, jóállású és kedvező áron. Teljesen új motorok mellett használt is. **KALLAI motortelepén** Budapest, VI., Nagymező-utca 43. Ugyanitt használt gépjárműkészítés és javítás is.

Légszusz és villamos osillárak
legelőnyösebben szereshetők be Kulesár Sándor bronzáru- és csillárgyárban, Budapest, VI. ker., Dessoewy-u. 9-11.

Pénzszekrények
és amerikai irodabútorok használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít Hirsch és Társa Budapest, VII., Szegényház-tér 5.

Mme. Valter
angol- és francia női szabónő Budapest, VIII., Fecske-utca 8. I. em. 6. Elvállal minden e szakmába vágó munkát a legutolsó divat szerint legfinomabb kivitelben, szolid árak mellett. Átalakítások elfogadhatók. Gyászruhák 24 óra alatt készülnek

Modern urasági butorok
alkalmi vétele és eladása háló-, ebédlő-, szalon-uriszoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárak, vas- és rézbutorokban.

GROSZ SÁNDOR és társa
Budapest, Liszt Ferencs-utca 8. sz. ez előtt Gyár-utca. Telefon 14-09.

30 forint. Varrógépek
egy új valódi család Singer varrógép szárazkormányos 5 évi jótállással csak **SINGER A.**

műgépészeti Budapest, fősz. let Akáca-utca 55. Mindenemű varrógépek javítását legjutányosabb áron elvállalom. Árjegyzék ingyen.

Stenográfia
Rákóczi-ut 60. Magyar, német gyorsírás oktatás ingyenes gépirás tanítás az összes rendszerű írógépeken. A »Stenográfia« Országos Gabelsberger gyorsíró és gépiró iskolában havonta új magyar, német gyorsírás, gépirás, kereskedelmi és sokszorosított tanfolyamok nyílnak. Levelező és vitairási tanfolyamok. Okleveles gyorsíró és kereskedelmi iskolai rendszer tanárok. Az intézet sokszorosító és másoló irodája elvállal mindennemű írás és diszjunkció elkészítését és sokszorosítását. A »Stenográfia« szűriási osztályában fényesen bevált gyakorlati módszer következtében minden esetben sikeres szűriásoktatás. Mersékelt tandíj. Beíratások naponta kizárólag Rákóczi-ut 60. I. em. Nem tévesztendő össze hasonló hangzású iskolákkal. Kérjen tájékoztatót.

BUTOROK
háló-, ebédlő-, szalonberendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezések, vas- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök valódi angol bőrgarnitúrák eladása és vétele.

Wechsler Károlyné
VII., Király-utca 23. szám I. emelet 282 Kertváros-utca sarkán.

Jogi,
politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyszintén államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: Dr. Kállay Zoltán jogi szeminárium Budapest IV. Magyar-utca 3. III. em. 6. (ez előtt VI., Rózsa-u. 44.) Ne tévesztse össze más hirdetéssel

A legelőnyösebb részletfizetése **zongorát, pianinót, czím balmot, hegedűt**

kézpénzbeni áron a legújabb rendszerű **bankhitel** után kizárólag csak a Reményi nagy magyar bank szertelepen. Prospektus és árjegyzék ingyen. Budapest, Király-utca 58. szám.

Zalogcédulák
Ingyenről is, brillantot, aranyat, ezüstöt, ékszert és régi bútort vesznek. Kérésre ékszerész, Budapest, VII. ker., Király-utca 85. sz. Telefonszám 95 48.

Saját gyártmányú vas- és rézbutorok
Rézagy — — — 45.- frt
Vasagy matracoszal 8.50 •
Gyermekágy — — — 11.50 •
Sodronyágy-betét 8.50 •
Vas- és rézbutorok gyári áron. 28048

WEISZ LIPOT
Király-utca 09. szám TELEFON 07-01

Azonnali pénz-előleggel beraktározzunk butort, kocsikat, varrógépeket, automobilt és kereskedelmi árut, száraz raktárainkban utólagos díj-fizetéssel és igen mérsékelt díjak mellett. Tauber Armin és Társa, Baross-tér 18. Telefon 97-66.

Gimnáziumi,
polgári iskolai magánvizsgákra lelkismeretesen előkészít »Magán tanítók előkészítő« Rottenbiller-utca 1. 9239

Vadászfegyver
gyűjtemény, részben örökségből származó egyenként is pótom aron eladó. Közöttük Toplewer-kulcsu Lancaster 20 forint, Előrefekvő lakatszerkezettű, modern Hammerles 35 forint. Greener-zárú, Bäckstlinle 40 forint. Schnelteser Mannlicher 28 frt. Ejectoros (ölténykivető) Hammerles, 105 frt. Drilling, valódi Krupp acélcsővel 65 frt. Winchester 35 frt. Néhány jobb revolver, mint Brauning Weidoghamerles, ugyanitt Götz Zeiss, Voigtlander és más finom fényképezőgép, perzsa szőnyegek és egy motorkerékpár nagyon olcsón azonnali eladó. IV/E. Egyetem-tér 5. szám. Radonál. (Nem Egyetem-utca. 49082

Magánnyomozó
törv. bejegyzett cég elvállal bírsalmi, házassági örökségi és egyéb kényes ügyekben teendő kutatásokat, személyek, lakások üzletek felhívás nélkül megfigyelését a el-tűnt egyének és névtelen levelek íróinak kinyomozását, bel és külföldön. Barna Lóbor János, Budapest, Rákóczi-ut 6. I. 15. Telefon 108-52. 28587

500 koronát
fizetnek annak, ki a Bartilla fogvizetnek használatát mellett — üvege 80 fillér — valaha ismét fogfájást kap vagy szája büzlök, Bartilla-Winkler Ede Wien 19/1. Sommergasse 1. Főraktár Budapest, Török J. Király-u. 12., Andrássy-ut 29. sz. Dr. Egger Václav-körút 17. sz. — Kapható minden gyógyszerertárban. Csakis »Bartilla fogviz« kéréndő. Hamisítások bejelentése jól jutalmaztatik

Zalogcédulák
vesznek. Elzálogosított, brillansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetnek.
Singer Jakob
ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. szám. Izabella-utcasarkán

Jogtudományi
és államtudományi szigorlatokra, alapvizsgákra, államvizsgákra előkészít biztos sikerrel

Dr. Erős Vilmos
jogi szeminárium. Budapest, Wesselényi-utca 18 szám.

Butor
részlete is mályon szállított áron kapható a **Butor-Udvarban** Budapest, VI., Eötvös-u. 17. (Andrássy-ut sarkán.) Árjegyzék ingyen.

THE ROYAL
beszélőgépeket a legújabb modellokat szigorúan az eredeti gyári áron 30% árle-szállítással szállítunk napi 8-10 K. részletfizetésre is, vidékre is bérbevé. **Láng Jakab és fia** gramofon-énekesek. Budapest, József-körút 41. Főköztelentei: VIII., Baross-tér 4. és Budán, II. Margit-körút 6. sz. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

«Fidelitas»
magánnyomozó intézet VI., Nagymező-utca 45. Elvállal kényes megfigyeléseket, nyomozásokat és házassági információkat.

Legszébb és legértékesebb **KARÁCSNYI AJÁNDÉK**

Ha Ön családját, gyermekeit, barátját, ismerősét egy pompás és értékes ajándékkal akarja meglepni, rendelje meg a legszebb díszművet, az

Erzsébet király-asszony emlékére

kiadásunkban megjelent könyvet, amely a királyi család tagjainak, főpapoknak, főembereknek, íróknak és műszeknek eredeti kéziratain kívül 59 nagy fejezetben megdicsőült Erzsébet királynéknak élettörténetét születésétől haláláig érdekes elbeszélés alakjában ismerteti legjelesebb írónk tollából. A mű számos rajzzal és műmelléklettel 200 oldal jóval meghaladó terjedelemben, pompás aranyozott dombornyomású angol vázson díszkötésben, a királyné sikerült relief arcképével **ára 20 korona.**

Nem kevésbé értékes és ajándéknak kiválóan alkalmas a legnagyobb magyar költőnk emlékére a »Petőfi társaság« megbízásából szerkesztett és kiadott vaskos kötet, a

Petőfi Album

is, mely remek angol vázson díszkötésben, dombornyomással, több mint 300 oldal terjedelemben, számos rajzzal, eredeti okmányok sikerült másolataival, képekkel, műmellékletekkel, Petőfi Sándor életére vonatkozó minden nevezetesebb eseményt legjelesebb írónk tollából érdekes elbeszélés alakjában adja elő. Ennek a pompás és értékes díszműnek megrendelési ára 16 korona.

Mind a két díszmű egyszerre megrendelve csak 30 kor.

Megrendelhető a **Erzsébet Királyné Album** kiadói hivatalában Budapest, Erzsébet-körút 50 Megrendelések utánvétel, vagy a pénz előzetes be- küldése ellenében pontosan eszközöltetnek. Könyvtár-útközli helyben és vidéken is kaphatók.

Villamos világitás
saját dynamóval, lakóháznak, gazdaságok részére. Telefon és villamos cikkek árjegyzéke ingyen. Aranyát és felvilágosítás ingyenes. Strigl és Gärner, elektromérnökök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 27833

Zalogcédulák
vesznek. Elzálogosított brillansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetnek.
SCHILLER IZIDOR
ékszerkereskedő BUDAPEST, Síp utca 8. sz.

Soványásán.
Az egyedüli eredménytől kimerült házasság a dr. William Hartley tanár amerikai erőteljes-pora. Soványak tartós, szép testet testidomokat nyernek. — **Hölgyek remek köhlet.** Hat hét alatt 20 kiló gyarapodásért jóllakást. **Vérszegénység, gyengeség, idegesség** ellen és gyomorbetegségeknél kiválóan hatékony tápszer. Kínálat: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. **Kétszáz levelek** minden országból. — Dobozonként 1 frt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár: Balass Mór E. Budapest, VII. István-ut 11. II. emelet 1.

Pénzkölcsönt
4 1/2, 4 1/4, 5 és 6% alapon földbirtokra, jövedelmező, fővárosi, vidéki, városi és Budapest környékén lévő bérházakra I., II., III. helyen 15-60 évig törlesztő. Személyhittelt tisztviselőknak gyorsan eszközöltetik.
HOFMANN JAKAB
bankbizományi iroda, Budapest, Teréz-körút 12.

NYELV ÉS ÍRÁSBELI
DRAGÁBB, MINT NÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP **MAGYARASOK**
ADUNK EGY ÉLET NAGYSÁGÚ NÉPET 5 KORONÁÉRT **DISZES PASZPARTUVAL** 35-68 CMA. NAGYSÁGBAN CSOMAGOLVA SZÍMES **OLAJKÉP**
ÁRA 10 KORONA. KÉPVISELŐN HAJHORNÓTT FELVÉTELEK. **NYAVATOSSÁG**
MINDEN IRÁNYBAN **RAFAEL** FÉNYKÉPÉRTŐ ÉS FÉNYKÉPÉRTŐ MŰTEREM BUDAPEST, VI. ROTTENKÜLLER-0-66 MŰTÖRTÉVE AZ 1908-AN PÁRIKAI MEZETKÖZI KIÁLLITÁSON **DISZKOLEVÉL: KERESZTELÉS** ARANY-ÉREMMEL.